Solidaritatea mișcării muncitorești și democratice din România cu revoluția proletară din Ungaria

Dr. Gheorghe Unc

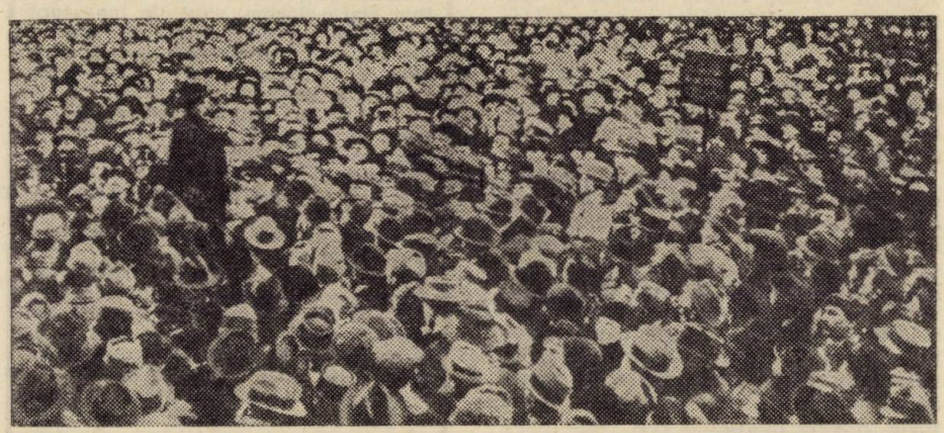

Budapesta, martie 1919. Miting cu prilejul proclamării Republicii Sovietice Ungare

Revoluția socialistă din Ungaria se înscrie ca o dată memorabilă în istoria poporului ungar și în letopisețul mișcării muncitorești internaționale. Ea a fost prima revoluție proletară după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, care a rupt lanțurile capitalismului în însuși centrul Europei, avînd un pronunțat ecou în toate țările continentului, zguduite, de asemenea, în acest răstimp de ample și viguroase bătălii revoluționare.

Dacă proletariatul internațional a salutat cu bucurie actul de naștere al unui nou stat socialist în Europa, marile puteri ale Antantei au folosit, în schimb, pentru lichidarea revoluției ungare toate mijloacele, începînd cu blocada economică și continuînd cu organizarea intervenției directe împotriva Republicii Sfaturilor Ungare. În acest scop, ele s-au folosit atît de guvernele burghezo-moșierești din țările vecine cu Ungaria cît și de elementele contrarevoluționare ungare. La 16 aprilie 1919, în pofida voinței maselor populare, guvernul burghezo-moșieresc din România, îndeplinind planurile Antantei și răspunzînd chemării reacțiunii ungare, a declanșat intervenția împotriva Republicii Sfaturilor din Ungaria. Concomitent, au început intervenția în Ungaria și armatele cehoslovace, iugoslave și trupe franceze.

■

În timp ce cercurile extremiste din România au făcut front comun cu reacțiunea ungară în înăbușirea puterii proletare, oamenii muncii din țara noastră au denunțat cu putere intervenția, manifestîndu-și în mod activ sprijinul și solidaritatea cu revoluția proletară din Ungaria. Relevînd această poziție, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „E cunoscut însă că clasa noastră muncitoare, mișcarea revoluționară din România s-au ridicat hotărît împotriva acestei intervenții, condamnînd-o cu tărie și au sprijinit activ revoluția proletară din Ungaria" [1].

Mișcarea de solidaritate a proletariatului român cu Republica Sfaturilor Ungare făcea parte integrantă din amplul avînt revoluționar care a cuprins România în anii 1918—1920. Acest proces revoluționar s-a desfășurat într-un nou cadru, ceea ce a permis lărgirea, creșterea în amploare a luptelor proletariatului și aliaților săi, favorizînd dezlănțuirea unor mari bătălii pentru o viață mai bună, pentru pămînt și libertate.

Luptînd pentru propriile revendicări economice, sociale și politice, poporul nostru muncitor și mișcarea socialistă din România și-au manifestat, totodată, cu putere solidaritatea cu revoluția proletară din Ungaria.

Socialiștii români, prin intermediul publicisticii muncitorești, al mitingurilor și demonstrațiilor, au popularizat în rîndul maselor adevărul despre transformările revoluționare din Ungaria. Prima știre cu privire la instaurarea puterii sfaturilor din Ungaria a apărut în gazeta „Socialismul" în ziua de 25 martie 1919. Peste două zile același ziar consemna că situația internațională „e dominată de evenimentele din Ungaria".

De o deosebită popularitate printre muncitorii români s-a bucurat personalitatea lui Béla Kun, fondator al Partidului Comunist din Ungaria și conducător de seamă al Republicii Sfaturilor Ungare. De altfel, mulți socialiști, între care se numărau și intelectuali democrați români, îl cunoșteau pe Béla Kun cu mult înainte de revoluție.

La 16 aprilie 1919, gazeta „Socialismul" reproduce, stigmatizînd-o cu tărie, știrea Marelui cartier general cu privire la declanșarea ofensivei împotriva revoluției ungare. La scurt timp, o delegație a partidului socialist s-a prezentat la ministrul de interne, protestînd, în numele clasei muncitoare, împotriva intervenției.

Socialiștii români au desfășurat o largă acțiune în rîndul maselor împotriva intervenției, chemînd muncitori, țărani și soldați să se ridice la luptă pentru curmarea oricărei imixtiuni în treburile interne ale Ungariei. „Suprema necesitate a României — scria «Socialismul» — este de a trăi în raporturi de pace și bună vecinătate cu poporul ungar" [2].

Răspunzînd cu însuflețire la apelul partidului socialist, în ziua de 1 Mai 1919 clasa muncitoare din țara noastră, aproape în totalitatea sa, a părăsit lucrul, organizînd mari mitinguri și demonstrații de protest împotriva intervenției. Mari demonstrații au avut loc în București și în alte centre din țară — Ploiești, Cîmpina, Iași, Galați, Brăila, Sibiu, Reșița etc.

Concomitent cu acțiunile de protest, clasa muncitoare a trecut la organizarea unei acțiuni revoluționare de amploare care, prin efectul lor, au subminat frontul intervenției împotriva Republicii Ungare. Unul din momentele cele mai însemnate din această perioadă a fost greva generală a ceferiștilor din 29 mai 1919, care a paralizat timp de aproape o lună transportul de trupe și muniții destinate intervenției. Pe liniile ferate din București și Ploiești — consemna Constantin Mănescu — „zeci de trenuri încărcate cu muniții și armament au stat timp de aproape o lună încremenite și nu s-au mișcat decît atunci cînd guvernul a recurs la mobilizarea forțată a ceferiștilor" [3]. Caracterul politic al acestei ridicări la luptă a ceferiștilor a fost sesizat chiar de autoritățile burgheze, care informau că grevele „urmăreau să sprijine revoluția comunistă ungară" [4].

La scurt timp după înăbușirea grevei ceferiștilor la 2 iulie 1919, peste 20 000 de muncitori petroliști din Valea Prahovei (Ploiești, Cîmpina, Moreni, Băicoi etc.) au declarat greva generală fiind — după cum aprecia gazeta „Chemarea", „cea mai mare și mai importantă manifestație a proletariatului din cele care s-au produs pînă acum în țară" [5].

Șirul acțiunilor de solidaritate ale clasei muncitoare din România cu revoluția proletară din Ungaria a culminat cu viguroasa grevă generală politică declanșată la 21 iulie 1919. Reflectînd starea de spirit a maselor, delegații tuturor sindicatelor din România, întruniți la 18 iulie 1919, la București, au hotărît „cu mare entuziasm" declararea la 21 iulie a grevei generale de protest împotriva intervenției în Ungaria. O mare extindere a luat greva

[1]) Nicolae Ceaușescu, „Expunere la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi semicentenarului unirii Transilvaniei cu România" (29 noiembrie 1968), Ed. Politică, 1968, p. 20.

[2] „Socialismul" din 17 iunie 1919.

[3] Arhiva C.C. al P.C.R., dosarul nr. 33/77, vol. I, cap. II, p. 4.

[4] Idem, dosar special nr. 2795, vol II, fila 366.

[5] „Chemarea" din 17 iulie 1919.

generală și în Valea Prahovei, la Galați și Brăila, la Roman, Bacău, Piatra Neamț, Buzău, Craiova, Reșița, Cluj etc.

Greva a fost însoțită de mari demonstrații, la care militanți ai partidului socialist subliniau semnificația grevei politice. La întrunirea ținută în Capitală, Gheorghe Cristescu sublinia că peste capul reacțiunii interne „vom întinde mîna de înfrățire și solidaritate cu proletariatul mondial". „Clasa stăpînitoare — sublinia în cuvîntul său I. Măglașul — ne învinuiește în această zi că ne manifestăm solidaritatea noastră de clasă cu poporul rus și ungar. Dar noi nu ne vom speria de această acuzație pe care ciocoii noștri ne-o aduc și vom lupta strînși uniți... pentru înfrățirea popoarelor și transformarea societății capitaliste". În același spirit au mai vorbit Gh. Niculescu-Mizil și alții [6].

Valul luptelor greviste a avut un deosebit ecou și în rîndul țăranilor și soldaților, printre care s-au semnalat numeroase acțiuni de solidaritate cu Republica Sfaturilor Ungare. Ca urmare a propagandei revoluționare desfășurată la sate de elementele socialiste înaintate, în rîndul țăranilor s-au conturat tot mai mult tendințe pacifiste, exprimate adesea prin refuzul lor de a răspunde la mobilizarea efectuată în vederea intervenției.

Numeroase manifestări de solidaritate cu revoluția proletară ungară au avut loc și în rîndul soldaților români. Agitația desfășurată în rîndurile armatei de către elementele revoluționare s-a concretizat prin numeroase mișcări și chiar revolte ostășești, care au ajutat în mod direct Republica Sfaturilor Ungare. Atari mișcări au avut loc în Regimentul 1 Avram Iancu, aflat în luna aprilie 1919 la Cluj, unde soldații ieșiți la raport cereau demobilizarea și împroprietărirea cu pămînt.

La Dej, la 7 mai 1919, peste 1 000 de soldați din Regimentul 97 infanterie s-au revoltat, au părăsit cazarma și au demonstrat în centrul orașului, cerînd încetarea intervenției și demobilizarea armatei [7]. Puternice agitații s-au semnalat și în Regimentul 84 infanterie Bistrița, unde soldații au hotărît, în comun, „ca pe ziua de 6 iunie să părăsească frontul și să se reîntoarcă la vetrele lor [8].

Concomitent cu solidaritatea muncitorilor, țăranilor și soldaților români cu Revoluția proletară ungară, o serie de intelectuali din țara noastră au privit cu simpatie lupta socială a poporului vecin, militînd pentru o politică de neimixtiune în treburile interne ale Ungariei sfaturilor. Alături de intelectuali socialiști, cum erau Mihail Gheorghiu Bujor, N. D Cocea, P. Constantinescu-Iași ș.a., intelectuali cu vederi democratice ca Gala Galaction, Barbu Lăzăreanu, C. G. Costa-Foru, C. I. Parhon, dr. N. Lupu, Octav Băncilă și alții au scris numeroase articole în presa vremii, prin care se pronunțau împotriva intervenției și pentru recunoașterea guvernului revoluționar ungar.

Într-un interviu acordat gazetei „Chemarea", dr. N. Lupu a dezaprobat acțiunea întreprinsă împotriva revoluției din Ungaria, arătînd că organizatorii înăbușirii revoluției ungare sînt marile puteri ale Antantei care „în contra voinței națiunilor lor, complotesc împotriva spiritului nou al vremii". Iar cu privire la participarea României la intervenție dr. N. Lupu constata, pe bună dreptate, că „vina pentru această acțiune nu cade asupra poporului român... responsabili sînt numai conducătorii lui" [9].

Un rechizitoriu la adresa intervenției în Ungaria l-a făcut Constantin Mille, directorul ziarului de orientare burghezo-democratică „Adevărul", care se pronunța pentru curmarea intervenției și neamestec în treburile interne ale Ungariei. „Ungurii au dreptul să-și aleagă guvernul ce-l vroesc. Nu avem noi să ne însărcinăm ca să potolim revoluția comunistă ungară" [10], — scrie publicistul C. Mille.

Împreună cu revoluționarii cehoslovaci, ruși, bulgari, austrieci etc., comuniștii români au desfășurat o activitate susținută pentru crearea unui regiment roșu internațional, mobilizînd pe românii aflați la Budapesta să se înroleze în acest regiment. „La Budapesta — scria «Revoluția socială» — s-au început înscrieri pentru primul regiment al armatei roșii internaționale. Oare nu vreți voi cei ce vorbiți românește să avem cinstea înființării unui batalion, al celui dintîi batalion roșu din Ungaria ?" [11].

În jurul zilei de 1 aprilie 1919, batalionul revoluționar român era deja constituit, la el aderînd și un număr de ruși și sîrbi.

Concomitent, grupul comunist român și-a intensificat activitatea pe linia recrutării de voluntari în armata roșie. În ziua de 8 aprilie 1919, lîngă clădirea Comisariatului poporului cu afaceri militare, revoluționarii români au organizat un miting la care au participat între 5—600 de români. A rostit o cuvîntare înflăcărată H. Cogan. După miting, un mare număr de participanți și-au manifestat dorința de a se înrola în armata roșie. Aceste informații sînt reproduse de ziarul „Vörös Ujság", sub titlul „Proletarii români apără cu arma în mîini Republica Sfaturilor Ungare" [12].

Este greu de apreciat numărul românilor care au luptat cu arma în mînă pentru sprijinirea cauzei revoluției proletare. Aceasta, deoarece ei erau dispersați fie în rîndurile gărzilor roșii ungare, fie în unitățile internaționaliste. Datele atestă însă că în regimentul roșu internațional, format din maghiari, ruși, cehi, slovaci, sîrbi, ucraineni, bulgari, germani ș.a., un întreg batalion era constituit din români. Semnificativ este faptul că în acest batalion au luptat români din toate centrele țării noastre : București, Iași, Arad, Bîrlad, Pașcani, Ploiești, Galați, Craiova, Turnu Severin, Orșova etc. [13].

În spiritul nobilelor tradiții de solidaritate și prietenie, poporul român și poporul ungar s-au sprijinit reciproc în lupta împotriva exploatării și asupririi capitaliste, împotriva reacțiunii și fascismului.

Astăzi, cînd în cele două țări vecine și prietene puterea se află în mîinile poporului, cînd cele două națiuni sînt conduse de partidele lor comuniste în edificarea orînduirii socialiste, între Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară se dezvoltă relații de prietenie și colaborare tovărășească. Intensificarea continuă a legăturilor frățești multilaterale dintre țările și partidele noastre corespunde intereselor popoarelor român și ungar, constituie o contribuție la cauza socialismului și păcii în lume.

[6] „Socialismul" din 23 iulie 1919.
[7] Radu Cosmin, Prin Ardeal, București, 1919, p. 264 ; Vezi și I. Toacă, „Din acțiunile revoluționare ale ostașilor armatei burghezo-moșierești (1917—1921), în „Studii", nr. 6, din 1958, p. 138—139.
[8] I. Toacă, art. cit., p. 139.
[9] „Adevărul" din 9 august 1919.
[10] „Adevărul" din 13 iunie 1919.
[11] „Revoluția socială" (Budapesta), din 1 aprilie 1919.
[12] „Vörös Ujság" din 9 aprilie 1919.
[13] Arhiva C.C. al P.C.R., dosarul nr. 2743, filele 256—258.

reflector

NOUL PREȘEDINTE AL „PARLAMENTULUI DE LA STRASBOURG"

La 11 martie a avut loc alegerea noului președinte al Parlamentului european cu sediul la Strasbourg. Locul fostului președinte, Alain Poher, l-a luat Mario Scelba, unul din fondatorii partidului democrat-creștin italian, fost în mod succesiv ministru al poștelor și telecomunicațiilor, ministru de interne și prim-ministru (1954—55). În această ultimă calitate, Scelba a participat la tratativele de la Messina în vederea constituirii Pieței comune. Din 1959 e membru al Adunării „celor șase", conducînd în același timp Comisia politică.

Ceilalți candidați la președinția Parlamentului european au fost : Théo Lefebvre, fostul prim-ministru al Belgiei, Parri (socialist italian independent) și Burger (partidul socialist din Belgia). Scelba a fost ales abia la al patrulea tur de scrutin (52 voturi), împotriva lui Théo Lefebvre (50 voturi), ceilalți doi candidați retrăgîndu-se la al treilea tur. Cei șapte deputați comuniști italieni, prezenți pentru prima oară la Adunarea parlamentară de la Strasbourg, s-au abținut de la vot.

DESCENTRALIZAREA MARILOR METROPOLE

Din cei 50 000 000 de locuitori pe care-i are Franța (statistica din decembrie 1968), 8 172 000 domiciliază în ceea ce se numește „aglomerația pariziană", adică în Paris și în suburbiile sale. În ultimii șase ani această aglomerație a crescut cu mai mult de 6%, deși Parisul propriu-zis a ... pierdut peste două sute de mii de locuitori (2 787 000 în 1962, față de 2 585 000 cît are acum). Cauza ? Efortul de descentralizare depus pentru evitarea „sufocării" marei metropole. În cinci ani au fost mutate din Paris 2 500 de fabrici și întreprinderi, care au atras după ele aproape o jumătate de milion de parizieni și, în același timp, au diminuat numărul provincialilor care se stabileau continuu la Paris. Acest efort de descentralizare continuă.

O acțiune similară este în curs de desfășurare și la Moscova. Planul de descentralizare a capitalei Uniunii Sovietice prevede, pentru anul 1980, o reducere a spațiilor ocupate de întreprinderile industriale la 14 000 de hectare, iar al cartierelor rezidențiale — la 24 000 de hectare (din totalul de 88 000 hectare, cît are acum Moscova), restul urmînd a fi destinat parcurilor și grădinilor publice. Prin îndepărtarea din oraș a cîtorva sute de fabrici și întreprinderi, numărul locuitorilor Moscovei (6 800 000 după ultimul recensămînt) urmează să fie redus la 6 500 000.

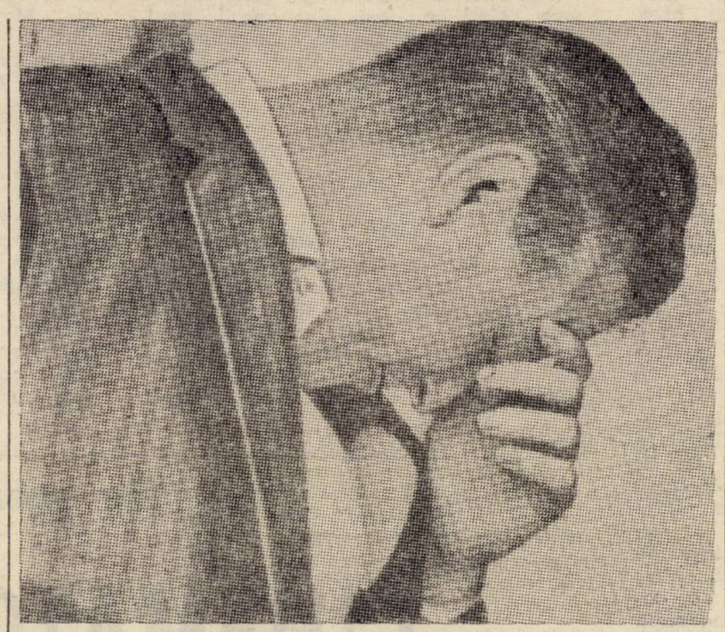

Ray după pronunțarea sentinței

Întrebări fără răspuns

Henry P. Leifermann

În calitate de corespondent special al agenției „United Press International", autorul acestui articol a urmărit direct evenimentele legate de asasinarea dr-lui Martin Luther King-jr. El se afla la Memphis în noaptea asasinatului și și-a consacrat ultimele 11 luni cercetării și analizării acestui caz.

Pentru opinia publică, pe care procesul lui James Earl Ray nu a satisfăcut-o, o scrumieră plină cu mucuri de țigări, duplicatul unui permis de conducere auto și un elegant costum canadian vor deveni probabil „Grassy Knoll" (colina din Dallas de unde se presupune că s-a tras asupra fostului președinte Kennedy — n. t.) în cazul asasinării lui Martin Luther King.

Cele trei obiecte întruchipaseră o parte din întrebările fără răspuns care au provocat un val de indignare în legătură cu încheierea rapidă a procesului lui Ray.

La 11 aprilie, la o săptămînă după asasinat, poliția din Atlanta a descoperit automobilul lui Ray, un Ford Mustang alb, părăsit pe un teren de parcare în fața imobilului de apartamente „Capitol". Scrumiera din automobil era plină cu mucuri de țigări.

James Earl Ray nu fumează.

Cînd a fost descoperit de locuitorii imobilului, automobilul era încuiat. Cum au ajuns acolo mucurile? Cine a fumat? Pur și simplu un pasager întîmplător? De ce ar lua un ucigaș care fuge de la locul crimei un pasager întîmplător în automobilul său? Fusese și altcineva împreună cu Ray, cineva cu care conspirase?

S-a stabilit neîndoielnic că la 28 februarie 1968 Ray se afla la Hollywood, unde urma un curs de barmani. În aceeași zi, cineva a chemat la telefon secția pentru permise de conducere auto a poliției rutiere a statului Alabama și a cerut un duplicat al permisului de conducere pe numele lui Eric S. Galt, pseudonim pe care îl folosea Ray. Copia a fost trimisă prin poștă la 2608 South Higland, adresa unei pensiuni din Birmingham (Alabama) unde locuise Ray. Cine a telefonat? Și cine a ridicat duplicatul permisului lui Ray și a trimis ramburs taxa de 25 de cenți?

De unde a făcut rost Ray de cei 1 995 dolari cu care și-a cumpărat un Ford Mustang la Birmingham? Cum de își putea permite să poarte costume de comandă? Cu ce a plătit taxa la școala de barmani, la cursul de dans, precum și călătoriile de luni de zile prin Statele Unite, Canada și Mexic?

Autoritățile statului Tennessee și F.B.I.-ul declară că Ray făcea contrabandă aducînd în Statele Unite stupefiante din Canada și bijuterii din Mexic. Ele afirmă, de asemenea, că Ray făcuse comerț cu stupefiante în timp ce era deținut în închisoarea statului Missouri din Jefferson City. Dacă așa stau lucrurile, cine l-a ajutat pe Ray să facă negustorie în închisoare și contrabandă? Au fost descoperite aceste persoane? Au participat ele la o conspirație pentru asasinarea fruntașului de culoare? Sau au fost numai complicii lui Ray la alte crime, fără să știe că el intenționa să-l asasineze pe King?

Zeci de neclarități mărunte, care chiar puse cap la cap pot să nu însemne o conspirație, cer totuși răspunsuri. Au fost audiați doar cinci martori — și aceasta numai pentru a satisface cerința legală de a se prezenta cazul juriului cel puțin schematic; juriul acceptase în orice caz anticipat să-l declare pe Ray vinovat și să-l condamne la 99 ani închisoare.

De pildă, a doua zi după asasinat, ministrul justiției de atunci, Ramsey Clark, care se întemeia doar pe o anchetă de 24 de ore, a declarat că nu a existat nici o conspirație. Sursele F.B.I. afirmă că această declarație a lui Clark a fost făcută fără acordul lor. Și din nou, la 10 martie, după încheierea procesului lui Ray, ministerul justiției de la Washington a declarat că acest caz rămîne sub anchetă. Dar surse ale F.B.I. au subliniat și ele din nou că declarația aparține ministerului justiției, nu F.B.I.-ului. Sursele F.B.I. declară că nici un grup important de agenți ai acestui organism nu lucrează în cazul lui Ray. El a rămas „deschis", așa cum se întîmplă cu toate cazurile în care continuă să existe probleme nerezolvate, dar pentru F.B.I. el a fost practic închis și va fi reluat numai dacă cineva va scoate la iveală fapte noi.

La proces a reieșit fără urmă de îndoială existența unei legături între Ray și automobilul „Mustang", cu care se presupune că a fugit asasinul, pușca Remington de calibru 30, cu care a fost ucis King, prezența lui la Memphis în ziua asasinatului, prezența lui în imobilul cu camere mobilate de la adresa 422-1/2 South Main și prezența lui în baie atunci cînd a fost tras focul de armă, potrivit depozițiilor martorilor acuzării.

Avocatul Percy Foreman din Houston, apărătorul lui Ray, a declarat după proces că el crede că Ray a acționat singur pur și simplu de dragul notorietății.

Scriitorul William Bradford Huie, care a scris povestea lui Ray după notele întocmite de acuzat în timp ce se afla în închisoarea districtului Shelby, în așteptarea procesului, începe să se întrebe dacă nu cumva Ray l-a mințit.

— Are o minte stranie. Îndoielile noastre îi provoacă satisfacție, a spus Huie după proces.

Procurorul Phil Canale a declarat după proces că Ray l-a ucis pe King din motive rasiste; pînă în prezent, puțini oameni credeau că Ray era atît de stăpînit de ura de rasă încît să meargă pînă la crimă.

S-au spus multe despre indicațiile false transmise poliției prin radio în acea noapte de 4 aprilie 1968, indicații care au îndepărtat poate poliția de pe pista adevărată. Procurorul Canale recunoaște că este un lucru care nu poate fi dovedit în fața tribunalului, dar afirmă că răspunderea pentru indicarea pistei false ar reveni unui farsor. Potrivit unor indiscreții, poate deliberate, ale departamentului poliției din Memphis, doi radioamatori adolescenți au recunoscut că sînt autorii informațiilor radiodifuzate. Pentru moment, cuvîntul lui Canale și cel al poliției sînt singurele lucruri cunoscute în această enigmă.

S-a vorbit mult și despre Solomon Jones, care în seara aceea a fost șoferul lui King, precum și despre un băiat negru de 10 ani, al cărui nume nu a fost dat publicității, și care afirmă că au văzut un „bărbat cu glugă" sărind din tufișurile de pe terenul viran din spatele imobilului cu camere mobilate, la cîteva secunde după ce a fost tras focul de armă.

Cel puțin 12 polițiști din oraș care patrulau în jurul motelului „Lorraine" se opriseră pentru a se odihni la un post de pompieri, situat la vreo 46 de metri atît de imobilul cu camere mobilate cît și de motelul „Lorraine". Acuzarea afirmă că poate dovedi că, atunci cînd au auzit focul de armă, polițiștii au ieșit în goană de la postul de pompieri. Ei nu au văzut pe nimeni, nici un om cu glugă, nici măcar pe James Earl Ray. Din întîmplare, nici unul din polițiștii aflați la postul de pompieri nu a ieșit pe ușa din față, pe strada principală care dă spre sud.

Dacă o parte din polițiști ar fi fugit în sens contrar, poate că ar fi reușit să-l prindă pe James Earl Ray înainte ca acesta să fugă cu „Mustangul" său alb.

Pe meridianele lumii

CINEMATOGRAFIE

Ov. S. Crohmălniceanu

Cinematograful este o artă paradoxală. Nicăieri ca aici nu ne lovim de mai mult mister. Nici o altă artă n-a furnizat teoreticienilor ei, într-o scurtă istorie, atîtea surprize. Abia apucă cineva să facă niște considerații asupra lui și cinematograful se grăbește să le dezmintă. Iată, de pildă, un singur aspect asupra căruia aș vrea să mă opresc. S-a spus nu o dată, și afirmația părea să nu dea loc la nici o îndoială, că în lumea capitalistă cinematograful e condamnat să accepte cele mai grele servituți. Posibilitățile lui de a denunța mecanismele înrobirii și abrutizării omului, de a contesta o întreagă orînduire socială ar fi foarte reduse. Ca să realizeze un film, cineastului îi trebuie mulți bani, aparate, actori, operatori, scenografi și costumieri. El e dependent direct de o industrie și ea se află în mîinile potentaților vieții sociale. Cum să ni-i imaginăm pe aceștia dispuși să finanțeze o operă îndreptată fără echivoc împotriva lor? Să nu uităm apoi că cinematograful are o capacitate de a vorbi mulțimilor pe care nu o posedă nici o altă artă; pînă și cu analfabeții poate să comunice pe o rază geografică uriașă, cu forța imaginilor celor mai intuitive. Încă un motiv, așadar, ca deținătorii puterii să se teamă de el, să-l silească a le menaja măcar interesele capitale.

Și, cu toate acestea, ce constatăm? În lumea capitalistă există astăzi o artă cinematografică de o virulență contestatoare, de o forță critică demitizantă, de o îndrăzneală politică pe care nici literatura, nici pictura, nici muzica nu le au. Miracolul s-a produs în ciuda tuturor raționamentelor. Regizori de avangardă s-au asociat, au folosit veniturile realizate din filme comerciale ca să facă altele, așa cum vor ei. Au recurs, spre a înfrînge cenzura secretă a rețelei de difuzare, la sălile cine-cluburilor, la pelicule înguste, la scurt metraje, la sprijinul sindicatelor muncitorești. Practic, în momentul de față, un cinematograf politic protestatar, antiimperialist, îndreptat net împotriva ordinii burgheze constituie o materie de discuții aprinse peste tot. Prezența lui e atît de vie încît pînă și marile festivaluri internaționale s-au văzut silite să ia act de ea. La Veneția, anul trecut, principala masă rotundă i-a fost consacrată, fie și cu intenția de a-l „integra" în ansamblul producției cinematografice capitaliste căreia el i-a declarat război.

Că noi cunoaștem prea puțin această mișcare puternică, se datorește gustului verificat al organelor noastre de difuzare pentru melodrame lacrimogene și filme cu „rețetă". Să ajutăm atunci măcar cititorilor și virtualilor spectatori să afle ceva despre aceste filme pe care ar fi de dorit să le poată și vedea.

A TREIA LUME ȘI VOCEA EI

O transfuzie generoasă de sînge turbulent i-au făcut cinematografului militant în anii din urmă mai cu seamă țările slab dezvoltate. De aici se obișnuia multă vreme să se primească o producție folclorică în care exotismul și pitorescul ascundeau realitățile crîncene ale vieții. Obiceiuri mexicane, rituri negre, dansuri și cîntece, costume tradiționale, priveliști fascinante prin insolitul lor, atîta reținea obiectivul. Deodată, însă, tot tabloul acesta reconfortant a căpătat o altă înfățișare cînd a fost descoperit noul cinema („cinema nuovo") brazilian. O generație de regizori tineri — Glauber Rocha, Rui Guerra, Paulo Cesar Sarraceni, Luis Sérgio Person, Joaquin Pedro de Andrade, Léon Hirszmen, Sergio Muniz, Carlos Diegues — au adus o viziune originală a Americii Latine. Fără să facă nici o concesie simplificărilor naive sau teziste, conjugînd realismul cel mai crud cu fantasticul și miticul, observația și analiza lucidă cu imaginația creatoare, ei au transformat ecranul într-un strigăt violent de revoltă. Ceea ce constituia o zestre culturală specifică, o sursă inepuizabilă de credințe ancestrale, figuri legendare și proiecții colective obscure, s-a prefăcut într-o substanță socială clocotitoare, ardentă, eruptivă. Un întreg fond sufletesc tradițional apărea răscolit și luminat amenințător de o gîndire orientată hotărît spre stînga. Sensul adînc al acestor filme e o demistificare menită să îngăduie răzvrătirii țărănești elementare și oarbe a-și descoperi adevărata țintă. O analiză inteligentă demontează în ele resorturile violenței sociale, iluziilor și alienărilor, făcînd să reiasă cu o teribilă pregnanță datele unei realități explozive, dar care încă n-a cîștigat conștiința naturii ei. Masele sînt trezite la conștiința politică învățînd că revendicările lor nu le pot realiza factori providențiali din afară, personificați în „cengaceiros" și fanatici religioși (beatos) sau în animalele înzestrate cu puteri magice ca „Bumba-Meu-Boi", boul sacru. Aceasta e tema a două din marile filme politice braziliene: **Os fuzis** („Puștile") de Rui Guerra și **Deus e o diabo na terra do sol** („Dumnezeul negru și diavolul blond") de Glauber Rocha.

„Cinema nuovo" n-a ezitat apoi să descrie cu o elocvență nemiloasă imagini caracteristice societăților subdezvoltate. Decorul lor — ori imensele regiuni aride, care compun poligoanele foamei, „los sertaoes", ori periferiile sordide cu locuințe din bidoane, acele „favelas" care înconjoară strălucitoare metropole moderne.

Cinematograful brazilian, declara anul trecut Bunuel, „este cel mai bun cinematograf tînăr din lume. «Os fuzis», «Vidas secas» și «Deus e o diabo na terra do sol» sînt trei filme pe care le iubesc enorm".

O contribuție, dacă nu egală, dar extrem de interesantă în aceeași direcție i se datorește și cinematografiei tinerei argentiniene. În ultimii ani, filme cu un pronunțat caracter politic, de o factură originală, au venit și din Africa. Ousman Sembène din Senegal, autorul a două lung metraje — „Negresa de..." și „Mandatul" — reprezintă tendințele acestui nou cinematograf în plină efervescență. Și aici asistăm la o semnificativă trezire de conștiință. „Ceea ce mă interesează în primul rînd — răspundea unei anchete Ousman Sembène — este să înfățișez problemele poporului căruia îi aparțin. Nu vreau să fac cinematograf pentru cîțiva amici ai mei... Pentru mine, cinematograful e un mijloc de acțiune politică. Pe plan ideologic, sînt atașat concepției marxist-leniniste. Țin să adaug două lucruri: pe de o parte, nu vreau să fac un cinematograf de pancarte; pe de altă parte, nu cred că e posibil ca o situație dată să fie schimbată printr-un singur film". Pentru Ousman Sembène și pentru alți tineri cineaști africani, dificultatea principală constă în critica îndrăzneață a formelor neocolonialismului, care nu se mai rezumă la exploatatorul alb, repede identificabil, ci își asociază complicități negre. E exact ceea ce își propune să facă un film ca „Mandatul".

FILMUL MILITANT ÎN EUROPA ȘI S.U.A.

Cinematograful politic cu caracter contestatar și-a înmulțit la ora de față considerabil realizările și în diverse țări capitaliste dezvoltate. Interesant e că el s-a născut ca o reacție la orientarea din ultima vreme a artei cinematografice occidentale. Preocupările ei prea stăruitor formale, interogația maniacală la care revine căutînd limitele limbajului prin imagini, psihologismul obsedant, au început să-i plictisească pînă și pe căutătorii de drumuri noi. În Italia, mai ales, mișcarea cinematografică de avangardă manifestă o decisă orientare contrară analitismului intelectualist și purismului estetizant. Interesul pentru problemele social-politice acute ale actualității, pentru determinismele de clasă și efectele lor morale, gustul atacării tabu-urilor sociale, au renăscut viguros. Calea spre această nouă orientare a deschis-o Rosi cu filmele sale anchetă: „Mîinile asupra orașului" și „Salvatore Giuliano". Tot ce se face mai interesant și original astăzi în cinematograful italian (Bertolucci cu „Prima della Rivoluzione", Marco Bellocchio cu „I pugni in tasca" și „La Cina è vicina", Paolo și Vittorio Taviani cu „Sovversivi" etc.) are o amprentă politică apăsat contestatară a „societății de consum".

Particularitatea acestor filme rezidă în încercarea de a ridica vechea expe-

rientă neorealistă pe o treaptă superioară, îmbogățind-o și cu dimensiunea interioară pe care a revelat-o Antonioni. La marile teme politice contemporane, Bertolucci sau Bellocchio au ambiția să ajungă supunînd unei analize spectrale o celulă socială cunoscută de ei foarte profund, familia mic-burgheză italiană. Din examenul necruțător al bagajului ei de inerții scot o judecată asupra unei lumi și a momentului istoric pe care aceasta îl traversează. Ideea e de a face din subiectul filmului urmărirea interferențelor misterioase între crizele existenței individuale și dialectica vieții sociale.

Tendința aceasta se remarcă și în cinematografia franceză. Ultima peliculă turnată de Resnais, „Războiul s-a sfîrșit", prezintă, dacă-l reducem strict la schema subiectului, o obișnuită criză conjugală. Dar cel care trece prin ea este un militant politic spaniol angrenat în lupta ilegală și înfățișarea universului său caracteristic constituie de fapt obiectul filmului. Într-un chip ingenios și cu o rară forță dramatică, sîntem invitați să reflectăm asupra problemelor cărora trebuie să le răspundă

ȘI POLITICĂ

astăzi mișcarea muncitorească din țările apusene, luînd act de condițiile noi ale luptei ei. Cu nu mai puțină acuitate sînt scoase la iveală datele aceloraşi probleme în „Chinezoaica" lui Jean Luc Godard. O asemenea atmosferă a făcut posibilă realizarea unui film, adevărat manifest cinematografic protestatar, ca „Departe de Vietnam", cu concursul cîtorva dintre cei mai cunoscuți regizori francezi. O mișcare similară se observă și în Germania Occidentală. Revirimentul acestei cinematografii, multă vreme cu o contribuție neînsemnată pe plan european, e tot de ordin politico-social. Nu doar trecutul nazist îi furnizează, ca în urmă cu cîțiva ani, temele. Examenului critic îi vor fi supuse, de astă dată, structurile societății vest-germane contemporane, conservatorismul apăsător.

Curioase sînt efectele pe care le are un astfel de spirit protestatar în filmul nordic. Predilecția acestuia pentru cîmpul sexualității, abordat cu o franchețe scandalizantă, n-a dispărut. Dar în producții cum e „Sînt curioasă" (Sjömann) s-a ivit o virulență de ordin social-politic nemijlocit, care vizează instituțiile sociale burgheze și pretenția lor la respectabilitate.

De această orientare spre probleme acute ale contemporaneității n-a rămas străină nici cinematografia americană. Dacă aici posibilitatea unei producții independente se dovedește mai dificilă ca oriunde, marile case producătoare s-au văzut silite să facă anumite concesii spiritului critic al anumitor regizori cu opinii curajoase ca Lumet, Losey, Kramer sau Kubrick. Ultimul, de pildă, a

Trei dintre principalii reprezentanți ai „noului cinema" brazilian : Sergio Muniz, Geraldo Sarno și Glauber Rocha (de la stînga la dreapta)

Cadru din filmul „Departe de Vietnam"

creat cu cîțiva ani în urmă o satiră excelentă a nebuniei războinice, „Cum am îndrăgit bomba atomică". Filmul denunță primejdia pe care o constituie pentru întreaga omenire raidurile cu proiectile nucleare la bord. Avioanele pleacă, avînd ordinul de a-și arunca încărcătura asupra obiectivelor fixate, dacă nu primesc în ultimul moment un ordin special să se întoarcă. Orice întîmplătoare defecțiune, lesne să se iveaască în acest mecanism dement, poate distruge tot globul fiindcă nimeni nu mai are puterea să oprească dezastrul. Filmul înfățișează un astfel de accident care ia, prin logica lui inflexibilă, absurdă, aspectul comicului sinistru. Nu puține filme dezvăluie cu spirit critic persistența prejudecăților rasiale în societatea americană. Cel mai recent dintre ele, „Ghici cine vine la masă ?", analizează efectele acestor tare dureroase în chiar mentalitatea mediilor intelectuale liberale. Hollywoodul se vede silit să se facă, vrînd-nevrînd, ecoul puternicelor curente populare care îmbrățișează azi în Statele Unite cauza egalității rasiale.

UN LIMBAJ NOU

Extrem de interesantă e experiența cinematografiei militante și sub raportul expresiei. Ea refuză a-i lăsa pe spectatori să plece din sală împăcați cu ei înșiși, satisfăcuți. Ambiția sa este a-i zgudui, a le provoca un șoc sufletesc, a-i obliga să reflecteze multă vreme după aceea la lucrurile pe care le-au văzut. Limbajul ecranului trebuie să se schimbe, să capete o forță electrizantă. Ceea ce s-a numit „cinematograful nou", de avangardă, a descoperit în formula sa calea unirii expresiei inedite, originale, nemaiîntîlnite ca factură, cu accesibilitatea maximă. Filmul brazilian a recurs la cîteva din structurile literaturii populare naționale. „Provocarea" lui Sarraceni e construită pe un gen folcloric foarte răspîndit, „O Desafio", dialog între doi cîntăreți care se înfruntă tratînd o temă socială, istorică sau religioasă. Duelul ideologic are loc în legătură nemijlocită cu evenimentele din 1964, cu puciul militar și poziția unui intelectual care trăiește acest moment. „Pustile" lui Rui Guerra au ca motiv iarăși un ritual popular, însoțit de dansuri și de o întreagă figurație mitică „La Bumba-Meu-Boi". Cu simbolurile acestor ceremonii și puterea lor de largă comunicare tradițională lucrează regizorul spre a dezbate problema foamei endemice și a luptei sociale.

Rosi face apel la gustul pentru documentul brut al cititorilor de ziare. El alcătuiește adevărate dosare pe care le pune în fața spectatorului, lăsîndu-l singur să-și compună filmul. Godard utilizează placatul, arsenalul publicitar, caricatura și nu se ferește să acorde un mare rol bandei sonore.

În general, filmul de o mare perfecție tehnică, imaginea „curată", „retușată", „aranjată" prin mijloace fotografice savante și costisitoare, sînt părăsite, tocmai spre a evita servitutile financiare. Cît pierde în această direcție regizorul caută să cîștige în expresivitate. Arta ecranului se întoarce la forme mai simple și mai directe, la puterea sugestiei, se apropie de un realism poetic.

Ce sînt „farfuriile zburătoare"?

Răspunsul Comisiei Condon (2)

Organizînd proiectul Cartea Albastră, autoritățile militare americane au pornit însă de la premisa că, pe lîngă informațiile evident eronate sau fantasmagorice, s-au înregistrat și sesizări tulburătoare, greu sau aparent imposibil de explicat. „Necunoscut" — aceasta era categoria de clasificare a fenomenelor care nedumereau. Cartea lui Edward Ruppelt, despre care ziarele scriau, după apariție, că va deveni probabil „biblia credincioșilor O.Z.N.-urilor", reprezintă, potrivit cuvintelor autorului, *„povestea adevărată și completă a O.Z.N.-urilor, bazată pe ceea ce am aflat despre ele în perioada cînd am fost șeful proiectului Cartea Albastră. Ea conține toate informațiile pe care le-am dat ministrului forțelor aeriene, Thomas K. Finletter, comandanților aviației, oamenilor de știință și industriașilor. Asta este tot ceea ce știu Forțele aeriene despre obiectele zburătoare neidentificate".*

De-a lungul a cîteva sute de pagini sînt enumerate toate cazurile interesante investigate de proiectul Cartea Albastră. Cele mai multe dintre ele au fost clarificate, ciudatele fenomene semnalate au fost explicate în mod rațional. Uneori, semnele de întrebare au subzistat. Edward Ruppelt nu se grăbește să tragă concluzii. Iată cum își încheie el cartea : *„Nu m-aș clasifica drept «unul care crede», pentru că am văzut prea multe relatări despre O.Z.N. care la început păreau inexplicabile, dezintegrîndu-se după o cercetare temeinică. Dar, de cîte ori încep să devin sceptic, mă gîndesc la alte relatări, aparținînd unor piloți experimentați și operatori radar, oameni de știință și alte persoane care știu ce văd. E vorba de cazuri examinate temeinic și care au rămas totuși printre necunoscute. Nu m-aș hazarda să ghicesc care va fi rezultatul investigării O.Z.N.-urilor, dar sînt sigur că, în cîțiva ani, vom avea un răspuns cert. Programul recent anunțat de lansare a unor sateliți ai Pămîntului, progresul cercetărilor în domeniile electronicii, fizicii nucleare, astronomiei și altor ramuri ale științei vor furniza date utile celor ce studiază O.Z.N.-urile. Metodele de investigare și de analiză în materie de O.Z.N. sînt de o sută de ori mai perfecționate decît în 1947 și continuă să se perfecționeze.*

Poate că răspunsul final va fi că toate O.Z.N.-urile sînt obiecte cunoscute, identificate în mod greșit. Sau poate că pămîntul este vizitat de nave interplanetare. Numai timpul va da răspunsul".

Au mai trecut alți 10 ani. Progresele metodelor de investigare în noua eră a explorării spațiului cosmic au fost mult mai spectaculoase și mai decisive decît în deceniul precedent. Dar pe măsură ce oamenii de știință se apropiau tot mai mult de elucidarea deplină a fenomenului farfuriilor zburătoare, grupurile care înțeleseseră că din această afacere „se pot scoate bani" și unele persoane exaltate sau dornice să exploateze senzaționalul pentru a-și crea o faimă nemeritată au trecut la ofensivă.

Au apărut societăți constituite, o adevărată mafie care și-a propus ca obiectiv să acrediteze cu orice preț ideea că „farfuriile zburătoare" sînt de origine extraterestră. Vorbind despre aceste organizații de amatori, Edward Condon arată că unele dintre ele dispar destul de repede după constituire, ceea ce face dificilă alcătuirea unei liste complete. Două dintre ele au însă o structură națională, adică și-au deschis filiale în mai multe orașe americane. Prima este Organizația de cercetări a fenomenelor aeriene — după inițialele ei englezești A.P.R.O., cu sediul principal la Tucson (Arizona). Animatorii și conducătorii A.P.R.O. sînt soții James și Coral Lorenzen. Potrivit afirmațiilor lor, organizația are 8 000 de membri. Cea de a doua organizație se autointitulează Comitetul național de investigare a fenomenelor aeriene (N.I.C.A.P.), cu sediul la Washington. Numele și adresa sînt menite să creeze impresia că N.I.C.A.P. ar fi o agenție guvernamentală. Lucrurile stau însă cu totul altfel. N.I.C.A.P.-ul este condus de fostul maior Donald Keyhoe, amintit și în numărul precedent, are 12 000 de membri declarați și se străduiește să recruteze cît mai mulți prozeliți. În cuvîntul înainte al cărții „Farfuriile zburătoare — aici și acum", Frank Edwards recomanda călduros tuturor cititorilor săi *„să adere la N.I.C.A.P., cea mai mare organizație civilă din lume care se ocupă cu cercetarea obiectelor zburătoare neidentificate și este condusă de un conclav impunător format din sute de oameni de știință și comandanți militari în retragere. Cotizația este de 5 dolari pe an".*

■

Dacă ne oprim ceva mai mult asupra N.I.C.A.P.-ului, o facem pentru că propaganda pe care o răspîndește reprezintă unul dintre principalii factori de diseminare a confuziilor și ideilor false. În primii ani ai erei farfuriilor zburătoare, cînd — așa cum am arătat — se considera că ele ar putea reprezenta un pericol pentru securitatea Statelor Unite (în eventualitatea că ar fi fost arme secrete ale altei puteri), informațiile oficiale și cercetările privind obiectele zburătoare neidentificate aveau un caracter confidențial. Începînd din 1953, cînd a devenit limpede că temerile de acest gen erau absurde, informațiile au fost „declasificate". Cu alte cuvinte, s-a renunțat la orice restricții asupra difuzării lor. Cartea lui Edward Ruppelt reprezintă, de altfel, unul dintre rezultatele acestei noi atitudini. N.I.C.A.P. și-a întemeiat însă întreaga rațiune a existenței sale pe teoria că Forțele aeriene continuă să ascundă opiniei publice „adevărul". Edward Ruppelt se referă cu umor la echipajele de

Nori în formă de farfurie fotografiați deasupra Braziliei

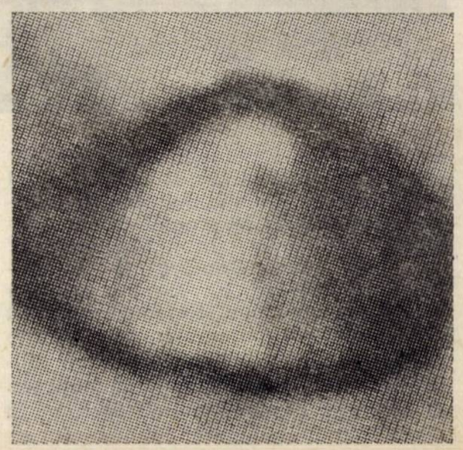

Obiect neidentificat pe cerul Californiei

Vezi „Lumea" nr. 12

omuleți de pe alte planete pe care, dacă ar fi să se dea crezare celor ce îl acuză de rea credință, le-a capturat și le ține prizoniere : „*N.I.C.A.P.* — scrie și Edward Condon — *consacră o atenție considerabilă atacării forțelor aeriene și încercării de a-i determina pe membrii Congresului să organizeze audieri și să se alăture într-un fel sau altul acestor atacuri. Cu proiectul Colorado a menținut relații prietenești în primul nostru an de activitate, avertizîndu-și în același timp membrii să vegheze ca nu cumva proiectul să se dovedească a fi fost «tocmit să prezinte Forțele aeriene ca nevinovate». În această perioadă, N.I.C.A.P. a făcut mai multe eforturi pentru a influența desfășurarea studiului. Cînd a devenit clar că aceste eforturi vor eșua, N.I.C.A.P. a atacat proiectul Colorado ca «neobiectiv» și, deci, fără nici un merit*".

Iată, într-adevăr, ce scria în 1967 Frank Edwards, adept declarat al grupului N.I.C.A.P., despre proiectul Colorado : „*Vă rugăm să notați că audierile despre O.Z.N. (este vorba de o investigație datînd din 1966) au fost conduse de președintele puternicului Comitet al Camerei Reprezentanților pentru Serviciile Armate. E important. E și semnificativ. Înseamnă că cei împuterniciți să facă cercetările preveneau orice risc ca ele să le scape din mînă ; le-au condus ei înșiși, ca să fie siguri că nu se vor pune întrebări stînjenitoare. Departamentul Apărării, reprezentat în special prin secretarul pentru Forțele aeriene, a respins acuzația că ar ascunde informațiile despre O.Z.N.... Audierea a pregătit terenul pentru încheierea unui contract cu un grup de oameni de știință — de preferință de la una din principalele universități — pentru a întreprinde ceea ce a fost descris ca o evaluare obiectivă a cercetărilor Forțelor aeriene despre O.Z.N.*

S-a semnat un contract cu Universitatea din Colorado. Grupul de studiu este condus de o personalitate eminentă, dr. Edward U. Condon, în trecut șef al Biroului american de standarde, un om renumit pentru reputația sa excelentă și pentru curajul lui care nu poate fi contestat. Pentru un studiu despre O.Z.N., atît temeinic cît și obiectiv, dr. Condon va avea nevoie de amîndouă aceste calități.

Unele grupuri civile de cercetări și-au exprimat convingerea că grupul de la Universitatea din Colorado va ajunge la rezultate noi, frumoase și definitive, că va separa adevărul de minciună în privința fenomenului O.Z.N. și că, în raportul său final, va prezenta publicului tabloul complet și corect.

Potrivit anunțului oficial, grupul dr-lui Condon va fi liber să publice rezultatele cercetărilor sale chiar dacă ele vor fi contrare vederilor Forțelor aeriene. Nu înseamnă însă să ne așteptăm la prea mult ?

Răspunsul va fi determinat de tipul materialelor examinate de comitet. Dacă se va lăsa pe seama Forțelor aeriene, care îl vor aproviziona în cazuri „selecționate", ar fi ridicol să ne așteptăm ca Forțele aeriene să pună la dispoziție vreun material, care ar putea duce la demascarea a ceea ce susține «Cartea Albastră»".

Grupul condus de Edward Condon a acceptat sugestia N.I.C.A.P.-ului într-o măsură mai mare decît ar fi convenit adepților lui Donald Keyhoe : i-a solicitat colaborarea. S-a arătat dispus să examineze orice materiale puse la dispoziție de N.I.C.A.P. Constatînd că, pe de o parte, cazurile cele mai senzaționale din dosarele N.I.C.A.P.-ului au tendința de a nu rezista unei examinări temeinice ca aceea întreprinsă de proiectul Colorado și că, pe de altă parte, dr. Edward Condon nu se lasă influențat de presiunile exercitate asupra lui, Keyhoe și-a schimbat tactica: în primăvara anului 1968 a interzis adepților săi colaborarea cu oamenii de știință din Colorado, pentru a evita analiza prea atentă a „probelor" de care dispunea „*Ca autor al cărții «Farfuriile zburătoare sînt adevărate»*, scrie Walter Sullivan în prefața la raportul Condon, *Donald Keyhoe este deosebit de interesat ca teza sa să fie confirmată. Diverse declarații atribuite dr-ului Condon au sugerat N.I.C.A.P.-ului că el nu ia prea în serios posibilitatea ca O.Z.N.-urile să fie mesagerii altei civilizații. Asta i-a înfuriat pe cei care, ca dr. McDonald de la Universitatea din Arizona, credeau în posibilitatea unei origini extraterestre. Ei au acuzat proiectul Colorado că își pierde timpul cu cazuri neserioase și întoarce spatele dovezilor mai substanțiale. Oricine citește raportul Condon își va da seama că nu e adevărat. Este evident că proiectul s-a concentrat asupra celor mai documentate și mai puternic susținute cazuri și că nu a ezitat să conchidă că, pe baza dovezilor existente, unele sînt greu de explicat prin mijloace convenționale.*"

■

N.I.C.A.P. și-a găsit asociați chiar în cadrul grupului de la Universitatea din Colorado. Doi dintre membrii grupului — unul dintre ei, David Saunders, a scris ulterior, pentru a se răzbuna, o carte calomnioasă la adresa profesorului Condon — au sustras materiale din dosarele proiectului și le-au predat N.I.C.A.P.-ului. Este vorba, în mod concret, de un memorandum scris înainte de începerea cercetărilor, de către profesorul Robert Low. El analiza argumentele pro și contra acceptării contractului de către Universitatea din Colorado. Ar putea să se angajeze să întreprindă acest studiu fără să devină ridicolă în ochii oamenilor de știință din întreaga lume ? Pînă în 1966, savanții refuzaseră să ia în considerare problema O.Z.N., pornind de la faptul că existența unor vizitatori cosmici este exclusă din punct de vedere științific. Robert Low scria : „*Cred că ar trebui să prezentăm proiectul în așa fel încît publicului să i se pară că este un studiu absolut obiectiv, iar comunității științifice să-i ofere imaginea unui grup de oameni care nu cred dar se străduiesc pe cît pot să fie obiectivi, deși așteptările lor de a găsi o farfurie zburătoare se situează aproape de nivelul zero*".

Propunerea lui era ca accentul să cadă pe investigația psihologică și sociologică, nu pe cercetarea fenomenelor semnalate. Edward Condon nici nu luase cunoștință de memoriul lui Low cînd, în revista „Look", a apărut articolul intitulat : „*Fiasco-ul farfuriilor zburătoare. Extraordinara poveste a păcălelii de jumătate de milion de dolari menită să-i convingă pe americani că ancheta comitetului Condon este obiectivă*". Articolul era scris de John G. Fuller, autorul a două cărți de senzație, în sprijinul teoriei originii extraterestre. În realitate, după cum reiese din raportul publicat, cercetările comisiei Condon s-au axat, dimpotrivă, pe analiza probelor materiale. Obiectivul articolului din „Look" a fost definit în revista „Science" de James și Coral Lorenzen, șefii grupului A.P.R.O., grup mai puțin fanatic decît N.I.C.A.P.-ul : „*N.I.C.A.P. s-a străduit din răsputeri să controleze studiul. Cînd a constatat că nu-l poate controla, a încercat să-l saboteze*".

Pentru că ne-am referit de atîtea ori la N.I.C.A.P., a devenit necesar ca, înainte de a-l abandona pentru a trece la conținutul raportului Condon, să vedem mai exact ce urmărește. Spre deosebire de alte organizații de propagare a credinței în farfuriile zburătoare care au, după cum arată Edward Condon, „*o orientare primordial religioasă*", N.I.C.A.P. încearcă să dea o aparență științifică teoriilor sale. Cum ? Delimitîndu-se de cei ce fac afirmații năstrușnice despre vizitatorii din spațiul cosmic și luîndu-i chiar în derîdere.

Un capitol deosebit de amuzant al cărții „Farfuriile zburătoare — aici și acum" este cel consacrat de Frank Edwards așa-zișilor „contactați".

„*Fiecare an adaugă încă unul sau două nume pe lista celor ce pretind că au fost contactați de operatori de pe O.Z.N. 1966 a înscris pe listă numele d-lui și d-nei Barney Hill. Datorită faptului că revista «Look» le-a istorisit povestea, s-au bucurat de mai multă atenție decît unii dintre predecesorii lor.*

Persoanele care spun asemenea povești sînt numite în jargonul O.Z.N.-iștilor «contactați». Primul dintre ei a fost un tip numit George Adamski. Era un om fără școală, dar compensa această lipsă printr-o imaginație extraordinară și o personalitate agreabilă. George este cel care a stabilit regulile de bază pentru contactați. El a fost cel dintîi — și a demonstrat că se pot face o groază de bani din comerțul cu istorioare despre convorbiri cu oamenii spațiali. Instinctiv, George și-a dat seama că totul trebuie să fie cît mai nebulos, știa că amănuntele ar fi dezastruoase. George lucrase la un stand de chiftele ca grataragiu. Pe baza pregătirii științifice astfel dobîndite a scris în timpul liber un material pe care l-a intitulat «Călătorie imaginară pe Lună, pe Venus și pe Marte». Din proprie inițiativă a prezentat cartea ca «o lucrare de ficțiune». Asta se întîmpla în 1949. Efortul lui nu a atras mulți clienți, dar a atras atenția unei scriitoare care a înțeles că navele din cosmos se pot transforma în aur. A făcut un tîrg cu George : ea îi va rescrie istorisirea, iar el va furniza fotografiile vehiculelor cosmice.

Doamna mi-a adus mie manuscrisul finit pentru ca să-mi spun părerea despre el și a adus cu sine un teanc de fotografii, cele mai grosolane trucaje O.Z.N. pe care le-am văzut vreodată. Am refuzat să am de-a face cu această farsă. În forma ei revizuită relata cum George s-a aventurat în deșertul din sudul Californiei unde a întîlnit «o navă de cercetași» din care a coborît o păpușă splendidă în salopetă aurie. I-a vorbit cu o voce ca un clopot într-o limbă pe care el nu o înțelegea, așa încît au trebuit să recurgă la telepatie sau la ceva similar pentru a conversa. După aceea, pe cînd se pregătea să-l părăsească, a desenat cu pantofiorul ei un mesaj pe nisip. George și-a dat seama că ea vroia ca el să păstreze mesajul (era extrem de important) și, avînd în buzunar ghips din acela care rămîne umed (se pare că lua totdeauna cu el cînd călătorea prin deșert), George a făcut rapid un mulaj al amprentei piciorului și al mesajului pe care l-a reprodus după aceea pentru a contribui la dezvoltarea intelectuală a cititorilor săi extraordinar de numeroși".

Felicia ANTIP

(Va urma)

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR
BOSTON

S.U.A. ŞI EUROPA OCCIDENTALĂ

ÎN CEI CINCI ani în care Lyndon Johnson a fost preşedinte al Statelor Unite, el a vizitat Europa de două ori. O dată a făcut-o pentru a asista la funeraliile fostului cancelar vest-german, Konrad Adenauer, iar a doua oară s-a oprit la Roma, la întoarcerea dintr-o călătorie în Extremul Orient.

Oprirea la Roma avea numai scopul de a face o vizită papei, dar, la insistenţa ambasadei americane de la Roma, Johnson a vizitat în cele din urmă, deşi fără prea multă plăcere, oficialităţile guvernului italian.

În cursul acestor cinci ani, şefii guvernelor din ţările vest-europene aliate au venit la Washington pentru a face vizite preşedintelui. Dar aceste vizite au fost, de obicei, dureroase pentru toţi cei în cauză. Johnson şi-a petrecut aproape tot timpul încercînd să-i convingă pe vizitatorii săi despre justeţea politicii sale în Vietnam şi a folosit prea puţin timp pentru a-i asculta. Washingtonul s-a despărţit de Europa occidentală timp de cinci ani. Acum, Nixon trebuie să facă faţă consecinţelor acestei politici.

Nixon a sosit în Europa într-un moment cînd în sînul Comunităţii vest-europene nu se manifestau numai obişnuitele încordări şi tensiuni. El a sosit în momentul cînd cearta de familie se transformase într-o încăierare. El a făcut faţă acestei situaţii în singurul mod posibil. A precizat obiectivul american pentru Europa occidentală. A arătat că este în favoarea unei cît mai mari unităţi posibile, şi aceasta cît mai curînd cu putinţă. El nu intenţionează însă să le spună cum să facă acest lucru : ei singuri trebuie să stabilească formula. Preşedintele american încearcă să se ţină de o parte de cearta de familie, să nu ia partea unuia sau altuia. Poate că aceasta reprezintă un nou început.

De fapt, de la al doilea război mondial încoace, Statele Unite au încercat să participe la rezolvarea conflictelor interne ale aliaţilor vest-europeni. Numeroase planuri pentru Europa occidentală au fost nu numai iniţiate la Washington ; adeseori, ele au fost împinse cu toată puterea de Washington.

Numeroşi oameni de stat vest-europeni continuă să poarte cicatricele de pe urma luptelor duse în privinţa „forţelor multilaterale". Este vorba de proiectul cu ajutorul căruia urma să se dea Europei occidentale propria ei forţă nucleară, prin înzestrarea cu proiectile „Polaris" a unor vase ale căror echipaje urmau să fie formate din elemente ale tuturor ţărilor aliate ; un american urma însă să păstreze cheia.

Cu cîtva timp în urmă, Washingtonul a făcut tot posibilul să-i convingă pe vest-germani să insiste ca francezii să le permită englezilor să intre în Piaţa comună. S-a creat, astfel, o serioasă încordare a relaţiilor franco—vest-germane fără ca Anglia să poată intra totuşi în Piaţa comună.

Aceste lupte diplomatice au dovedit două lucruri. Planurile Washingtonului pentru Europa occidentală nu se potrivesc totdeauna cu realităţile politicii europene. Iar Europa occidentală nu este dispusă să facă un nou pas spre unitatea politică.

Dimpotrivă, Charles de Gaulle continuă să urmărească, aşa cum a urmărit întotdeauna, înlăturarea influenţei americane din Europa occidentală.

Cum poate fi convinsă Franţa să renunţe la această concepţie ? Desigur, nu printr-un plus de critici şi linguşiri de la Washington. Nixon nu poate decît să asculte şi să vorbească de ţeluri pe termen lung. El nu îndrăzneşte să constrîngă Franţa sau să-i determine pe alţii, prin constrîngeri, să constrîngă Franţa. Face tot ce poate face. El poate asculta cu răbdare şi poate încerca să înţeleagă mai bine de ce este atît de greu pentru aliaţii vest-europeni să-şi pună de acord planurile.

Joseph G. HARSCH

THE GUARDIAN
LONDRA

Douglas Jay
membru al Camerei Comunelor

ÎMPOTRIVA INTEGRĂRII VEST-EUROPENE

ÎN ULTIMII doi ani, politica externă britanică a eşuat în mod vizibil în realizarea obiectivului ei declarat de a „unifica Europa". Bătînd cînd cu momeli, cînd cu ameninţări la o uşă închisă şi ferecată, am adus relaţiile anglo-franceze la punctul lor cel mai scăzut de la planul Hoare—Laval ; am exasperat atît pe partenerii noştri din A.E.L.S. cît şi pe vest-germani ; am sacrificat în mod gratuit pieţe de export din Commonwealth ; şi nu am obţinut nici o realizare pozitivă care să compenseze tot răul făcut.

Motivul pentru care această politică nu poate să nu se încheie printr-un eşec a fost totdeauna clar pentru aceia care nu sînt neorbiţi de dogme. Nici un moment, în ultimii zece ani, nu au existat condiţii pentru apartenenţa comună a Marii Britanii şi a Franţei la vreo „comunitate", economică sau politică, pe care atît un guvern francez cît şi un guvern britanic să le poată accepta. Iar vest-germanii nu au fost niciodată dispuşi să recurgă la constrîngere faţă de francezi. De aceea, „tratativele" menite să rezolve nerezolvabilul erau sortite să se încheie totdeauna prin reproşuri, indiferent dacă aveau loc în 1962, 1968 sau 1969.

Acest lucru este şi mai adevărat azi, cînd C.E.E se apropie de sufocare datorită propriei ei politici groteşti în domeniul alimentelor şi datorită surplusurilor ei de unt şi zahăr, cînd economia franceză se îndreaptă cu paşi repezi spre o nouă devalorizare, iar dorinţa patetică a Olandei, Belgiei şi Italiei ca Marea Britanie să intre totuşi în „club" arată cît de mult ar dori aceste ţări să iasă din el, dacă ar putea s-o facă.

De aceea, în momentul de faţă este şi mai vizibil că drumul înţelepciunii rămîne cel dintotdeauna : să încetăm să atacăm un obstacol de netrecut şi să-l ocolim prin înfiinţarea unei organizaţii mai largi şi mai puţin închegate, la care Marea Britanie, A.E.L.S., C.E.E. şi alţii s-ar putea alătura fără să dezlănţuie conflictele doctrinale din ultimii zece ani.

Există însă oameni care nu învaţă nimic, nu uită nimic şi care continuă să spună : să aşteptăm, pasivi şi implorînd, pînă cînd generalul de Gaulle va dispărea. Dar generalul a anunţat răspicat că va rămîne la putere pînă în 1972 ; şi cu toate că pînă şi el, probabil, este supus veto-ului divin, s-ar putea să rămînă.

Dar, azi ca întotdeauna, nimeni nu este atît de orb ca acela care nu vrea să vadă. Tocmai în momentul în care eşecul ruşinos al politicii noastre actuale a devenit clar pentru toţi, ni se propune să urmărim un miraj şi mai nereal încă : crearea unui stat sau „comunităţi" politice vest-europene. După cum se ştie, această propunere este favorizată doar de un număr redus de excentrici şi extremişti care nu cunosc nici istoria, nici economia. Este bine însă, ca opinia publică britanică să înţeleagă ce ar însemna în realitate propunerea lor. Firesc, trebuie să acţionăm cu toţii în mod perseverent pentru strînse legături politice, culturale şi economice cu Europa occidentală, ca şi cu alte părţi ale lumii, şi să folosim în modul cel mai activ Uniunea Europei Occidentale, O.E.C.D. şi A.E.L.S. pentru a ne pune de acord ori de cîte ori se poate face acest lucru. În ultimă instanţă, membrii unor asemenea organizaţii au dreptul să nu fie de acord sau să demisioneze. Dar, atunci cînd înfiinţezi un organ supranaţional, care poate trece peste pro-

priul tău guvern atît în probleme interne cît şi în probleme externe, şi din care nu poţi demisiona, te afli în faţa următoarei dileme inevitabile : fie organul executiv supranaţional este în afara controlului alegătorilor pe care îi conduce, cum este cazul cu comisiile C.E.E., ceea ce este cu totul nedemocratic, fie grupul federal trebuie să creeze un parlament federal care va scoate politica externă şi apărarea de sub controlul parlamentelor naţionale — şi în mod aproape cert şi politica financiară şi economică. Aceasta înseamnă însă sfîrşitul independenţei politice.

Dacă s-ar propune în mod serios ca Marea Britanie să se scufunde într-un stat federal european de acest gen, obiecţiile ar fi cu totul altele, dar şi mai puternice încă, decît acelea faţă de intrarea noastră în C.E.E. sub actuala ei formă discreditată. Intrarea în C.E.E. ar paraliza în mod permanent balanţa noastră de plăţi şi ne-ar supune hotărîrilor arbitrare ale unei comisii care nu ar trebui să dea socoteală în faţa alegătorilor. Dar absorbirea Marii Britanii într-un stat federal ar avea şi alte consecinţe şi mai importante încă.

În primul rînd, ea ar însemna sfîrşitul independenţei naţionale a Marii Britanii ca stat suveran, care dispune de controlul parlamentar asupra propriilor ei probleme. Aceasta implică nu numai renunţarea la un sistem parlamentar creat în urmă cu peste 700 de ani, şi acceptat de opinia publică britanică, în favoarea unei constituţii pe hîrtie cu totul neverificate şi lichidarea bruscă a Commowealthului, care nu poate supravieţui fără independenţa britanică şi fără monarhia britanică — renunţări care, după părerea mea, nu sînt deloc lipsite de importanţă. Ar însemna, de asemenea, că Marea Britanie nu ar mai fi membră a O.N.U. şi nu ar mai avea de spus un cuvînt separat în concertul naţiunilor. Malawi, Ghana, Malta, Cipru şi Singapore, toate ar fi membre ale O.N.U. — dar Marea Britanie nu, aşa cum nu este nici California sau vreo altă provincie.

De aceea, primul ministru britanic a încurajat profund pe mulţi prin declaraţia răspicată făcută la 4 februarie în Camera Comunelor potrivit căreia „nu este ‚desigur, politica noastră" să includem Marea Britanie în vreun stat federal din Europa sau din altă parte. Dacă aşa stau lucrurile, însă, este ciudat şi nepotrivit ca ministrul afacerilor externe britanic să fie membru al ultimului organ particular de propagandă al d-lui Monnet, „Comitetul pentru Statele Unite ale Europei". Un ministru de externe respectabil nu trebuie să fie membru al unor comitete a căror politică este opusul direct al politicii propriului său guvern.

Din păcate, aceste diversiuni doctrinare abat eforturile de pe calea adevărată pe care bunul simţ o impune azi Marii Britanii. Această cale constă în menţinerea independenţei noastre şi astfel a puterii noastre, şi în renunţarea la conflictul steril cu privire la C.E.E. în favoarea unei activităţi pentru asocierea tuturor părţilor în cadrul unui grup mai larg.

U.S. News & World Report

CURENTE NOI ÎN RELAŢIILE INTERAMERICANE

STATELE UNITE au de făcut faţă unor noi situaţii dificile în America Latină. Este vorba de apariţia unui curent tot mai puternic, îndreptat în cea mai mare măsură împotriva investiţiilor private americane din această regiune care totalizează 11,9 miliarde dolari.

Guvernul peruvian se află în conflict cu S.U.A. în problema naţionalizării societăţii petroliere I.P.C., proprietate americană. Dar Peru nu este singura ţară în această situaţie.

Ecuadorul, ţară vecină cu Peru, pare să ia o poziţie asemănătoare faţă de societăţile petroliere proprietatea unor cetăţeni americani. Preşedintele Ecuadorului, José Velasco Ibarra, a anunţat de curînd că va anula două treimi din concesiunea de 3.6 milioane acri, acordată firmei Gulf-Texaco Oil Company. Ca urmare, societatea respectivă a suspendat o nouă investiţie de 200 milioane de dolari pînă la negocierile care urmează să stabilească drepturile sale de concesiune.

În Brazilia, preşedintele Artur da Costa e Silva pregăteşte naţionalizarea telecomunicaţiilor externe, prin procedeul simplu de a nu reînnoi concesiunile către societăţile proprietate străină. Prima societate străină care va fi închisă pe baza acestei hotărîri este Radional, proprietatea lui International Telephone and Telegraph Corporation. Preluarea acesteia de către guvernul brazilian este stabilită pentru 1970.

Preşedintele Argentinei, Juan Carlos Ongania, a iniţiat un program economic larg care încurajează investiţiile străine. El a impus totuşi o serie de restricţii băncilor străine, printre care şi desfiinţarea garanţiei guvernamentale asupra depozitelor. Patru societăţi americane şi europene de comunicaţii se simt şi ele ameninţate în Argentina. De curînd, guvernul a anunţat că în mai, cînd va fi pusă în funcţiune o nouă staţie de telecomunicaţii prin satelit, la 225 de mile sud de Buenos Aires, transmisiunile în străinătate ale acestei staţii vor fi rezervate numai societăţii naţionale de telefoane.

În Chile, societăţile de cupru, proprietate americană, nu se simt nici ele la largul lor. Ele şi-au extins operaţiunile în baza unui acord de participaţie stabilit cu preşedintele Eduardo Frei, dar acum conducerea acestor societăţi se întreabă cu îngrijorare dacă acordul va fi acceptat de guvernul care va urma după 1970. Liderii de stînga au anunţat în numeroase rînduri că doresc „să smulgă din mîinile imperialiştilor străini controlul asupra preţioasei noastre avuţii naţionale, cuprul". Unii observatori consideră că soarta acestei bogăţii va avea ponderea ei bine stabilită la alegerile din anul viitor.

La baza acestei stări de spirit se află numeroase nemulţumiri la adresa S.U.A. Conservatorii din America Latină consideră că, în timpul preşedinţiei lui Kennedy, S.U.A. i-au tratat cu nepăsare. Intelectualii declară că S.U.A. au susţinut democraţia numai în mod formal, atît în timpul lui Kennedy cît şi al lui Johnson, iar în realitate i-au sprijinit pe militari şi i-au încurajat în lupta lor pentru putere. Mulţi dintre militarii care conduc astăzi diferite ţări din America Latină au şi ei propriile lor rezerve. Ei sînt deosebit de indignaţi de eforturile Statelor Unite de a opri achiziţionările lor de avioane cu reacţie şi de alte tipuri de armament scump. Ei văd în această „intervenţie" o ameninţare la adresa suveranităţii şi integrităţii lor naţionale. „Tot mai mulţi oameni din această parte a lumii — declară un expert — resimt o mare nemulţumire faţă de felul în care decurg acum lucrurile. Ei sînt deziluzionaţi de ceea ce văd şi cer schimbări, în numele demnităţii lor naţionale".

În aceste condiţii, S.U.A. şi Peru se apropie de o înfruntare majoră în problema exproprierii fără compensaţii a societăţii petroliere proprietate americană. Dacă nu se ajunge la o înţelegere pînă la 9 aprilie — şase luni după confiscare — în vederea unui aranjament de compensaţie, Statele Unite vor anula întreg ajutorul american pentru Peru, conform amendamentului Hickenlooper la legea de ajutor pentru străinătate.

Dar în Peru sosesc tot mai multe mesaje de solidaritate din alte ţări latino-americane. Diplomaţii din zonă subliniază că nu există în istoria recentă a relaţiilor interamericane vreun exemplu ca popoarele acestei regiuni să se fi unit într-un asemenea efort comun.

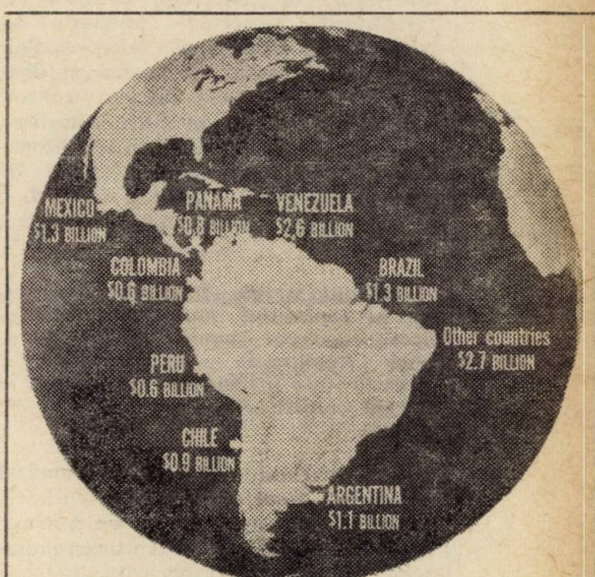

Desenul alăturat, reprodus după revista americană „U. S. News and World Report", reprezintă investiţiile de capital ale S.U.A. în ţările Americii Latine (în miliarde dolari). Adăugîndu-se la investiţiile din ţările indicate în desen suma de 2,7 miliarde dolari, investită în alte cîteva ţări ale continentului sud-american, rezultă că totalul investiţiilor ajunge la 11,9 miliarde dolari

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

OPȚIUNILE ALGERIEI

Interviu cu președintele Houari Boumedienne

PROBLEMA centrală evidentă pentru toți cei care, ca și noi, regăsesc Algeria după mai mulți ani de absență este procesul de creare a unei societăți noi. Trei sînt trăsăturile care caracterizează Algeria lunii martie 1969 : autogestiunea, destul de abil canalizată de autorități, îi ajută pe agricultorii sectorului modern să trăiască mai bine ; un micro-capital, mult timp cuprins de teamă și disimulat, iese, în sfîrșit, din ascunzătoare pentru a fi investit în mica industrie ; sectorul de stat folosește cu îndrăzneală veniturile petroliere și forța de muncă expatriată pentru a da țării o infrastructură industrială de primă clasă.

— Numai acesta să fie obiectivul major al regimului din Alger ? Este el oare preocupat numai de dezvoltarea unei economii „industrializante" ? Aceasta este prima întrebare pe care o punem șefului statului, Houari Boumedienne.

— Pentru noi nu se pune deocamdată problema unei opțiuni între industria ușoară și industria grea și cu atît mai puțin o alegere între dezvoltarea industrială și dezvoltarea agricolă.

Desigur, nu trebuie omise exigențele unei dezvoltări rapide. Înainte de toate, ce deosebește Algeria de Belgia ? Nu resursele de bază, ci insuficiența cadrelor de specialitate. În 15, 20 de ani, vom putea concura și pe acest teren. Pentru noi, se pune problema de a forma cadre, de a folosi din plin resursele de care dispunem. Și se găsesc multe resurse care ne obligă să căutăm dezvoltarea unei industrii moderne și puternice. Atenția pe care o acordăm agriculturii e mare, nu numai în sectorul modern, în care reforma autogestiunii asigură o redresare a producției, dar și în sectorul tradițional, pentru care noi am făcut mai mult în patru ani decît colonialismul într-un secol. Sistemul împrumuturilor rurale pe care le sporim se arată foarte eficace. Ne preocupăm, de asemenea, și de un echilibru interregional, fără de care unitatea statului ar fi amenințată.

— Cum definiți evoluția puterii în Algeria ? Rămîneți credincios partidului unic ?

— În 1962, s-a procedat în grabă. La iuțeală s-a ales o Adunare națională, s-a desemnat un președinte, s-a conturat embrionul unui stat. Noi am preferat în iunie 1965 să plecăm de la zero și să construim după procedee mai judicioase și mai democratice. E vorba de o construcție în trei etape. În februarie 1967, au fost alese adunările populare comunale care au făcut din comune celule vii de activitate economică și politică a țării. Anul acesta, sîntem pe cale de a proceda la o profundă reformă departamentală. La 25 mai, vor avea loc alegeri foarte importante care vor dota fiecare departament cu o adunare cu puteri largi. Și sper că în 1970 vom putea trece la cea de-a treia etapă, alegerea unei Adunări naționale și a organelor superioare de stat.

Partidul unic ? Nu văd altă alternativă. O democrație de tip occidental e inaplicabilă și nu cred că impulsul pe care îl cere un efort de dezvoltare ca cel pe care îl realizăm ar putea veni de la altă organizație decît F.L.N., cu condiția ca el să fie reorganizat, să-și regăsească vigoarea.

— Cum apreciați relațiile Algeriei cu Franța ?

— După părerea mea, cooperarea este esențialul. Pentru noi, nu e vorba de o tactică provizorie, ci de o strategie pe termen lung. Algeria va avea nevoie încă mulți ani de sprijinul tehnicienilor străini, în special francezi. Noi am sperat, semnînd acordurile petroliere, din iulie 1965, să facem din această necesitate o lege. Am văzut în cooperare nu numai uitarea trecutului, dar și o promisiune pentru viitor. Astăzi, comparînd ceea ce am sperat cu ceea ce este, sîntem dezamăgiți.

Mai întîi, regretăm că Franța, în ciuda acordului din iulie 1965, nu ia o parte și mai importantă la industrializarea țării noastre. Pe de altă parte, e acea regretabilă afacere a vinului. O afacere de multe zeci de miliarde nu e de neglijat pentru o economie ca a noastră. Mai e apoi problema carburanților. Regretăm că specialiștii francezi lasă să stagneze producția la 40 milioane de tone cînd ei ar putea să extragă mult mai mult și prin aceasta să sporească resursele pe care se bazează bugetul nostru de echipament. Ceea ce mă preocupă mai mult e un alt aspect al relațiilor noastre, aspectul psihologic și moral. Trebuie să admiteți că poporul algerian consideră astăzi pe francezi ca prieteni. Cooperarea, așa cum o practicăm noi, nu e o pomană. Ea e egalitară. Ne faceți mari servicii, noi vi le întoarcem.

Jean și Simonne LACOUTURE

L'Espresso
MILANO

GUERILA ANGOLEZĂ

ANGOLA nu e o „provincie de dincolo de mare", cum afirmă guvernul de la Lisabona. Ea este cea mai mare colonie europeană din Africa și, în același timp, o sfidare la adresa conștiinței tuturor popoarelor libere. Iată ce se întîmplă în această regiune îndepărtată în care aproximativ o sută de mii de soldați portughezi sînt puși în dificultate de o armată de bărbați, femei și copii.

Cum se poate explica faptul că încă astăzi, în 1969, cînd marile puteri coloniale au trebuit să închidă de mult capitolul colonialist al istoriei lor, o țară mică și subdezvoltată cum e Portugalia continuă să dețină și să exploateze cel mai mare imperiu colonial din lume (două milioane de km², cuprinzînd Angola, Mozambic, Guineea, Insulele Sao Tomé și Capului Verde ; alături de Macao și Timor în Asia) ? O explicație, în ceea ce privește Angola, ar trebui căutată în seculara operă de distrugere a societăților indigene pe care Portugalia a înfăptuit-o în acest teritoriu, luîndu-i sistematic oamenii cei mai puternici pentru a-i transfera ca sclavi pe plantațiile americane. Mai există și alte explicații. Cînd a fost abolit comerțul cu sclavi (datorită unei hotărîri internaționale pe care chiar edițiile mai noi ale „Marii Enciclopedii Portugheze" continuă să o definească „una din cele mai mari și mai nefaste nenorociri ale Portugaliei"), Angola a fost lăsată în părăsire și a trebuit să aștepte anul 1885 și conferința de la Berlin pentru ca guvernul de la Lisabona să-și îndrepte din nou atenția spre acest teritoriu ajungînd ca în preajma primului război mondial să reia complet controlul. Din acel moment, cum vor spune jumătate de secol de mărturii, „misiunea civilizatoare" a Portugaliei în Angola nu este decît un fel, cît se poate de ipocrit, pentru a defini cea mai cruntă exploatare.

Recrutarea forțată a oamenilor pentru a-i transfera ca sclavi în Brazilia a fost înlocuită cu recrutarea lor forțată pentru a-i folosi pe plantațiile de cafea din regiunile de sud ale țării sau în oricare altă muncă pe care administrația colonială o considera oportună. E o formă de sclavie internă legată de o veche lege din 1899 (întru totul aplicată și azi) care recunoaște autorităților portugheze dreptul de a „ridica regulat un anumit număr de oameni pentru efectuarea muncilor publice".

Pe lîngă munca forţată şi retribuită doar cu minimumul necesar pentru a supravieţui, mai există şi munca efectuată la particulari în care salariile fixate de „Cartea Muncii" merg de la 850 la 1 700 lire italiene pe săptămînă (1—2 dolari americani — n.n.). Toate organizaţiile sindicale sînt controlate de guvern ; nu există şcoli suficiente (numai 1 la sută din populaţia indigenă a atins pînă azi nivelul de instrucţie elementară necesar pentru a avea dreptul la calificativul „asimilat"); lipsesc spitalele, lipseşte orice formă de asistenţă socială (mortalitatea infantilă printre indigeni se ridică încă la peste 50 la sută). Toate acestea, la care se adaugă fărîmiţarea familială şi emigrarea clandestină spre alte ţări africane la care angolezul recurge într-o măsură tot mai mare pentru a scăpa de neosclavagismul portughez, ar putea furniza o a doua explicaţie a întîrzierii Angolei (ca şi a Mozambicului) spre cucerirea independenţei. Mai există şi a treia explicaţie nu mai puţin importantă : faptul că Lisabona nu e singura care luptă pentru menţinerea imperiului său. Ceea ce se întîmplă în „provinciile de dincolo de mare" la umbra steagului portughez e, de fapt, un fel de cogestiune colonială la care participă în măsură mai mult decît modestă nu puţine puteri occidentale, interesate în exploatarea bogăţiilor sale minerale şi agricole. Pentru a avea confirmarea acestui lucru, e suficient, de exemplu, să analizăm compoziţia acţiunilor „Companiei Agricole din Angola", care controlează 90 la sută din exporturile de cafea sau cele ale societăţilor „Diamond" şi „Lobito Fuel Oil" ; sau să se consemneze cum a monopolizat comerţul de bumbac compania „Société Générale de Belgique". Şi e de ajuns să se observe harta Africii australe pentru a înţelege interesul Republicii Sud-Africane în a ajuta eforturile militare ale Lisabonei pentru a evita pericolul ca părăsirea Mozambicului şi Angolei de către portughezi să o facă să se găsească cu două noi state africane la frontierele sale.

Cu toate acestea, nu se poate spune că cei opt ani care s-au scurs de la prima acţiune a patrioţilor angolezi nu au avut importanţa lor. De la 4 aprilie 1961, ziua cînd a început insurecţia, geografia politică a coloniei s-a schimbat. Într-o suprafaţă totală de 1 250 000 km² (aproape cît Italia, Franţa, Germania federală şi Anglia la un loc), o treime a fost smulsă cu armele administraţiei portugheze. Luptele se desfăşoară în nouă din cele 15 districte — în cîte e împărţită colonia. În timp ce luptătorii din U.P.A. (partidul lui Roberto Holden) îşi întăresc poziţiile în două zone foarte importante din punct de vedere strategic, lîngă graniţa congoleză, luptătorii din M.P.L.A. controlează mai mult din jumătatea sudică a districtului Cabinda, o vastă suprafaţă la nord-est de Luanda şi întreaga regiune centrală-orientală (o suprafaţă de două ori şi jumătate cît Portugalia) între districtul Bie şi graniţa cu Zambia. Guvernul de la Lisabona e silit să folosească în Angola o armată de aproape 100 000 soldaţi (faţă de 30 000 cîţi erau în 1961), investind în cheltuieli militare 30 la sută din bugetul total al statului. De cîte forţe dispune Mişcarea populară pentru eliberarea Angolei ? La această întrebare e greu de răspuns, deşi, într-un sens, se poate afirma că ea poate conta pe cinci milioane şi jumătate de oameni, respectiv totalitatea locuitorilor ţării. Conducătorii şi şefii militari provin în general din oraşe, de unde au fugit la început de represiunile portugheze pentru a se refugia în ţări prietene unde au urmat cursuri de perfecţionare înainte de a se întoarce să lupte în ţară, dar baza mişcării e constituită numai din ţărani. Natural, sînt toţi voluntari şi serviciul militar e pe timp nedeterminat, „pînă la victorie". Folosirea lor este însă limitată de lipsa armelor. Numai 2 la sută din partizani au arme. Strategia M.P.L.A. e o strategie de penetraţie, de avansare : plecînd de la graniţa cu Zambia se merge spre vest şi, pe măsură ce se înaintează, se creează noi centre de sprijin ţărănesc, se duce o muncă politică, se recrutează, se instruiesc noi tineri. E o strategie împotriva căreia portughezii sînt practic neputincioşi. Cele 120—130 de „posturi administrative", rămase în spatele partizanilor, nu mai au nici o funcţie decît poate una simbolică : de a face să fluture steagul portughez. Posibilităţile lor operative sînt nule : trăiesc în teroare, înconjuraţi de saci de nisip şi nu pot să iasă nici măcar să-şi ia apă, pentru că afară vor găsi sigur un grup de partizani.

Pe mai mult de o treime din teritoriul eliberat astăzi, cuvîntul de ordine al preşedintelui Netho este „generalizarea luptei armate", ceea ce înseamnă lărgirea guerilei pe întreg teritoriul naţional.

Carlo GREGORETTI

Într-o tabără a patrioţilor angolezi

reflector

O ACŢIUNE CONTROVERSATĂ

Raidul împotriva avionului „El Al", pe aerodromul din Zürich, suscită încă în cercurile particulare arabe controverse puternice. Reacţia cea mai caracteristică este cea a lui Kamal Joumblat, liderul Partidului progresist socialist : „În ce priveşte alegerea Elveţiei, scrie el în organul partidului, «Al Anbaa» — această ţară neutră, a cărei presă îşi exprimă adesea simpatia pentru cauza palestineană, şi care a susţinut deseori popoarele care luptau pentru libertatea lor, în Maroc, în Algeria şi în Tunisia, în momentele cele mai grele ale acestor lupte — această alegere constituie o greşeală regretabilă şi care nu poate decît să dăuneze relaţiilor pe care le întreţin popoarele noastre arabe cu poporul elveţian. În prezent, mai mult ca oricînd, noi avem nevoie să facem ca lumea să simtă şi să înţeleagă justeţea şi autenticitatea cauzei noastre. Pentru aceasta noi trebuie să evităm actele nechibzuite sau exagerate care ridică împotriva noastră şi a cauzei noastre opinia mondială".

Întrebarea este dacă nu cumva raidul de la Zürich constituie o acţiune a unor elemente izolate, aparţinînd uneia din cele două aripi antagoniste ale Frontului Popular de Eliberare a Palestinei, care a revendicat responsabilitatea atentatului şi care ar fi acţionat fie din ciudă, fie din spirit competitiv, pentru a se mîndri cu un act de eroism care i-ar ajuta să-şi impună conducerea faţă de cealaltă aripă.

(După **Journal de Genève**)

CENTRUL REGIONAL AL CĂRŢII LATINO-AMERICANE

Ultima Conferinţă generală a U.N.E.S.C.O. a adoptat propunerea unui grup de ţări latino-americane (Brazilia, Columbia, Chile, Ecuador, El Salvador, Uruguay şi Venezuela) referitoare la aplicarea unui program privind dezvoltarea producţiei şi distribuirii de cărţi în America Latină.

Pe marginea rezoluţiilor adoptate, Secretariatul U.N.E.S.C.O. a iniţiat o serie de studii preliminare asupra obiectivelor exacte ale Centrului regional al cărţii. În luna septembrie a acestui an va avea loc o reuniune a experţilor continentului, în scopul redactării în formă definitivă a programului amintit.

Referindu-se la efectele acestei iniţiative, dr. Gabriel Betancourt Mejia, fost director al Departamentului Educaţiei din cadrul U.N.E.S.C.O. şi acum delegat permanent al Columbiei la reuniunile acestui organism, a arătat că problemele producţiei şi distribuirii cărţii în America Latină constituie aspecte vitale ale vieţii culturale, dată fiind profunda diferenţă dintre volumul necesităţilor şi mijloacele disponibile pentru a satisface aspiraţia spre cultură a populaţiei.

(După **La Manana**, Montevideo)

Neue Zürcher Zeitung

ALBI ŞI NEGRI LA JOHANNESBURG

JOHANNESBURG transmite impresia unei metropole economice în plin „boom", o fizionomie nu atît de necontrolată şi sălbatică ca Sao Paulo, dar totuşi determinată în primul rînd de asprele condiţiuni ale tendinţei nestăvilite de profit. Lipseşte orice graţie. Viaţă culturală nu există decît embrionar.

Altitudinea de 1 700 m deasupra nivelului mării face clima plăcută pentru european, deşi oraşul este situat la aproximativ aceeaşi latitudine ca Rio de Janeiro. Vara poate fi foarte cald în timpul zilei ; dar nopţile sînt de cele mai multe ori plăcute, răcoroase ; canicule, cum au fost anul acesta în Transvaal, sînt o excepţie. Movilele de moloz ale minelor de aur, cărora oraşul le datorează existenţa sa, pătrund pînă în oraş ; totuşi, uriaşa activitate subterană a minelor de aur se manifestă numai prin greoaiele clădiri de afaceri din cartierul societăţilor miniere, cu băncile şi societăţile de asigurări aferente. Altminteri vizitatorul nu observă absolut nimic. Cei 360 000 de muncitori flotanţi, din care peste 60 la sută vin din străinătate, trăiesc în cartierele lor numite „compounds", iar negrii care menţin cursul vieţii industriale şi de afaceri dispar, de îndată ce au trecut orele de lucru, în oraşele lor din împrejurimi, numite „townships".

Caracteristic pentru conviețuirea aproape lipsită de contact dintre cele două lumi este gara excelent construită. Uriaşele săli rezervate albilor şi gangurile lor subterane ducînd la peroane sînt aproape întotdeauna goale. Chiar în perioadele de vîrf ale orelor de închidere a magazinelor şi birourilor nu se observă aproape nici un fel de îmbulzeală ; căci numai albii cu venituri foarte modeste călătoresc cu trenul. Şi cu toate acestea gara este folosită zilnic de circa 200 000 de călători. Dar este vorba într-o majoritate covîrşitoare tocmai de negrii care locuiesc în oraşelele pentru băştinaşi. Ei călătoresc în trenuri speciale şi, pentru a ajunge la ele, au căi de acces proprii ; de aceea, aproape că nici nu sînt vizibili pentru albi.

Soweto (South Western Township) este aşezarea model pentru negri care lucrează în Johannesburg-ul „alb" — şi este arătată cu mîndrie tuturor vizitatorilor străini. Pe o suprafaţă de 40 km pătraţi sînt dispuse într-o ordine sistematică înspăimîntătoare căsuţe construite într-o uniformitate aproape totală, cu acoperişuri din eternit ondulat. Peste o jumătate de milion de oameni locuiesc aici. Singurii albi sînt vizitatorii oficiali care trec în cursul zilei cu automobilele prin străzile aproape identice, sînt duşi în cîte o căsuţă model sau o grădiniţă de copii; ei pot avea apoi o privire de ansamblu, de pe colina unde se găseşte turnul Oppenheimer, asupra aşezării ce se întinde pînă la orizont.

Căsuţele sînt construite în mod practic. Negrul le poate închiria sau achiziţiona — dar nu şi terenul pe care se află. Aceasta ar contrazice principiile „apartheid"-ului, ale „dezvoltării separate". Soweto se găseşte într-o „regiune albă", unde de fapt nu ar trebui să existe negri — dar unde totuşi din motive de necesitate economică există cu sutele de mii.

Soweto a fost construită pentru a se putea distruge rău-famatul oraş de barăci Sophiatown, care stătea ca un spin în ochii guvernului nu numai din cauza condiţiilor igienice compromiţătoare, a mizeriei crase, dar şi pentru că nu putea fi supravegheat şi controlat în ansamblu. Soweto asigură o posibilitate de control general considerată binevenită de forţele ordinii publice : adversarii liberali ai regimului susţin că aşezarea este dispusă „strategic", astfel încît „la caz de nevoie" o populaţie de circa 650 000 de oameni poate fi ţinută în şah de la cîteva poziţii de mitraliere.

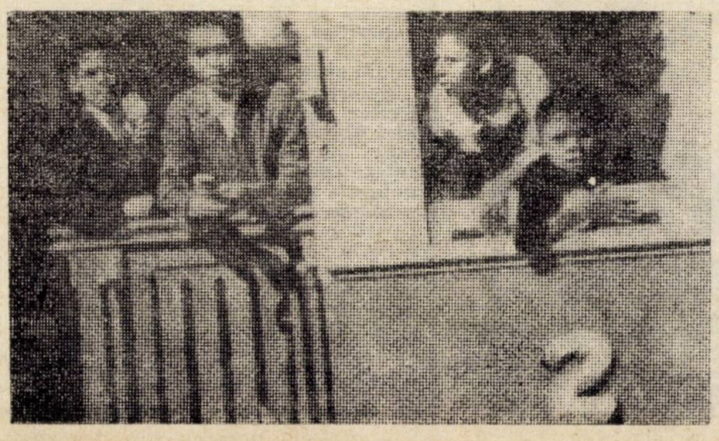

Apartheidul în acţiune : vagoane pentru uzul exclusiv al populaţiei de culoare

Golda MEIR

primul ministru al Israelului

După decesul lui Levi Eshkol — nouă luni înaintea alegerilor legislative din noiembrie — sarcina desemnării noului prim-ministru al Israelului i-a revenit partidului muncii „Mapai", majoritar în cadrul cabinetului de uniune naţională. Comitetul Central al partidului s-a pronunţat, cu 287 voturi şi 45 abţineri, în favoarea alegerii doamnei Golda Meir. Este pentru a treia oară în istoria modernă cînd o femeie este numită într-o astfel de funcţie (Sirimavo Bandaranaike în Ceylon şi Indira Gandhi în India).

Născută la Kiev în 1898, Golda Meir şi-a urmat părinţii în emigraţie, în Statele Unite, la vîrsta de 8 ani. A trăit în Milwaukee — unde a frecventat şi cursurile unui institut pedagogic — pînă în 1921, cînd a plecat în Palestina. Aici, primii ani şi i-a petrecut într-un kibutz care se ocupa cu asanarea mlaştinilor din Galileea de Jos.

Golda Meir şi-a început cariera politică în 1928, cînd Sindicatul muncitorilor evrei din Palestina i-a propus postul de secretar general al Consiliului muncitoresc al femeilor. Vreme de 25 de ani, ea va activa fără întrerupere în cadrul mişcării sindicale.

În timpul şi după conflictul israeloarab din 1948, Ben Gurion îi încredinţează misiunea de a intra în legătură cu emirul Abdullah al Transiordaniei. În două rînduri, travestită în arab, ea va trece linia frontului pentru a duce tratative secrete cu emirul la reşedinţa lui din Schuni. În vara aceluiaşi an, e numită reprezentant diplomatic al Israelului la Moscova, funcţie pe care o îndeplineşte pînă în aprilie 1949. Apoi, Golda Meir e numită ministru al muncii şi al asigurărilor sociale, portofolii pe care le deţine pînă în aprilie 1952. Între anii 1952 şi 1954 ea va ocupa funcţia de ministrul al muncii. Urmează o perioadă de un deceniu, în care cu începere din iunie 1956, Golda Meir deţine portofoliul afacerilor externe.

Noul guvern israelian prezentat de Golda Meir în faţa Knesset-ului e identic cu cel precedent : el este compus din 22 de membri, fiind larg dominat de partidul Mapai, care dispune de 16 portofolii.

R. G.

poșta redacției

FRAȚII KENNEDY

Mircea Stan, comuna Teremia Mare, județul Timiș. 1) Nu s-a scris nici o carte despre asasinarea lui Robert Kennedy, ci numai cele două cărți consacrate ultimei lui campanii electorale și menționate în nr. 11/1969 : „Odiseea neterminată a lui Robert Kennedy" de David Halberstam și „85 de zile, ultima campanie a lui Robert Kennedy" de Jules Witcover. Nu știm dacă vreuna dintre ele va fi tradusă în limba română. 2) Nu s-a tradus în românește nici o biografie a lui John Kennedy. 3) Edward este ultimul dintre frații Kennedy.

MORȚI MISTERIOASE

Jean Rădulescu, București. 1) După cum s-a arătat în informațiile despre asasinarea amiralului Darlan, ucigașul a fost prins și condamnat, dar mobilul actului său, identitatea celor care l-au pus la cale etc. au rămas necunoscute. Ca atare, atentatul constituie o enigmă, în același sens în care se vorbește, de pildă, despre misterul ce planează încă asupra asasinării lui John Kennedy sau a lui Martin Luther King. 2) Împrejurările morții lui Hitler au fost de asemenea natură încît adepții lui rămași în viață și-au îngăduit să răspîndească zvonul că el ar fi scăpat. Nu e primul caz din istorie de acest gen (a se vedea, de exemplu, „enigma mareșalului Ney").

MCNAMARA

Petru Horea, Piatra Neamț. 1) Despre motivele care l-au determinat pe Robert McNamara să părăsească Departamentul Apărării și să opteze pentru președinția Băncii Mondiale, revista noastră a scris pe larg în nr. 50/1967. 2) În articolul „După Memphis și Los Angeles. Cine a tras ?", publicat în „Lumea" nr. 26/1968, ca și în articolele și notele despre procesul de la Los Angeles, inserate anul acesta, s-a povestit amănunțit viața lui Sirhan și s-a arătat ce motive l-au împiedicat să-și continue școala medie.

STRADIVARIUS

Nicolița Bengulescu, București. Antonio Stradivarius s-a născut la Cremona în anul 1644 și a murit în anul 1737. Pe cînd era încă elev al lui Amati, în 1666, a început să semneze viorile pe care le construia. La început, ele erau asemănătoare cu cele construite de Amati : mai mici, solide, de culoare galben-închis. Abia în 1684 a început să creeze modele mai mari, să le lăcuiască într-o culoare mai închisă și să le înfrumusețeze cu numeroase detalii. Modelele sale alungite, care au început să apară în 1690, reprezentau o inovație totală în ceea ce privește proporțiile instrumentului. Cele mai faimoase viori și viole create de Antonio Stradivarius sînt cunoscute și astăzi după numele proprii care le-au fost atribuite. Cei doi fii ai lui Antonio — Francesco și Omobono — au continuat activitatea tatălui lor. Stilul lui Stradivarius a fost imitat de toți constructorii de viori de mai tîrziu. Dar, în ciuda cercetărilor asidue, secretul lacului cu care acoperea el instrumentele — moale și în culori mergînd de la portocaliu la roșu — n-a fost descoperit niciodată.

HAWAI, PALESTINA

I. Botiza, Cluj, László Erös, Cluj, ing. A. Spiegler, București. Sesizările dv. sînt îndreptățite. Într-adevăr, în textul „Teritorii cumpărate", de D. G. Ionasiu, publicat la „Poșta redacției" din nr. 11/1969, s-a strecurat o inexactitate : Hawaiul, care „s-a autocedat" Statelor Unite în 1898, a fost organizat ca teritoriu american în anul 1900 și a devenit al 50-lea stat american la 21 august 1959. Al 49-lea stat american a fost Alaska, achiziționată în 1867, organizată ca teritoriu american în 1912 și ridicată la rangul de stat la 3 ianuarie 1959. De asemenea, în răspunsul intitulat „Moartea lui Levi Eshkol", se spunea că Palestina ar fi fost, în 1914, sub mandat britanic. De fapt, ea a făcut parte pînă în 1917 din Imperiul otoman, mandatul britanic extinzîndu-se numai din 1923 pînă în 1948.

Toader Munteanu, student, București. Situația politică internă din Franța a fost evocată în corespondența publicată în nr. 12. Așteptăm alte întrebări și propuneri din partea dv. În privința concursului, însă, nu considerăm că ar fi just să intervenim.

Ioan Grem, Satu Mare. Vă mulțumim pentru bunele aprecieri. Problema ridicată de dv. a fost elucidată în repetate rînduri la „Poșta redacției". Vedeți, între altele, răspunsurile date în nr. 12/1969 cititorilor Gheorghe Rebegea din Bacău și Vicislav Zaionacarschi din Cernavodă.

Titel Țurcanu, elev, Botoșani. Vă recomandăm să citiți articolul „Golful Tonkin, august 1964. Cum a fost indus în eroare Congresul american", apărut în nr. 10/1968.

Grigore Trifile, Brăila. Nu a fost dată publicității nici o informație suplimentară.

Prof. Dumitru Rusu, Piatra Neamț. 1) Dat fiind că mai mulți cititori ne-au cerut relații despre semnificația celor 21 de salve de tun în semn de salut, am răspuns foarte amplu în nr. 37/1967. Vă rugăm să cercetați colecția, spațiul „Poștei redacției" nepermitîndu-ne să revenim. 2) Regele Constantin al Greciei continuă să trăiască în exil. 3) La funeraliile președintelui Kennedy a participat și o delegație guvernamentală română.

PETROLUL DIN MAREA NORDULUI

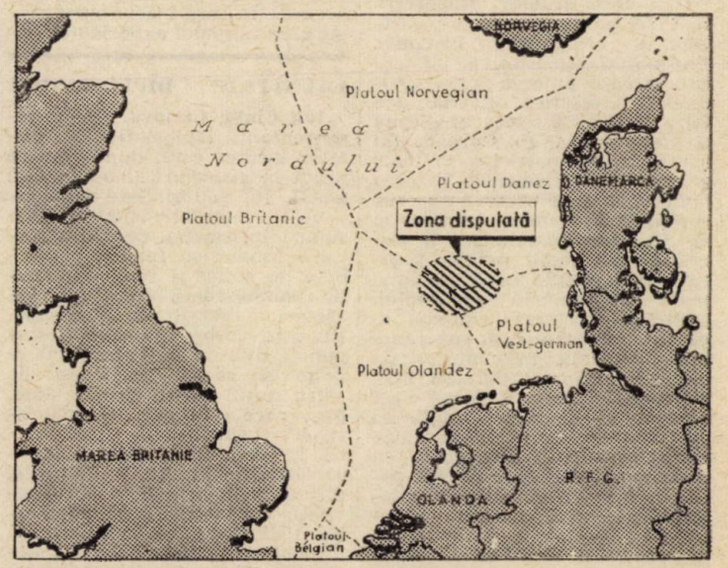

Vasile Lunceanu, București. Litigiul în legătură cu drepturile de exploatare a fundului Mării Nordului a fost soluționat în principiu de Tribunalul internațional de la Haga, după doi ani de la sesizarea sa de către părțile interesate : Olanda și Danemarca pe de o parte, Republica Federală a Germaniei pe de altă parte. Tribunalul nu a fost de acord cu punctul de vedere al Olandei și Danemarcei, potrivit căruia delimitarea zonei disputate ar trebui să se facă în acord cu principiul echidistanței, definit în articolul 6 al Convenției de la Geneva din 1958, în legătură cu platoul continental. Cele două țări au ratificat convenția, R.F.G. nu. Tribunalul a opinat că principiul echidistanței nu este o consecință necesară a drepturilor asupra platoului continental și nu este o regulă a dreptului internațional. Totodată, însă, tribunalul a respins și punctul de vedere vest-german, potrivit căruia platoul continental trebuie împărțit în porțiuni „juste și echitabile". În conformitate cu decizia Tribunalului de la Haga, toate cele trei țări au drepturi asupra acelor părți ale platoului care constituie prelungirea naturală a teritoriului sau în mare și sub ea. Aceasta înseamnă că problema care se pune este nu împărțirea zonelor respective, ci delimitarea lor. În consecință, cele trei țări au fost sfătuite să fixeze noile delimitări ținînd seama de următorii factori : configurația generală a coastelor fiecăreia dintre ele și prezența unor trăsături speciale neobișnuite, structura fizică și geologică și resursele naturale ale zonelor de platou continental implicate ; o proporție rațională între mărimea zonelor de coastă aparținînd fiecărei țări și lungimea coastei ei. Concret este vorba de drepturile de exploatare a petrolului și gazelor din fundul mării. Pe harta alăturată este indicată zona disputată.

„LUMEA" PENTRU COLECȚII

Constantin Nicolau, Eforie Nord, str. Griviția Roșie nr. 21, dorește să cumpere „Lumea" nr. 1 și 5/1963 ; 1, 10, 14, 15, 19, 22, 29/1964 ; 2, 3, 7, 14, 15, 23, 25, 27, 28, 29, 45, 46, 47, 48, 49, 51/1965 ; 8, 17, 19, 26, 27, 29, 37, 38, 43, 45, 46/1966 ; 12 și 13/1967; 18, 19, 23, 24, 26 și 31/1968.

C. Nicolau, Brașov, L. Petrea, Galați. Regretăm, dar nu sîntem în măsură să vă facem serviciul solicitat.

Ion Bendea, comuna Pestișani, județul Gorj, V. Udrea, comuna Săbăoani, județul Neamț, Ion Velican, Tg. Jiu. Vedeți răspunsul publicat în nr. 10/1969 sub titlul „Concursul".

Lupu Rohay, Azuga, județul Prahova. În articolul despre asasinarea lui John și Robert Kennedy era vorba de o delegație a refugiaților palestinieni care reprezintă interesele acestora la New York și poate fi audiată atunci cînd se discută la O.N.U. probleme legate de situația refugiaților.

Gh. Bogasiu, elev, Mizil. Citind articolul despre Uniunea Europei Occidentale, publicat în nr. 10/1969, v-ați dat, probabil, seama de deosebirea față de textul reprodus de dv. Așteptăm contribuții care să reflecte punctul dv. personal de vedere asupra problemelor abordate.

poșta redacției

SISTEME DE GUVERNĂMÎNT

Dan Besnea, elev, București. 1) Cele patru elemente principale ale constituției britanice sînt puterea legislativă, puterea executivă, puterea judecătorească și biserica oficială (de fapt două — biserica anglicană și biserica Scoției). Coroana (în speță regina) participă la toate aceste patru elemente. Puterea legislativă este exercitată de coroană, de Camera Lorzilor și de Camera Comunelor. 2) Coroana este capul puterii judecătorești, justiția fiind administrată în numele suveranului. Puterea executivă supremă aparține, de asemenea, suveranului. Totodată, în conformitate cu Actul Supremației din 1534, suveranul „este singurul șef suprem al Bisericii anglicane pe pămînt". În practică, suveranul este ținut la curent cu evenimentele și cu măsurile politice, iar pentru adoptarea legilor este necesar consimțămîntul său formal. 3) Sistemul de guvernămînt din Statele Unite este prezidențial : președintele este, în același timp, șeful guvernului, comandantul suprem al forțelor navale, terestre și aeriene ; el încheie, cu asentimentul Senatului, tratate cu state străine, numește pe ambasadori, pe miniștri, pe judecătorii Curții Supreme, propune proiecte de legi Congresului și le aprobă pe cele adoptate etc.

DENUMIRILE STATELOR

Ioan Ghiurco-Octavian, Beclean, județul Bistrița-Năsăud. Fiecare stat își are denumirea sa oficială. În anumite cazuri, au intrat în uzul curent denumiri prescurtate, de exemplu Uniunea Sovietică în loc de Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice, Mexic în loc de Statele Unite ale Mexicului, Germania occidentală în loc de Republica Federală a Germaniei și chiar America în loc de Statele Unite ale Americii. Este însă cu neputință și totodată fără sens să se inoveze în mod arbitrar în această direcție, adică să se utilizeze nume inventate.

YEMENUL

Stelian Ungureanu, Constanța. 1) Istoria Yemenului începe cu cea a regatului Minaean (1200—650 î.e.n.). Islamismul a pătruns în Yemen în anul 628. Din secolul al X-lea, țara a fost condusă de dinastia rassită din secta zeiditâ, din care face parte și imamul Badr. Din 1538 pînă în 1630 și din 1840 pînă în 1918, Yemenul a fost sub stăpînire turcească. Independența sa a fost confirmată prin tratate semnate cu Arabia Saudită și cu Anglia în 1934. Despre relațiile istorice și actuale dintre Republica Arabă Yemen și Republica Populară a Yemenului de Sud, citiți corespondența publicată la „Poșta redacției" în nr. 49/1963. 2) Am subliniat în repetate rînduri că fiecare stat are denumirea pe care el însuși și-o stabilește. 3) Numărătoarea inversă (count down) la lansarea navelor spațiale și în alte împrejurări asemănătoare are rostul de a stabili un punct zero de la care începe apoi măsurarea timpului experienței.

IMUNITATE DIPLOMATICĂ

Ion Ciulu, Craiova. Prin reprezentanți diplomatici ai statelor străine care, după cum se arată în articolul 8 al noului Cod penal, în conformitate cu convențiile internaționale, nu sînt supuși jurisdicției penale a statului român, se înțeleg persoanele cu statut și rang diplomatic : ambasadori, consilieri, secretari și atașați de ambasadă. Nu este vorba, așa cum presupuneți dv., de „convenții internaționale recent încheiate de către statul nostru cu alte state, prin care este reglementată această problemă", ci de convenții internaționale cum sînt acordul de la Aix-la-Chapelle, din 21 noiembrie 1918, sau Convenția de la Viena din 18 aprilie 1961, care codifică dreptul diplomatic internațional. Cu alte cuvinte, statutul respectiv se aplică nu numai între țara noastră și alte țări, ci între toate statele care întrețin relații diplomatice normale.

STAGIUL MILITAR

Victor Horvat, comuna Fodora, județul Cluj. 1) În Statele Unite, stagiul militar este obligatoriu. Cei ce refuză să se supună recrutării sau dezertează sînt pasibili de pedepse severe. Totuși, potrivit cifrelor publicate de un subcomitet senatorial, în 1968 numărul dezertorilor s-a ridicat la 53 357. 2) Lyndon Johnson nu deține nici o funcție oficială. El locuiește la ranch-ul său din Texas, se pregătește să-și scrie memoriile și să țină cicluri de conferințe la diverse universități. 3) În legătură cu „farfuriile zburătoare", sperăm că raportul Condon, care va fi prezentat pe larg în paginile revistei noastre, vă va edifica pe deplin. 4) Cea mai înaltă clădire din New York continuă să fie Empire State Building, care are 102 etaje, urmată de edificiile Chrysler (77 etaje), 60 Wall Tower (66 etaje), Banca Manhattan (71 etaje), RCA (70 etaje), Chase Manhattan (64 etaje), Pan Am (59 etaje) și Woolworth (60 etaje). Menționăm că, deși unele clădiri au mai puține etaje decît cele care urmează, ele sînt totuși mai înalte. 5) Problema a fost tratată amplu în cadrul diverselor materiale publicate la rubrica „Din viața partidelor comuniste".

Mircea Olaru, student, Iași. După cum a precizat de curînd guvernul suedez, dezertorii din armata americană beneficiază în Suedia nu de azil politic, ci de „azil din considerente umanitare".

SIR ȘI LORD

Nicolae Florea, Brașov. 1) Cuvîntul „sir" se folosește în limba engleză ca substantiv comun desemnînd o persoană cu rang înalt, precum și ca apelativ adresat celor îndreptățiți la această distincție. În această ultimă accepțiune, precede numele cavalerilor și al baronetilor, iar în trecut era utilizat ca titlu de onoare înaintea numelor unor figuri istorice sau legendare sau înaintea numelor preoților. În prezent, el a intrat în uzul curent ca formă convențională de începere a scrisorilor (dear sir, egal aproximativ cu stimate domn). 2) Apelativul „lord" este folosit pentru desemnarea nobililor englezi de diverse ranguri.

FAMILIA CABOT-LODGE

Dorel Roșu, Student, Craiova. 1) Familia Cabot-Lodge a dat Statelor Unite cîțiva senatori. Henry Cabot-Lodge, citat în articolul din nr. 4/1969, era bunicul actualului șef al delegației americane la tratativele de la Paris. 2) Regele Laosului, Savang Vathana, s-a urcat pe tron în anul 1959. În nr. 1/1969 am relatat în cadrul „Poștei redacției" despre o întîlnire protocolară dintre el și regele Tailandei, Bnumibol Adulyadej. Reședința sa este în capitala regală a statului, Luanprabang (Vientiane fiind capitala administrativă). 3) Ceremonialul decernării premiului Nobel a fost descris pe larg în revista noastră în anii precedenți.

Nuțu Ispan, Curtici. Nici un oraș din lume nu este și nu poate fi „asigurat împotriva bombardamentelor atomice". Singura garanție reală ar constitui-o scoaterea armelor atomice în afara legii și distrugerea lor.

Ștefan Tintea, elev, București. 1) Personalitatea lui Emilio Arenales Catalan, președintele celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., a fost prezentată la rubrica „Profil" în nr. 41/1968. 2) Nu deținem informații în legătură cu situația actuală a fostului președinte al Republicii Congo-Brazzaville, Alphonse Massamba Débat.

Ioan Hotea, Vatra Dornei, prof. Ilie Diaconescu, comuna Preuțești, județul Suceava, M. Constantinescu, Harghita. Adresați-vă direct rectoratului Universității din București.

Leon Iancovici, student, București. Datele despre U.N.C.T.A.D. trimise de dv. sînt cunoscute cititorilor revistei noastre.

Ioan Fleschin, comuna Rășinari, județul Sibiu. 1) În legătură cu deturnarea unor avioane spre Cuba, vedeți răspunsul publicat la „Poșta redacției" din nr. 9/1969. După cum reiese și din informațiile cuprinse în acest răspuns, presupunerea dv. nu este întemeiată. 2) Problemele Pieței comune sînt prea complexe pentru a fi explicate în spațiul „Poștei redacției". Am mai scris despre ele și vom mai reveni. Revedeți, pînă atunci, articolele consacrate dificultăților întîmpinate de țările respective în desfacerea produselor lor agricole.

Adalbert Vetronetz, Reșița. Problema care vă preocupă nu este de competența revistei noastre.

Titi Popescu, elev, Cîmpina. 1) Serialul „Istoria bombei atomice" cuprindea și informațiile solicitate de dv. despre bombardamentele de la Hiroșima și Nagasaki. 2) Claude Eatherly — lucrul acesta a fost explicat în repetate rînduri la „Poșta redacției — nu a condus operațiunea respectivă. El a zburat pe un avion de recunoaștere.

Prof. P. Cucoș, Corabia. Problema abordată de dv. nu ni se pare a fi de actualitate. Așteptăm cu interes alte colaborări, pe teme legate de profilul revistei.

Radu Crican, Oradea. Lista completă a președinților Statelor Unite a fost publicată la „Poșta redacției" din nr. 49/1967.

Ioan Nagy, comuna Dobra, județul Hunedoara. 1) Despre teoria suveranității limitate s-a scris atît la rubrica „Sinteze" cît și la rubrica „Din activitatea partidelor comuniste". 2) România nu întreține relații diplomatice nici cu Republica Sud-Africană, nici cu Rhodesia.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 13.50.05. și 13.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

— miniu de plumb
— pămînturi decolorante
— seleniu pur
— tiosulfat de sodiu cristalizat

Combinatul chimico-metalurgic

„GH. GHEORGHIU-DEJ

Baia Mare, str. Eliberării nr. 15

oferă următoarele produse :

— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic

uzinele de produse sodice «ocna mureș»

Livrează
Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3 ;
Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
Sodă caustică 98% NaOH ;
Bicarbonat de sodiu industrial ;
Bicarbonat de sodiu alimentar ;
Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
Silicat de sodiu solid 1/2 și 1/3 ;
Silicat de sodiu lichid 38/40° Be ;
Silicat de sodiu lichid tip C, D, și E ;

Livrează
Clorură de calciu tehnică, hidratată ;
Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
Ionosil ;
Sodil ; Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

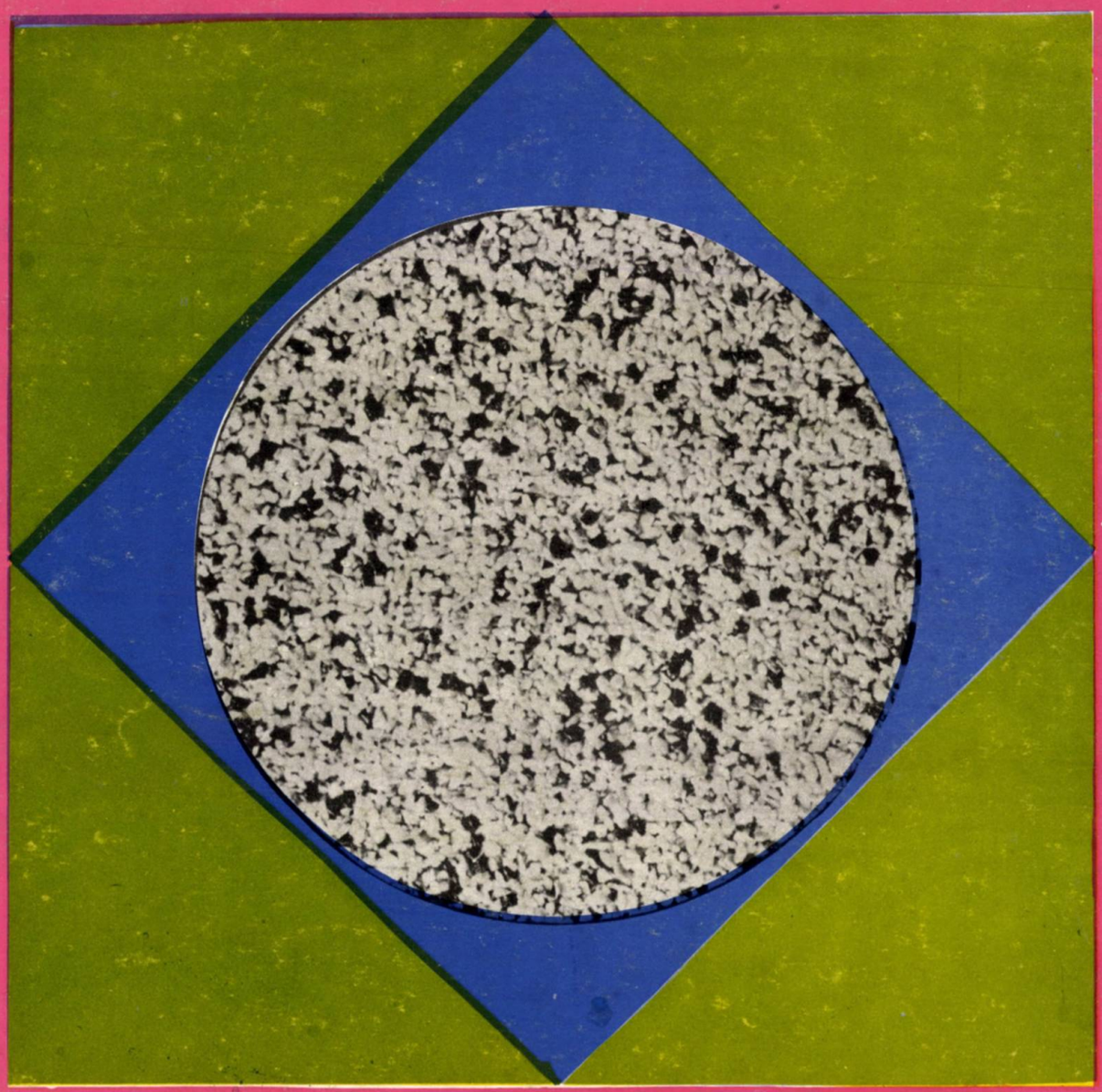

Nr. 14 27 martie 1969

CABINETUL DE PARTID
SIBIU

LUMEA

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA RELAŢIILOR ROMÂNO-TURCE

DESTINDEREA EUROPEANĂ
NECESITĂ
ACŢIUNI CONCRETE

Experimente politice în Chile şi Venezuela

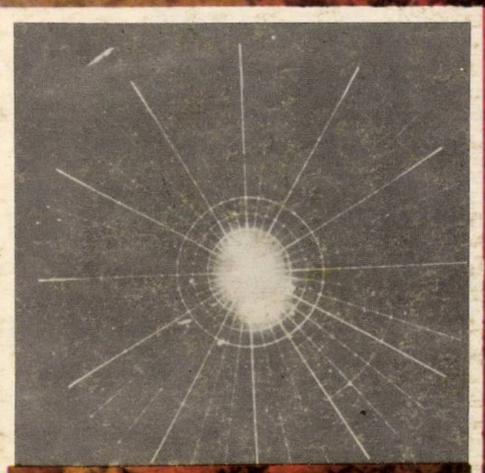

O. Z. N.
Raportul Condon şi „probele fotografice"

VIZITA PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL ROMÂNIEI, NICOLAE CEAUȘESCU, ÎN TURCIA

La sosirea pe aeroportul Esenboga din Ankara

În timpul vizitei protocolare la președintele Turciei, Cevdet Sunay

La Mausoleul lui Mustafa Kemal Atatürk

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 14 (283) — 27 MARTIE 1969

sumar

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Liana Enescu*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

2 ANKARA. Vizita președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu. Un moment important în dezvoltarea relațiilor româno-turce. *Radu Pascal*
9 WASHINGTON. Între Administrație și Congres. *Constantin Alexandroaie*

ARTICOLE

7 Destinderea europeană necesită eforturi consecvente. *Corneliu Vlad*
13 America Latină. Democrația creștină în confruntare cu realitatea. *Eugen Pop*
18 Anguilla — anatomia unei invazii. *Mihai Matei*
19 Ce s-a schimbat la Lisabona? *Rodica Dumitrescu*
21 Ce sînt „farfuriile zburătoare"? (III) *Felicia Antip*
24 Zborul Apollo-9. Dialogul „Mingea"-„Păianjenul".

INTERVIUL NOSTRU

6 POUL HARTLING, *ministrul afacerilor externe al Danemarcei*

SINTEZE

11 Disparități economice occidentale. *Dr. N. S. Stănescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Oameni și ritmuri. *D. Baboian*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 The New York Times, Confirmado, The Japan Times, International Herald Tribune, Jeune Afrique, Süddeutsche Zeitung

PROFIL

30 CARLOS RAFAEL RODRIGUEZ, membru al Secretariatului C.C. al P.C. din Cuba, ministru de stat

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

ACTUALITATEA PE GLOB

- *Washington. Între Administrație și Congres*
- *America Latină. Democrația-creștină în confruntare cu realitatea*
- *Ce s-a schimbat la Lisabona?*
- *Drama insulei Anguilla*

Destinderea europeană necesită eforturi consecvente

Dialogul Apollo-9 – Pămînt

Reportaj pe glob

R. P. D. Coreeană
Oameni și ritmuri

Fotografiile – o dovadă a existenței „farfuriilor zburătoare"?

Vizita în Turcia a președintelui Consiliului de Stat al României, NICOLAE CEAUȘESCU

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNO — TURCE

Corespondență din Ankara de la trimisul nostru special, Radu Pascal

Urmărită cu viu interes de cercurile politice, de presă, radio și televiziune, vizita oficială a președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, în Turcia, este considerată aici ca un eveniment de majoră însemnătate în evoluția relațiilor româno-turce, ea marcînd o nouă și importantă etapă în desfășurarea raporturilor dintre cele două țări. Desigur, însuși faptul că această vizită este prima pe care o face un șef de stat român în Turcia conferă întrevederilor actuale un caracter deosebit. Ea reprezintă, însă, continuarea firească, la nivelul cel mai înalt, a dialogului permanent susținut în ultimii ani de personalități politice și factori de răspundere din România și Turcia, constituie dovada cea mai evidentă a cursului ascendent al relațiilor româno-turce. Aici se consideră că vizita șefului statului român constituie un moment deosebit pentru stimularea relațiilor dintre cele două țări, că există posibilități multiple ce pot fi folosite pentru întărirea cooperării în domeniul economic și tehnico-științific, de intensificare și extindere a legăturilor de colaborare dintre România și Turcia.

■

Reținem ca semnificativă primirea deosebit de călduroasă rezervată delegației române de oficialitățile din Ankara, populație, ziariști. La trecerea cortegiului prezidențial — notau reporterii în prima zi a vizitei înaltului oaspete român — pe tot parcursul celor 28 km, care despart aeroportul Esenboga de capitală și, de-a lungul frumosului bulevard Atatürk, străjuit de drapelele de stat ale României și Turciei, pînă la moderna reședință de pe colinele cartierului Cankaya, rezervată șefului statului român, zeci de mii de cetățeni ai Ankarei au întîmpinat oaspeții români prin vii manifestații de simpatie. Și se poate afirma că, acum, după consumarea primelor zile ale șederii în Turcia a șefului statului nostru, această atmosferă de ospitalitate constituie una din notele dominante ale vizitei. Președintelui Nicolae Ceaușescu i-au fost înmînate cheia de aur a orașului Ankara și diploma de cetățean de onoare al capitalei Republicii Turcia. Acest gest constituie un simbol al prețuirii și simpatiei de care se bucură conducătorul român. „Sînt convins — a spus cu acest prilej primarul Ankarei, Ekrem Barlas, — că ați constatat cu cîtă satisfacție v-a primit orașul nostru în vizita pe care o faceți în capitala Turciei. Cheia pe care v-o dăruim este simbolul prieteniei și bunelor relații. Vă rog, în numele locuitorilor Ankarei, să păstrați această cheie ca pe o amintire a prețioasei vizite pe care ne-o faceți".

„Am venit la dumneavoastră animați de dorința de a ne cunoaște mai bine — declara președintele Consiliului de Stat al României, în alocuțiunea sa la recepția oferită de președintele Sunay — și, în cadrul unor schimburi deschise de vederi, de a găsi căile pentru adîncirea și extinderea pe planuri multilaterale a legăturilor de colaborare dintre România și Turcia, corespunzător intereselor celor două popoare ale noastre și aspirațiilor de pace ale tuturor națiunilor lumii". Pentru realizarea acestor obiective, premisele sînt favorabile. Realitatea bunei vecinătăți între cele două țări, interesul reciproc în schimbul de valori materiale și spirituale, consensul celor două națiuni de a așeza raporturile dintre ele pe principiile egalității în drepturi și avantajului mutual constituie o bază autentică a dezvoltării unor relații tot mai intense și mai ample. Luminînd rațiunile profunde ale legăturilor de bună vecinătate — sesizate, la vremea lor, de eminente personalități politice ale României și Turciei ca Nicolae Titulescu și Mustafa Kemal Atatürk — acest deziderat legitim al celor două popoare se bucură astăzi de certe perspective de materializare.

În același timp — așa cum arată șeful statului român — evoluția pozitivă a relațiilor româno-turce, slujind intereselor ambelor state, are și o evidentă însemnătate internațională. „Un domeniu important în care cele două țări ale noastre pot conlucra rodnic este, după părerea noastră — declară președintele Ceaușescu — îmbunătățirea climatului în Balcani. Cred că nici un efort nu este prea mare pentru a face ca Balcanii — altădată unul din focarele de neliniște ale Europei, — să devină o zonă a bunei vecinătăți și a cooperării fructuoase".

La rîndul său, subliniind faptul că între România și Turcia nu există nici un fel de neînțelegeri, relațiile dintre cele două țări aflîndu-se pe un drum bun, președintele Cevdet Sunay și-a exprimat dorința ca ele „să se intensifice și să se dezvolte în toate domeniile, potrivit intereselor celor două țări". „Noi — a spus el — nu vedem nimic care să împiedice împlinirea acestui scop și sperăm că relațiile noastre vor continua să se dezvolte".

În afara problemelor bilaterale, întrevederile de la Ankara au prilejuit abordarea și a o serie de probleme internaționale de interes general. În cuvîntarea rostită la recepția oferită de primul ministru Suleyman Demirel, înaltul oaspete român a făcut un tur de orizont asupra principalelor probleme de politică externă la ordinea zilei, reafirmînd liniile de principiu ale politicii internaționale a României. „Desfășura-

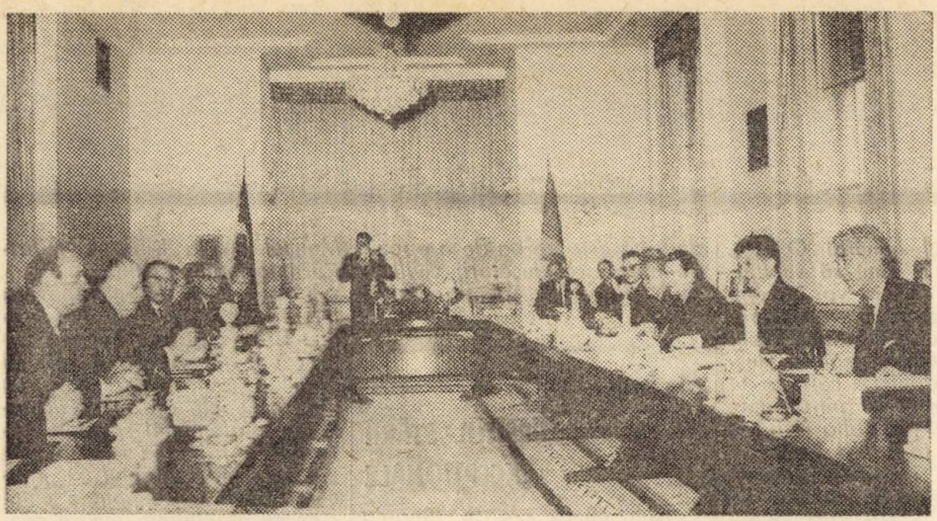

rea evenimentelor — a spus tovarășul Ceaușescu — pune tot mai puternic în relief faptul că pacea și colaborarea internațională depind, în mod esențial, de recunoașterea deplină a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta și a urma nestînjenit calea de dezvoltare corespunzătoare voinței și intereselor sale, de promovare consecventă a principiilor independenței, suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc în relațiile dintre toate statele. Republica Socialistă România își intemeiază cu consecvență relațiile internaționale pe aceste principii și militează ferm pentru generalizarea lor pe plan mondial". În acest spirit, experiența pozitivă a evoluției relațiilor între România și Turcia a demonstrat că apartenența la orînduiri sociale diferite nu constituie un impediment în calea înțelegerii și apropierii între state.

Relevînd acest aspect, șeful statului român și-a exprimat opinia că „drumul cel mai bun pentru asigurarea păcii și securității internaționale nu trece prin divizarea lumii în blocuri militare opuse, ci prin colaborare și contacte neîngrădite între toate țările". Considerînd continuarea și adîncirea procesului de destindere drept cea mai stringentă problemă a actualității, președintele Consiliului de Stat al României a subliniat, în mod deosebit, că în înfăptuirea acestui deziderat major sînt vital interesate ambele țări, ca și toate popoarele continentului european.

Exprimîndu-și speranța că actualele convorbiri, care au loc între delegațiile română și turcă privind problemele majore ale vieții internaționale și acelea care interesează în mod nemijlocit ambele țări, se vor încheia cu rezultate utile, premierul Suleyman Demirel, în toastul închinat în cinstea oaspetelui român — cuvîntare a cărei pondere o deține, în special, analiza unor aspecte ale vieții internaționale — a acordat o înaltă apreciere politicii pe care o duce România.

„Urmărim cu interes și apreciem politica pe care o duce vecina noastră România sub conducerea dv. clarvăzătoare în lupta pentru pace — a afirmat premierul turc. Sîntem convinși că această politică este utilă cauzei păcii în regiunea noastră și în lume. Faptul că atît unii, cît și alții sîntem de acord că deosebirea de regim nu constituie o piedică pentru instaurarea prieteniei, cu condiția respectării reciproce a principiilor egalității între state și neamestecului în treburile interne, reprezintă unul din punctele comune ale politicii noastre. Acest lucru este important în dezvoltarea relațiilor dintre noi".

Actualele întrevederi din capitala Republicii Turcia, între șefii celor două state, Nicolae Ceaușescu și Cevdet Sunay, au oferit zilele acestea — și chiar cu mult înaintea vizitei — comentatorilor politici din Ankara și Istanbul prilejul unor ample retrospective ale cursului pozitiv al relațiilor româno-turce. În ajunul vizitei, cele mai importante ziare turcești, ca „Hurriyet", „Milliyet", „Tasvir", „Vatan", „Zafer" au publicat articole de prezentare a personalității înaltului oaspete român.

Ziarul „Tasvir" subliniază : „Nicolae Ceaușescu este un conducător care și-a cîștigat simpatia de mare om politic, nu numai în țara sa, ci și peste hotare, fiind apreciat ca un om al principiilor, un mare patriot și iubitor de pace". „Dl Nicolae Ceaușescu — scrie în ziarul «Zafer» dl Karasapan, fost ambasador al Turciei în România — are un rol important atît pentru țara sa, cît și pe arena internațională. România a devenit o țară cu o industrie avansată, situîndu-se printre țările dezvoltate din Europa. România și-a cîștigat un mare prestigiu în viața internațională. Considerăm că vizita în țara noastră a președintelui Consiliului de Stat al României va contribui la întărirea relațiilor dintre țările noastre și la dezvoltarea lor în continuare, la întărirea păcii în regiunea noastră și în lume".

Făcînd o amănunțită analiză a relațiilor economice româno-turce, publicația de limbă engleză „Daily News" — ca, de altfel, majoritatea ziarelor turcești — arată că volumul schimburilor comerciale între cele două țări a înregistrat în ultimii ani o creștere sensibilă și-și exprimă speranța că și în viitor se va menține sau chiar depăși ritmul actual. Abordînd aceleași aspecte, ziarul „Vatan" e de părere că în cadrul discuțiilor dintre delegațiile română și turcă „se va insista mult asupra dezvoltării relațiilor economice", opinie împărtășită și de cotidianul guvernamental „Zafer". Punînd în valoare semnificația politică a convorbirilor de la Ankara, influentul ziar „Milliyet" a publicat sub semnătura dr. Tevfik Rustü Aras, fost ministru de externe al Turciei pe vremea lui Kemal Atatürk, un amplu comentariu privind rolul legăturilor dintre România și Turcia în contextul politic al Balcanilor. În acest sens, autorul dă o călduroasă apreciere inițiativelor României privind realizarea unor acțiuni pe plan regional menite să îmbunătățească relațiile între state cu orînduiri social-politice diferite pentru dezvoltarea unui climat de înțelegere și colaborare între toate popoarele din Balcani, pentru transformarea zonei balcanice într-o regiune lipsită de arma atomică. „Președintele României, Nicolae Ceaușescu — scrie el — a preconizat, într-una din recentele sale declarații, denuclearizarea Balcanilor. Este o idee sinceră și bine gîndită, la care noi subscriem din toată inima". Pe aceeași linie se înscrie și un comentariu publicat de ziarul „Zafer" în care se fac ample referiri la pasajele referitoare la cooperarea balcanică din cuvîntarea tovarășului Ceaușescu : „România crede în izbînda înțelegerii între toate statele balcanice și acționează pentru transformarea acestei zone într-o regiune a păcii și cooperării. Sînt și alte paragrafe ale cuvîntării iubitului nostru oaspete în care punctele noastre de vedere corespund pe deplin, dar cele arătate mai sus sînt edificatoare și noi credem că o cooperare în multe domenii între țările noastre este posibilă. Considerăm că vizita în țara noastră a președintelui Consiliului de Stat al României va contribui la întărirea relațiilor între țările noastre și la dezvoltarea lor în continuare, la întărirea păcii în regiunea noastră și în lume".

Un remarcabil ecou a stîrnit în presa turcă interviul acordat la București de șeful statului român ziarelor „Milliyet" și „Cumhuriyet". „Sîntem mulțumiți că în ultimii ani — a declarat tovarășul Ceaușescu — se realizează o dezvoltare fructuoasă în multe domenii ale relațiilor româno-turce. Sîntem convinși că se vor găsi posibilități pentru dezvoltarea pe mai departe a acestor relații. Acéasta va asigura colaborarea și pacea popoarelor noastre în Balcani, în Europa și în lume". De asemenea, ziarele turcești acordă un spațiu larg declarației făcute presei la sosire de către președintele Consiliului de Stat al României.

Urmărind în amănunțime programul desfășurării vizitei, ziarele turcești publică substanțiale articole și informații pe marginea alocuțiunilor rostite de cei doi conducători de stat, reproduc pe larg fragmente din declarațiile făcute cu diferite prilejuri. Postul de radio Ankara a transmis, în prima zi a vizitei, un amplu comentariu pe tema dezvoltării relațiilor bilaterale între România și Turcia, degajînd semnificația majoră a acestei vizite, apreciată ca deosebit de importantă în ce privește deschiderea de noi căi și posibilități de cunoaștere mai îndeaproape a celor două națiuni și, în același timp, ca o contribuție de seamă la îmbunătățirea climatului de pace în Balcani, în interesul tuturor popoarelor din această zonă geografică și al lumii întregi.

După această primă parte a vizitei sale în Turcia, delegația prezidențială română a părăsit Ankara pentru a face o călătorie prin țară. Istanbul, Izmir, Efes — celebre localități de rezonanță istorică, dar totodată centre ale Turciei moderne, — constituie obiectivele următoare ale vizitei președintelui statului român. Este, desigur, pentru delegația română un bun prilej de a lua cunoștință direct cu realitățile vieții din Turcia, cu progresele înregistrate de poporul acestei țări pe linia dezvoltării economice și sociale a Turciei contemporane.

Ankara, 26 martie

săptămîna

în telegrame

Orientul Apropiat

ÎNAINTEA ÎNTÎLNIRII ÎN PATRU

După o foarte scurtă perioadă de calm relativ, dar atît de relativ încît unii observatori o suspectau de a fi liniștea dinaintea marii furtuni, tirurile de artilerie au fost reluate pe cele două maluri ale Canalului de Suez. Se pare că declarația făcută acum cîteva zile de reprezentantul permanent al S.U.A. la O.N.U., Charles Yost — „trebuie să ne așteptăm la o nouă serie de incidente" — începe să se adevereaască. În acest sens, observatorii notează o declarație a redactorului șef al ziarului egiptean „Al Ahram", care într-un articol apărut la sfîrșitul săptămînii trecute considera criza din Orientul Apropiat ca intrată într-o nouă fază, în care obiectivul principal al țărilor arabe ar fi împiedicarea Israelului de a transforma liniile de încetare a focului „în frontiere permanente și sigure". De partea israeliană, discursul primului ministru Golda Meir afirma că Israelul e decis să nu revină „la frontierele și condițiile care existau la 4 iunie 1967".

Pe plan diplomatic, controversele continuă să se desfășoare în jurul conferinței cvadripartite. În această direcție se mențin la ordinea zilei ecourile vizitei lui Abba Eban la Washington ca și călătoria sa la Londra. Primele sînt rezumate în majoritatea cotidienelor occidentale sub titlul : „Abba Eban n-a reușit să-i convingă pe americani să renunțe la conferința celor patru". Într-adevăr, în cea mai mare parte a timpului petrecut la Washington, șeful diplomației israeliene s-a străduit să demonstreze interlocutorilor săi americani că sarcina de a găsi o formulă de rezolvare a crizei din Orientul Apropiat revine celor direct interesați, adică țărilor arabe și Israelului și că o asemenea formulă nu poate fi elaborată fără participarea lor. După presa din Tel-Aviv, în cursul ultimei întrevederi a ministrului de externe israelian cu secretarul de stat William Rogers s-ar fi înregistrat o ușoară modificare a poziției americane, dar numai în privința a două obiective : problema refugiaților palestinieni și cea a unui acord contractual între Israel și statele arabe. Asupra participării la convorbirile în patru poziția S.U.A. a rămas însă neschimbată.

Deși posibilitatea începerii convorbirilor cvadripartite săptămîna aceasta a fost respinsă de secretarul general O.N.U., U Thant, el a ținut să sublinieze, totuși, că ele vor începe „la o dată apropiată". Se pare însă că se așteaptă întîi vizita la Washington a regelui Hussein al Iordaniei, care la 11 aprilie va avea o întrevedere cu U Thant. Pe de altă parte, o declarație făcută de Michael Stewart cu prilejul dezbaterii de politică externă din Camera Comunelor — că, fără îndoială, cei patru vor trebui prin forța lucrurilor să înceapă prin a stabili un calendar pentru aplicarea rezoluției din 22 noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate. — inspiră unora dintre observatori pronosticuri moderate cu privire la „viteza de croazieră" a conferinței cvadripartite, atunci cînd se va deschide.

În același timp, din regiunea respectivă atrag atenția știrile despre situația politică din Siria. Nici o informație oficială din izvoare siriene nu a fost dată publicității pînă în momentul de față cu privire la dezbaterile din cadrul congresului partidului Baas. Știrile pe care agențiile le transmit din Liban arată însă că la acest congres s-au conturat limpede două tendințe : „una care se inspiră din doctrina permanentă a partidului și care este susținută de actualul secretar general al partidului, Atassi, și de secretarul general adjunct Jedid ; cealaltă tendință, personificată de ministrul apărării, generalul Assad, și de șeful statului major, generalul Tlass ; dat fiind că Atassi este în același timp șeful statului și șeful guvernului, observatorii consideră că este vorba de o opoziție între conducătorii civili și șefii militari" (Agenția France Presse).

Madrid

SFÎRȘITUL STĂRII EXCEPȚIONALE

Acum 48 de ore, în Spania a încetat starea excepțională. Proclamată la 24 ianuarie, pentru trei luni, ea a fost considerată drept un răspuns al guvernului Franco, neliniștit de caracterul din ce în ce mai protestatar al situației din țară. Dar, în loc să se obțină „normalizarea" vizată de măsura guvernamentală, instaurarea stării excepționale a sporit intensitatea opoziției populare. Suspendării unor garanții constituționale, arestărilor și supunerii la regimul domiciliului forțat a unor personalități politice și culturale, le-a răspuns un val de greve și manifestații cu participarea unor pături largi ale populației. De aceea starea excepțională a trebuit să înceteze cu aproape o lună înainte de data prevăzută. Cercurile guvernamentale au căutat să prezinte această măsură ca un reflex al legii „efect-cauză" : „Circumstanțele care motivaseră starea excepțională dispărînd, guvernul a decis încetarea ei. S-a ținut cont, de asemenea, de promisiunea vicepreședintelui Carrero Blanco, care a spus în fața cortesurilor că starea excepțională nu va dura o zi mai mult decît va fi necesar", a informat Manuel Fraga Iribarne, ministrul informației și turismului.

Se pare însă că atît opoziția internă cît și cercurile diplomatice străine găsesc gestului alte explicații. Astfel, cotidianul parizian „Le Monde" vorbește despre „unele dificultăți actuale ale diplomației spaniole care au contribuit la această decizie" și remarcă faptul că „ridicarea stării excepționale coincide cu anunțarea reluării convorbirilor dintre Madrid și Washington în legătură cu bazele militare" americane de pe teritoriul spaniol. Alte surse subliniază încă două probabile cauze : apropierea datei de 1 aprilie (a treizecea aniversare a sfîrșitului războiului civil) și obișnuitul început al sezonului turistic. Cercurile politice madrilene manifestă scepticism față de unele zvonuri, care interpretează măsura discutată ca un pas spre o posibilă remaniere guvernamentală. Evident, se spune aici, ar exista motive serioase pentru o remaniere — chiar efectuată în felul rapid în care a operat de obicei generalul Franco în materie de schimbări — dar aceste motive există de mai mult de un an și jumătate.

Sanaa. Șeicul Abdulah Hussein El-Ahmar rostește discursul de deschidere la prima sesiune a Parlamentului Republicii Yemen. Alături de orator se află președintele Parlamentului, Qahdi Abdul Rahman Iriani

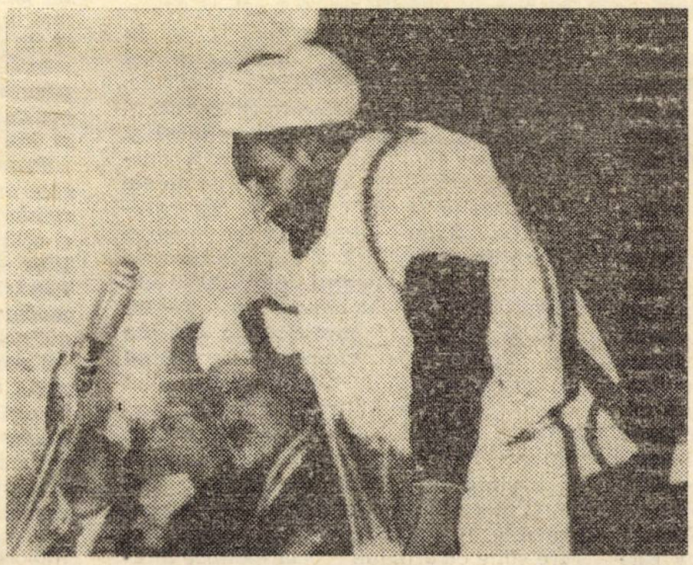

Namibia

REZOLUȚIA CONSILIULUI DE SECURITATE

În urma cererii a 44 de state afro-asiatice și a Iugoslaviei, la sfîrșitul săptămînii trecute, Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite s-a întrunit pentru a dezbate măsurile necesare reglementării situației din Namibia (Africa de sud-vest).

În 1920, mandatul asupra acestui teritoriu a fost încredințat Republicii Sud-Africane, care a supus însă Namibia unui regim minoritar, rasist. Deși la 27 octombrie 1966 Adunarea Generală a O.N.U. i-a retras mandatul, R.S.A. continuă să-și mențină autoritatea asupra teritoriului în discuție. Țările afro-asiatice și latino-americane reprezentate în Consiliu au prezentat un proiect de rezoluție care cere guvernului Africii de Sud „să-și retragă imediat cadrele administrative din Namibia" și, în cazul unui nou refuz, Consiliul de Securitate să se întrunească de urgență „pentru a determina dispozițiile sau măsurile necesare în conformitate cu Carta O.N.U.", fără a se înlătura posibilitatea unor sancțiuni.

Delegatul U.R.S.S., Iakov Malik, a subliniat necesitatea unor măsuri vizînd întreruperea legăturilor economice cu R.S.A. Lordul Caradon, reprezentan-

tul Marii Britanii s-a opus însă sancționării guvernului sud-african. Caracterizînd actuala politică a R.S.A. în Namibia drept o primejdie pentru pacea lumii și cerînd măsuri cît mai grabnice, reprezentanți ai Algeriei, Zambiei, Senegalului, Nepalului, Finlandei, Pakistanului etc. au cerut Consiliului adoptarea rezoluției. În cele din urmă proiectul de rezoluție, care cere retragerea administrației sud-africane și reîntrunirea urgentă a Consiliului de Securitate în cazul neconformării față de această hotărîre, a fost adoptat cu treisprezece voturi pentru și două abțineri (Franța și Anglia).

Paris

„PENTRU" SAU „CONTRA"

Referendumul asupra reformei regionale și reformei Senatului are o „importanță capitală" — a declarat generalul de Gaulle în ședința extraordinară a consiliului de miniștri, întrunită luni pentru a adopta textul definitiv al proiectului ce va fi supus votului la 27 aprilie. Observatorii sînt unanimi în aprecierea că prin cuvintele sale, președintele Franței și-a reafirmat intenția de a da un caracter politic acestei consultații, lăsînd să se înțeleagă angajarea sa personală în această acțiune.

După cum se știe, și conținutul apropiatului referendum, și „mecanismul" folosit (cuplarea celor două întrebări — una privind reforma regională, cealaltă reforma Senatului — într-una singură) au stîrnit protestul masiv al opoziției de stînga, ezitări în rîndurile centriștilor și rezerve chiar în unele sectoare ale majorității guvernamentale. Săptămîna trecută, Consiliul de Stat, înalt for administrativ chemat să verifice constituționalitatea legilor, comunica guvernului avizul său : era negativ. Principalele obiecții ale Consiliului de Stat : articolul 11 al Constituției, care prevede consultări referendare pentru proiectele de legi privind organizarea administrativă, nu e aplicabil în cazul unei reforme a Senatului ; o adunare parlamentară trebuie să dețină putere politică, iar noul Senat ar urma să aibă doar un rol consultativ ; proiectul de regionalizare prevede crearea unor „colectivități teritoriale" noi, dar, potrivit art. 72 din Constituție, colectivitățile teritoriale „se administrează prin consilii alese" (proiectul prevede consilii alese numai în parte și completate prin consilieri numiți sau de drept). În ceea ce privește atitudinea opiniei publice, sondajele recente par să exprime o anumită derută : un sondaj din 18 martie specifica un procent de 42 la sută nehotărîți ; la 24 martie presa publică rezultatele altui sondaj, care ilustra deosebirea pe care cei chestionați o făceau între cele două întrebări supuse referendumului (54 la sută favorabili reformei regionale, numai 26 la sută favorabili reformei Senatului) ; alegătorul va trebui însă să răspundă printr-un singur „da" sau „nu" ambelor probleme.

Campania propriu-zisă pentru referendum nu este încă deschisă în mod oficial și nu va intra într-o fază activă decît după 10 aprilie, adică după ce președintele de Gaulle va acorda anunțatul său interviu televizat. De pe acum însă, principala formație guvernamentală, Uniunea pentru Apărarea Republicii (U.D.R.) își organizează dispozitivul de luptă. Joia trecută, la președinția Consiliului de Miniștri, premierul Couve de Murville a reunit pe reprezentanții parlamentari ai majorității și a lansat un adevărat ordin de mobilizare generală pentru campania referendară. Parlamentarii gaulliști au de altfel un „calendar" foarte încărcat, al cărui obiectiv esențial îl constituie găsirea modalităților de a spori numărul partizanilor lui „da". Reuniuni în întreaga țară, emisiuni radiodifuzate și televizate vor aduce în fața corpului electoral argumentele în favoarea referendumului și a proiectului de dublă reformă. S-a remarcat cu acest prilej „reintrarea în arenă" a fostului premier Pompidou, care s-a angajat cu atîta energie în această bătălie încît la ora actuală este considerat ca unul din protagoniștii campaniei. Chiar în sînul majorității însă, răspunsul afirmativ nu este sigur din partea tuturor. Giscard d'Estaing, șeful republicanilor independenți, continuă să demonstreze, sprijinit de prietenii săi politici, că fiind vorba de două probleme atît de diferite prin natura lor ca regiunile și Senatul, „ele pot cere două răspunsuri diferite" și că, prin sistemul cuplării, guvernul „ar supune pe fiecare alegător unei constrîngeri". Relațiile dintre gaulliștii din U.D.R. și republicanii independenți rămîn deci în continuare încordate.

În rîndurile opoziției, ezitările centriștilor nu par să neliniștească peste măsură pe gaulliști. Importantă este însă atitudinea Partidului comunist, a S.F.I.O., a Convenției instituțiilor republicane și a altor cluburi, a marilor centrale sindicale C.G.T., C.F.D.T. și F.O. care, toate, cheamă pe membrii și pe simpatizanții lor să dea un vot negativ. În cursul unui interviu radiodifuzat, Waldeck Rochet a declarat : „Am spus «nu» referendumului, nu pentru că am fi ostili oricărei forme de regionalizare. Noi sîntem pentru crearea unei noi unități administrative la scară regională... dar ea va trebui să aibă un caracter democratic".

Ultimele știri atestă o anumită creștere a numărului de adepți ai lui „da". Observatorii văd aici rezultatul intensei campanii guvernamentale, care caută — spun ei — prin toate mijloacele să atragă un număr cît mai mare de indeciși.

Noul transatlantic „Queen Elisabeth 2" pornește din portul Southampton într-o călătorie de probă de trei zile prin Marea Minecii

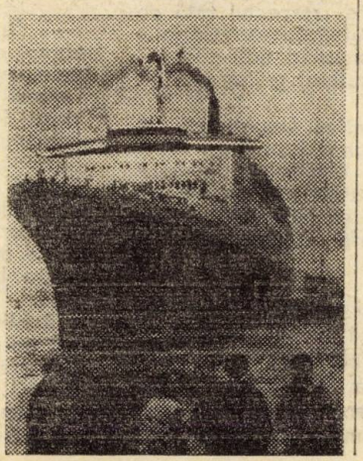

Caraci

NOUA ETAPĂ A CRIZEI

Marți, într-o scurtă declarație radiodifuzată, președintele Ayub Khan și-a anunțat demisia din fruntea statului pakistanez. El și-a motivat gestul prin incapacitatea guvernului de a face față agitației crescînde din întreaga țară, care pare să fi atins în momentul de față un punct culminant.

Criza din Pakistan, ale cărei începuturi se situează în primele luni ale anului trecut, a cunoscut o cotitură primejdioasă în toamna anului 1968. Agitația care păstrase pînă atunci mai ales forma manifestațiilor studențești s-a transformat într-o mișcare puternică, în provincia orientală dezvoltîndu-se o adevărată revoltă țărănească generală, iar în cea occidentală, greve și manifestații de amploare. Avea loc în același timp o intensificare a activității partidelor politice care reclamau un parlament suveran ales prin vot, restaurarea drepturilor fundamentale prin ridicarea stării de urgență instituite în 1965, desființarea cenzurii. Arestarea în noiembrie 1968 a unuia din liderii mișcării protestatare — fostul ministru al afacerilor externe, Zulficar Ali Bhutto, șeful Partidului poporului — ca și intrarea în arenă a mareșalului Aghar Khan, fost comandant șef al aviației, au determinat o creștere a tensiunii din țară, în ciuda unor ulterioare concesii făcute de guvern, ca ridicarea stării de urgență, eliberarea unor conducători politici și ai studenților. „Masa rotundă", care a întrunit la 13 martie reprezentanți ai opoziției și ai guvernului, obține din partea președintelui Khan noi concesii. Cu toate acestea, atmosfera politică și socială continuă să se deterioreze. Acum o săptămînă, ministrul de interne, A. R. Khan, declara : „În țară domnește un sentiment general de insecuritate". În aceste condiții — după cum a remarcat în declarația sa mareșalul Ayub Khan — se impunea demisia guvernului în exercițiu. „Integritatea unei națiuni trebuie să treacă înainte de orice — a subliniat el. Problemele constituționale fundamentale trebuie reglementate într-o atmosferă pașnică, în care reprezentanții populației să poată delibera în mod calm". Iar această atmosferă — după părerea fostului președinte — n-ar putea fi restabilită în țară decît de armată. De aceea, demisionînd, mareșalul Ayub Khan a încredințat conducerea comandamentului forțelor armate ale Pakistanului și l-a desemnat ca șef al noii administrații militare pe generalul Yahia Khan, comandant al forțelor terestre.

Imediat după preluarea conducerii, generalul Yahia Khan a instituit legea marțială în întreaga țară ; au fost publicate o serie de ordonanțe (cele „25 de sancțiuni și patru ordine"), care interzic reuniunile publice, manifestațiile și grevele. Orice perturbări în buna funcționare a căilor ferate, șoselelor sau transporturilor aeriene vor fi examinate de tribunalele militare.

Liana ENESCU

Poul HARTLING
ministrul afacerilor externe
al Danemarcei

Danemarca şi relaţiile de colaborare

Poul Hartling, ministrul afacerilor externe al Danemarcei, s-a născut la Copenhaga în anul 1914. Tatăl său, director de şcoală, a fost între anii 1945 şi 1947 ministrul învăţămîntului.

Poul Hartling şi-a luat licenţa în teologie în anul 1939. Între anii 1939 şi 1942 a ţinut cursuri la universitatea din Copenhaga. Din 1941 pînă în 1947 a predat la Seminarul teologic din Marthabo, iar începînd din 1945, la Institutul pedagogic din Zahle. Din 1962 pînă în 1965 a fost preşedintele Institutului danez pentru informarea despre Danemarca şi colaborarea culturală cu alte ţări. Concomitent, între anii 1961 şi 1965, a fost preşedintele organizaţiei partidului liberal din Zeelanda şi Bornholm, iar din 1965 pînă în 1968 — al organizaţiei naţionale a partidului liberal.

Membru al Folketingului (parlamentul) din 1957 pînă în 1960 şi, din nou, începînd din 1964, a fost de asemenea, între 1965 şi 1968, preşedintele grupului parlamentar al partidului liberal. Din 1964 pînă în 1968 a fost membru al Consiliului Nordic (şi preşedintele consiliului în perioada 1966—1968), membru al Comitetului parlamentar pentru afacerile externe, al Consiliului de administraţie şi al Comitetului de directori al Băncii Naţionale a Danemarcei precum şi al Comitetului guvernamental pentru Teatrul regal. Este autorul lucrărilor „Istoria mişcării studenţeşti creştine din 1892 pînă în 1942" (în colaborare cu Johannes Müller), apărută în 1942 ; „Dezvoltarea filozofiei religioase în activitatea misionarilor", apărută în 1954, şi al altor lucrări.

După alegerile de la 23 ianuarie 1968, la 2 februarie 1968 a fost numit ministrul afacerilor externe în cabinetul Baunsgaard, guvern de coaliţie, sprijinit de o majoritate din Folketing cuprinzînd partidele conservator, liberal şi social-liberal.

Ministrul afacerilor externe al Danemarcei a binevoit să acorde un interviu redactorului nostru Felicia Antip, în legătură cu punctul de vedere danez privind relaţiile de colaborare.

— Pe ce baze pot fi construite — după părerea dv., relaţii bune, prieteneşti, între state, indiferent de sistemele lor politice şi sociale ?

— Una dintre primele condiţii pentru existenţa unor relaţii bune şi prieteneşti între ţări cu sisteme politice şi sociale diferite este răspîndirea cunoştinţelor despre condiţiile de viaţă din alte ţări şi despre concepţiile popoarelor şi ale conducătorilor lor, prin contacte atît la nivel oficial cît şi între popoare. Pe lîngă aceste contacte, trebuie depuse eforturi pentru a realiza o colaborare mai strînsă, în special pe tărîm cultural, tehnologic şi economic. Contactele şi cooperarea îmi par a fi condiţiile pentru a crea, pas cu pas, încrederea reciprocă, necesară pentru a permite naţiunilor să discute problemele de bază care stau în calea destinderii. O altă condiţie importantă pentru realizarea acestei încrederi este respectul faţă de suveranitatea şi integritatea celorlalte ţări, indiferent de sistemul politic şi social pe care l-au preferat popoarele lor.

— Care sînt intenţiile Danemarcei cu privire la Comunitatea Economică Europeană ? Proiectul unei pieţe comune nordice este alternativa la intrarea în C.E.E., sau ar urma să fie tradus în viaţă chiar dacă ţările scandinave ar fi primite în C.E.E. ?

— Danemarca îşi menţine ferm cererea de a fi primită în Piaţa comună şi, după cum ştiţi, problema continuă să figureze pe agenda Consiliului Comunităţii Europene. Pentru Danemarca, o colaborare economică nordică mai strînsă nu constituie alternativa la intrarea în C.E.E. Obiectivul colaborării nordice este în mod clar european, întrucît organizarea colaborării este călăuzită de principiul că ea trebuie să pregătească participarea ţărilor nordice la o piaţă europeană lărgită. În discuţiile noastre cu celelalte ţări nordice, am arătat clar că participarea noastră la o colaborare economică nordică lărgită depinde de condiţia vitală ca ea să nu stînjenească libertatea noastră de acţiune faţă de C.E.E. S-a acceptat, în genere, ca un tratat nordic să prevadă proceduri care să stabilească în mod clar cum vor acţiona ţările nordice în cazul în care una dintre ele, mai multe sau toate, ar fi primite în C.E.E. ca membre sau asociate. Proiectul tratatului nordic va fi redactat înainte de 15 iulie 1969 şi va fi prezentat apoi guvernelor ţărilor nordice, care vor decide asupra lui.

— Care sînt, după opinia dv., perspectivele în ce priveşte barierele care stînjenesc acum comerţul intereuropean ? Ar putea fi oare reduse sau chiar înlăturate ?

— Barierele vamale au fost înlăturate pînă acum în cadrul a două zone comerciale europene, Asociaţia europeană a liberului schimb şi Comunitatea Economică Europeană. Barierele comerciale dintre cele două grupări au fost reduse substanţial în cursul rundei Kennedy, spre marea satisfacţie a Danemarcei, care a urmat în mod tradiţional o politică comercială liberală. Continuă să existe însă bariere comerciale între A.E.L.S. şi C.E.E., alte ţări europene şi restul lumii.

În ce priveşte barierele comerciale dintre A.E.L.S. şi C.E.E., sperăm că această problemă poate fi rezolvată într-un viitor nu prea îndepărtat în contextul creării unei pieţe europene largi.

În ce priveşte comerţul cu ţările în curs de dezvoltare, obiectivul guvernului danez este stabilirea unui sistem general de preferinţe tarifare în favoarea acestor ţări. A fost elaborată o propunere nordică comună în acest domeniu.

Cît despre relaţiile cu ţările est-europene, constatăm cu satisfacţie dezvoltarea comerţului şi o colaborării. Danemarca va continua să depună eforturi pentru a promova comerţul şi acordurile cu privire la colaborarea industrială şi tehnică.

Dacă pe viitor se vor ivi posibilităţi de reduceri generale ale barierelor comerciale, ca runda Kennedy, Danemarca va fi, desigur, dispusă să participe la orice acţiune în vederea liberalizării în continuare a comerţului mondial.

— Consideraţi că există o legătură între lichidarea discriminărilor în comerţul mondial şi posibilităţi mai favorabile pentru ţările în curs de dezvoltare ?

— După părerea mea, între liberalizarea comerţului mondial şi perspectivele unui progres mai rapid al ţărilor în curs de dezvoltare există o legătură clară. În măsura în care liberalizarea importurilor ţărilor industrializate asigură ţărilor în curs de dezvoltare posibilităţi mai bune de export, comerţul şi producţia lor se vor dezvolta şi aceste ţări vor dispune, de asemenea, de o cantitate mai mare de devize pentru a importa bunuri capitale destinate dezvoltării.

Realitatea este că, în afară de cîteva excepţii notabile, ţările industrializate cu economie de piaţă au liberalizat comerţul lor cu ţările în curs de dezvoltare, în sensul că importurile din aceste ţări nu mai sînt supuse unor restricţii can-

titative. De asemenea, trebuie recunoscut că noi reduceri tarifare multilaterale între țările industrializate cu economie de piață nu vor aduce țărilor în curs de dezvoltare avantaje substanțiale sau, în orice caz, imediate.

Pentru ca țările în curs de dezvoltare să sporească mult exporturile lor în țările industrializate, acestea din urmă vor trebui să le acorde un tratament tarifar mai favorabil. Astfel, guvernul danez a susținut în decursul anilor introducerea unui sistem de preferințe tarifare generalizate pentru țările în curs de dezvoltare. Sînt sigur că un asemenea sistem ar avea o influență considerabilă asupra progreselor economice ale țărilor în curs de dezvoltare.

— Ați dori să comentați stadiul actual și perspectivele relațiilor danezo-române? Care sînt obiectivele și scopurile expoziției industriale daneze deschisă la București?

— România este o țară cu care întreținem de mai mulți ani un dialog politic rodnic și sînt bucuros să spun că relațiile dintre noi au fost totdeauna deosebit de prietenești. Este neîndoielnic că schimbul de vizite politice dintre România și Danemarca a prilejuit multe contacte personale prețioase.

Ca o manifestare concretă a dezvoltării bunelor noastre relații să menționăm acordul cultural din 1967, care oferă posibilități sporite de contacte culturale între cele două țări. Pe tărîm economic, actualul acord comercial pe termen lung, bazat pe un sistem mai liberal de licențe, marchează o îmbunătățire importantă în raport cu condițiile anterioare. Același lucru este valabil în privința acordului de colaborare economică, tehnică și industrială încheiat în 1967. Avem, de asemenea, legături excelente la nivel multilateral — în primul rînd prin intermediul colaborării noastre la O.N.U. Poporul și guvernul danez doresc ca aceste relații — atît bilaterale cît și multilaterale — să continue.

Comerțul dintre Danemarca și România nu este încă atît de amplu cît ar putea să fie, dar s-a dezvoltat foarte bine pe baza acordului comercial bilateral dintre cele două țări. Trebuie să se țină seama, în primul rînd, că am trecut la dezvoltarea acestui comerț pornind de la începuturi foarte modeste și, în al doilea rînd, că Danemarca și România sînt amîndouă țări aflate în procesul de deplasare a ponderei de la agricultură la industrie în economiile lor naționale. De aceea, mai avem încă de făcut față, în anumită măsură, problemei de a ne introduce pe plan mondial ca furnizori de produse industriale. Impresia mea este că există perspective favorabile în vederea unei noi creșteri semnificative a comerțului dintre noi, în special dacă acordăm atenție unei politici comerciale active.

Cît despre obiectivele și scopurile expoziției industriale daneze, sperăm că acest eveniment va contribui la dezvoltarea continuă a relațiilor comerciale dintre țările noastre. La expoziție, 50 de firme daneze de frunte prezintă un mare număr de produse industriale: mașini, pompe, aparataj electronic, mașini de calcul electronice, echipament pentru spitale, coloranți etc. și eu sper că multe din exponate pot fi folosite în mod util în producția industrială românească. Iată de ce sîntem încredințați că expoziția va contribui la promovarea schimbului de mărfuri dintre Danemarca și România.

Destinderea europeană necesită eforturi consecvente

În aria politică europeană a ultimilor ani, preocuparea față de problemele păcii, securității, destinderii și cooperării a cuprins cercuri tot mai largi ale opiniei publice.

Schimbul viu de opinii, exprimarea clară a diverselor poziții asupra marilor probleme interesînd Europa, formularea unor aprecieri și propuneri vizînd ameliorarea continuă a climatului pe continentul nostru — toate acestea nu pot decît să servească năzuințelor de pace și conlucrare nutrite de popoarele europene; dialogul sincer, deschis, purtat cu calm și răbdare, se dovedește — pentru Europa, ca pentru oricare altă zonă a lumii — o modalitate, pe deplin verificată, de abordare cu succes a tuturor problemelor de interes comun. Sînt acestea acțiuni care contribuie la extinderea și consolidarea unui climat de mai bună cunoaștere și încredere reciprocă, la diminuarea treptată a încordării și suspiciunilor, la alegerea consecventă a căii tratativelor pentru rezolvarea problemelor spinoase.

Într-un asemenea context, Apelul statelor participante la Tratatul de la Varșovia către toate statele europene, document de natură să stimuleze puternicele tendințe pozitive care se manifestă în favoarea diminuării încordării și creării unei atmosfere generale pașnice și sigure, a întîlnit un teren fertil, receptiv. „Textul oficial al Apelului — comenta Agenția France Presse, imediat după încheierea lucrărilor Consfătuirii de la Budapesta — reține în mod special atenția prin faptul că laitmotivul său rezidă în aceste cuvinte: Europa — destindere — coexistență". „Răspunsul la întrebarea dacă se va înfăptui conferința europeană și dacă vom păși pe calea lichidării grupărilor militare și a creării sistemului de securitate — scrie ziarul cehoslovac «Rude Pravo» — depinde, în primul rînd, de crearea atmosferei de încredere între Est și Vest". Aceasta reclamă, opinează ziarul, acțiuni politice concrete din partea tuturor statelor.

Înfăptuirea securității europene, stabilirea căilor și metodelor concrete de realizare a acestui țel se pot concepe numai ca rod al conlucrării pașnice a tuturor popoarelor europene, al însumării aportului pe care fiecare țară de pe continent — indiferent de întinderea suprafeței, numărul populației sau puterea sa economică — consimte să și-l aducă. Preocuparea statelor europene pentru însănătoșirea situației pe continent și diminuarea continuă a climatului de încordare, eforturile susținute ale acestora pentru explorarea și folosirea unor noi terenuri de colaborare se impun ca singura alternativă reală la reanimarea „războiului rece", la cursa înarmărilor, la confruntarea militară. „În măsura în care nu există soluție de schimb în ce privește căutarea unui modus vivendi între Est și Vest — scrie ziarul belgian «Le Soir» — Apelul de la Budapesta trebuie privit cu atenție, el cuprinzînd propuneri interesante de cooperare". „Astăzi — scrie «Pravda» — pentru majoritatea europenilor, indiferent de faptul dacă trăiesc în Estul sau în Vestul Europei, a devenit o axiomă că prezentul și viitorul popoarelor Europei sînt legate indisolubil de menținerea și consolidarea păcii pe continentul nostru. Calea spre bună vecinătate, încredere și înțelegere reciprocă depinde de voința și eforturile popoarelor și ale guvernelor tuturor țărilor europene".

În sensul interpretării Apelului ca o chemare la coexistență, la excluderea politicii de forță în raporturile dintre statele europene s-a pronunțat Willy Brandt, ministrul afacerilor externe al Republicii Federale a Germaniei.

Statornicirea unor relații interstatale sănătoase — bazate pe principiile suveranității, independenței, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne — reclamă, dincolo de declarațiile de intenții, acțiuni eficace, în planul cel mai concret, menite să contribuie efectiv la realizarea unor progrese în atingerea obiectivelor de pace și securitate europeană. Ideea inițierii unor măsuri menite să ducă la lichidarea împărțirii Europei în blocuri, la eliminarea focarelor de tensiune, a amenințărilor și a tuturor consecințelor nefaste ce decurg de aici, este împărtășită în sfere politice din cele mai largi. Remarcînd interesul deosebit cu care au fost primite în ultimii ani acele inițiative și acțiuni ce tind spre lichidarea împărțirii Europei în blocuri militare, președintele Comisiei internaționale a Uniunii Socialiste a Poporului Muncitor din Iugoslavia, Iosip Djerdja, scrie : „Primele ecouri ale Apelului de la Budapesta oglindesc în numeroase privințe acest interes. Nu există nici un guvern cu simț de răspundere care să poată da un răspuns negativ la asemenea idei". Împărțirea Europei în blocuri antagoniste, sublinia la rîndul său într-un comunicat organizația franceză pro-guvernamentală Mișcarea pentru independența Europei, „este dăunătoare intereselor și viitorului popoarelor europene. Ea duce majoritatea țărilor din Europa occidentală la subdezvoltare tehnică și industrială și la dependență față de S.U.A.". De aceea, Mișcarea pentru independența Europei apreciază că „viitorul continentului trebuie să se bazeze pe noțiunile de independență, destindere și cooperare. Sub acest aspect, Apelul lansat tuturor țărilor europene de către țările Europei răsăritene, pentru pregătirea unei conferințe paneuropene asupra securității, coexistenței și cooperării, nu poate decît să suscite un mare interes".

În capitalele europene, ideea dezbaterii aprofundate a problemelor păcii și securității pe continent, a participării tuturor statelor interesate a fost întîmpinată cu atenție și interes. Președintele grupului creștin-democrat din Parlamentul vest-german, Rainer Barzel, a calificat, de pildă, propunerea de pregătire a unei conferințe europene „ca fiind foarte interesantă", drept pentru care trebuie supusă unei examinări atente ; o opinie similară, informează ziarul „Neue Zürcher Zeitung", a fost formulată și în cercurile conducătoare ale Partidului Liber Democrat din R.F.G. „Declarațiilor de destindere trebuie să le urmeze, și de o parte și de cealaltă, inițiative concrete", declara ministrul de externe al Olandei, Joseph Luns, în cursul recentei sale călătorii în Italia. După opinia domniei-sale, în actualul moment „a apărut necesitatea de a face un examen serios și aprofundat al situației și de a acționa" în consecință. Ministrul de externe al Olandei a declarat că „guvernul olandez este favorabil dialogului cu țările din Est". În același spirit s-a pronunțat și ministrul de externe al Italiei, Pietro Nenni, care a declarat că „un efort sincer trebuie să fie făcut în această direcție". Pronunțîndu-se pentru participarea la lucrări a Statelor Unite, Nenni a ținut să menționeze în continuare : „Dar ceea ce este mai necesar ca niciodată, este ca Europa să-și facă auzită vocea, să participe la procesul de destindere în care credem și pe care înțelegem să-l dezvoltăm în toate locurile potrivite..."

S-au exprimat, în Occident, în ce privește propunerea de convocare a conferinței și o serie de opinii — provenind cu deosebire din cercurile N.A.T.O. de la Bruxelles — după care o asemenea întrunire ar trebui pregătită, de partea occidentală, sub auspiciile organizației nord-atlantice. Or, în asemenea condiții ar fi mutilată în esența ei însăși ideea conferinței, care își propune îmbunătățirea generală a climatului european, stabilirea unor raporturi normale, de cooperare largă între state, realizarea unor progrese în ceea ce privește lichidarea treptată a divizării artificiale a continentului în grupări opuse. Dezideratul depășirii situației rezultînd din împărțirea în blocuri nu poate fi, în nici un caz, realizat într-un cadru politic ca acela oferit de un bloc închis, cu caracter agresiv, de factura N.A.T.O.

Soluționarea problemelor actuale ale Europei reclamă abordarea lor cu seriozitate, răbdare, înalt simț al răspunderii, eforturi consecvente și tenace, acțiuni concrete în slujba destinderii și securității. „Fără exclusivisme și cu seriozitate — apreciază ziarul «L'Unità» — țările semnatare s-au declarat dispuse să ia în considerație orice propuneri care vor fi avansate pentru a se ajunge cît mai repede la o conferință paneuropeană. Au arătat, de asemenea, că sînt pe deplin dispuse să treacă «de la declarații generale de pace, la măsuri concrete». Se întîlnește din nou, în acest document, același spirit deschis care a caracterizat Declarația de la București de acum trei ani și momentele cele mai fericite ale inițiativei politice ale țărilor socialiste, pentru construirea în Europa a unui sistem eficient pentru coexistență pașnică".

Sînt de așteptat noi luări de poziție constructive, inițiative și propuneri concrete, menite să contribuie la imprimarea unui curs ascendent ideilor de pace, înțelegere și securitate în Europa, fapt cu consecințe binefăcătoare asupra fiecărui stat european, asupra continentului în ansamblu, și, pe un plan mai larg, asupra întregii vieți internaționale.

Corneliu VLAD

reflector

MAI TARI DECÎT ELECTRONICA

Considerînd că regimul de excesivă îngăduință fiscală practicat în Nicaragua favorizează fraudele în acest domeniu (marile societăți care exploatează resursele țării plătesc niște taxe aproape simbolice), directorul general al contribuțiilor, pe nume Ofilio Lacayo, s-a dus să ceară sfat experților de la Washington. Aceștia l-au sfătuit să recurgă pentru calcularea impozitelor la serviciile unui ordinator. Mica republică din America Centrală a achiziționat deci o mașină I.B.M., care a fost astfel montată încît să nu prelucreze decît declarații fiscale scrise pe formulare speciale, prevăzute cu semnătura directorului general al contribuțiilor.

După un moment de îngrijorare, oamenii de afaceri vizați au scos un suspin de ușurare. Doisprezece funcționari ai ministerului de finanțe găsiseră „soluția salvatoare" : contra unui comision apreciabil (cam triplul salariilor lor), ei reproduceau semnătura directorului general, în prealabil fotocopiată, pe foi de declarații false, pe care le introduceau apoi în ordinator, în timp ce declarațiile autentice erau distruse. Se realizau astfel reduceri de 90 la sută asupra impozitului datorat în realitate.

Descoperind că nici tehnica cea mai modernă nu rezolvă problema fraudelor fiscale, directorul general a revenit la metode pre-electronice : a cerut unor experți contabili să refacă, de la A la Z, calculele efectuate de ordinator. Așa s-a descoperit „inovația" celor 12 funcționari. În apărarea ordinatorului I.B.M., pe incoruptibilitatea căruia se conta pentru redresarea moralității fiscale nicaraguaiene, iubitorii electronicii afirmă că mașina „a ezitat o clipă în fața imitației de semnătură". Dar a acceptat-o.

COMERȚUL EXTERIOR AL BRAZILIEI

Balanța de plăți a Braziliei s-a încheiat în anul 1968 cu un excedent de 36 milioane de dolari, conform unor date publicate recent de Ministerul de Finanțe al acestei țări. În anul 1967 se înregistrase un deficit de 271 milioane dolari. Recentele rezultate pozitive se datoresc în parte faptului că anul 1968 a marcat un avînt al comerțului exterior brazilian. Valoarea exporturilor s-a ridicat la 1,88 miliarde dolari, față de 1,65 miliarde dolari în 1967. A crescut ponderea la export a cafelei, bumbacului, zahărului și porumbului. Mai redus a fost exportul la produsele manufacturate. Pe de altă parte, creșterea importantă a volumului importurilor se datorește cumpărării masive de materii prime, produse chimice și farmaceutice, mașini și echipament industrial. Comerțul exterior al Braziliei a crescut pe ansamblu cu 18,5 la sută față de 1967, adică în cifre absolute cu 560 milioane dolari.

Corespondență din Washington de la Constantin Alexandroaie

Între Administrație și Congres

York, Killian și Kistiakowski, trei dintre oamenii de știință americani consultați de autorități, care au manifestat îndoieli asupra oportunității de a se trece la realizarea proiectului „Safeguard"

Viitoarele șase săptămîni sînt considerate de Casa Albă de o importanță hotărîtoare pentru definirea mai precisă a relațiilor dintre Administrația republicană și Congres care, deși nu-i este ostil, se află totuși sub controlul majorității democrate. În cursul acestei perioade relativ scurte, președintele Nixon va încerca să-și regrupeze forțele de care dispune în forul legislativ al țării, pentru a evita orice surpriză în momentul supunerii la vot a propunerii sale de a se acorda Pentagonului alte sute de milioane de dolari în vederea construirii controversatului sistem antibalistic „Safeguard" (A.B.M.). Se așteaptă ca în acest răstimp Administrația să-și definească poziția și față de războiul din Vietnam.

Acestea sînt, de altfel, principalele pietre de încercare ale începutului guvernării Administrației Nixon. Modul în care cele două probleme vor fi abordate va defini oarecum caracterul și tendințele politice ale Administrației, maniera în care înțelege să stabilească prioritățile, ca și măsura în care Congresul este dispus să le sprijine.

Pînă în prezent, în relațiile președintelui cu Congresul a dominat o atmosferă de „lună de miere", ca să folosim terminologia presei americane. În cele aproape șaptezeci de zile de la preluarea puterii, Nixon a evitat să supună dezbaterilor forului legislativ proiecte de legi controversate, a căutat să nu dea a înțelege că Administrația sa promovează, pe planul relațiilor interne sau externe, o politică convenabilă unui grup sau altuia din Congres, s-a ferit pe cît posibil să afișeze „o politică partizană" pentru a nu-și îndepărta grupul democraților conservatori, pe al căror sprijin se bizuie în realizarea programului său legislativ. La rîndul lor, atît partizanii noii Administrații cît și adversarii ei din Congres au adoptat o atitudine de „wait and see" (să așteptăm și să vedem) față de guvernul republican și au respectat totodată un „moratoriu al criticii".

Problemele relațiilor cu Congresul și ale reajustării programului legislativ al Administrației în conformitate cu raportul de forțe existent în forul legislativ au constituit o preocupare permanentă a președintelui și consilierilor săi, obiect de studii și rapoarte. Administrația republicană se vede nevoită să depindă în guvernarea sa de sprijinul celor care, în toamna trecută, au pierdut alegerile prezidențiale și, ca atare trebuie să-și cîntărească foarte exact acțiunile legislative pentru a evita înfrîngerile.

Și, totuși, în ciuda eforturilor președintelui de a adopta o linie de mijloc, mulți democrați conservatori se simt ignorați de Casa Albă, întrucît aceasta nu se consultă cu ei. La rîndul lor, unii republicani se simt și ei neglijați și învinuiesc Administrația că ar „face curte" democraților pentru a-și asigura voturile lor. Mai mult chiar, potrivit unui sondaj recent efectuat în rîndurile senatorilor republicani proveniți din cele 11 state sudiste, „în cazul în care s-ar organiza în prezent alegeri prezidențiale, Richard Nixon n-ar mai putea obține majoritatea în nici un singur stat sudic". Extremiștii din sud se simt „trădați", fapt care îi determină să-și reorienteze atenția spre rasistul George Wallace.

Toate acestea, însă, fac parte din categoria aspectelor lăturalnice ale marii acțiuni a președintelui republican de a obține sprijinul unui Congres dominat de democrați. Cifrele sînt prea clare pentru a nu fi luate în seamă : în Senat există 57 de democrați și 43 de republicani, iar în Camera Reprezentanților raportul este aproximativ același : 243 la 192 în favoarea democraților.

Richard Nixon are, însă, șansa că partidul democrat nu și-a revenit încă de pe urma înfrîngerii electorale de la sfîrșitul toamnei trecute și se află într-o stare de dezorganizare. În noul său rol de partid de opoziție, partidul democrat nu este încă pregătit să elaboreze o platformă politică pe care s-o opună programului legislativ republican.

Sesizînd slăbiciunile adversarilor săi politici și considerînd că Administrația poate obține în acest moment prima sa victorie politică în Congres, președintele Nixon a luat hotărîrea de a sprijini proiectul Pentagonului de construire a unui sistem A.B.M. Prin aceasta, a pus, însă, capăt atmosferei de „lună de miere" dintre el și Congres, a provocat abolirea „moratoriului criticii", marcînd, totodată, debutul programului legislativ al noii Administrații.

Președintele a încercat și de data aceasta să aleagă o cale care să pară a fi de mijloc, sau de „compromis", cum a fost denumită de presa americană. Astfel, a respins proiectul A.B.M.-Sentinel ca necorespunzător și a acceptat o versiune modificată a acestuia, schimbîndu-i, totodată, numele în „Safeguard". „The Evening Star" apreciază, însă, că „deși noul sistem nu mai poartă numele unui soldat care stă de pază, ci pe acela al unei mărci de săpun, a rămas același sistem A.B.M.", în timp ce „New York Times" se întreabă dacă A.B.M. înseamnă „Antibalistic Missiles" ori „Administration's Biggest Mistake" (rachete antibalistice, sau „cea mai mare greșeală a Administrației") ?

În Congres, reacțiile față de hotărîrea președintelui au provocat, după cum arăta „U. S. News and World Report", „una din cele mai aprinse dezbateri în probleme militare din istorie". Anunțarea hotărîrii Casei Albe a survenit într-un moment în care, în Senat, taberele pro și contra A.B.M. erau bine conturate, cînd adversarii acestui sistem apreciau că dețin majoritatea absolută pentru respingerea oricăror încercări de a se escalada din nou cursa înarmărilor nucleare. Criticile vizau în special Pentagonul, pentru că acesta își exprima o tot mai mare încredere în „Sentinel", ca și acum cîțiva ani în „victoria" rapidă a armatelor americane în Vietnam. Acum, în raza de bătaie a criticilor a intrat și Casa Albă care, cu puterea influenței sale, a intervenit în această controversă pentru a schimba raportul de forțe în favoarea partizanilor proiectului A.B.M. „Dar, pînă acum — relevă «Newsweek» — cei mai mulți dintre rebeli au rămas neclintiți pe poziții pentru că, fără îndoială, unele semne de întrebare legate de sistemul «Sentinel» au supraviețuit operației de transformare a numelui său".

Adversarii sistemului A.B.M. leagă direct această nouă inițiativă a Pentagonului de problema războiului din Vietnam, subliniind : „Congresul nu a fost destul de vigilent față de implicarea progresivă a S.U.A. în acest război și nu mai dorește să repete această greșeală nedînd atenție sistemului Safeguard" (Kastenmaier, membru al Camerei Reprezentanților).

Partizanii A.B.M. pretind, însă, că a construi sistemul „Safeguard" înseamnă a asigura Statelor Unite o poziție mai

confortabilă la masa tratativelor privitoare la reducerea stocurilor de arme nucleare, înseamnă a asigura diplomației americane o poziție de forță pe planul relațiilor internaționale. Or, tocmai împotriva acestor tendințe, care nu ar însemna decît repetarea greșelilor și eșecurilor fostei Administrații democrate, se pronunță cu tărie adversarii sistemului A.B.M. În acest sens, Comitetul senatorial pentru relații externe a organizat recent o serie de audieri televizate cu ministrul apărării, Melvin R. Laird, cu adjunctul său, Packard, și cu șeful statului major. Timp de peste patru ore, cei trei membri ai aparatului executiv au fost supuși de către membrii Comitetului senatorial pentru relații externe unui adevărat interogatoriu.

Senatorul Albert Gore a apreciat că „programul A.B.M. va îngreuna, dacă nu chiar va face imposibilă, realizarea unui acord pentru limitarea înarmărilor nucleare". William Fulbright, președintele Comitetului, l-a învinuit pe ministrul apărării că încearcă să obțină aprobarea proiectului intimidînd opinia publică. Alți senatori — ca Jacob Javits, Symington, Frank Church, George Aiken — au subliniat că sistemul A.B.M. ar duce la escaladarea cursei înarmărilor nucleare, singurul sistem de asigurare a securității Statelor Unite fiind încheierea unui acord eficient privitor la limitarea și controlul armelor nucleare.

La ofensiva împotriva lui A.B.M. participă și 251 de savanți reputați, membri ai Academiei Naționale de Științe, care au trimis președintelui Nixon o scrisoare deschisă, cerîndu-i să renunțe la acest sistem „care amenință să scindeze națiunea americană și dă un impuls dezastruos cursei înarmărilor nucleare". Semnatarii scrisorii relevă necesitatea ca „știința și tehnologia să fie folosite nu spre agravarea balanței terorii ci spre soluționarea problemelor interne urgente ale națiunii". Alți oameni de știință, printre care trei consilieri principali în problemele științifice ai fostei Administrații Eisenhower, audiați în Comitetul senatorial pentru relații externe, au declarat că sistemul „Safeguard" este ineficient și, ca atare, inutil. Firma constructoare a aparatajului și circuitelor electrice ale sistemului „Safeguard" a declarat senatorului Cooper că „noul proiect A.B.M. este atît de nesigur încît ar trebui abandonat".

Aceste considerente determină influentul cotidian „New York Times" să tragă următoarea concluzie : „A.B.M., nefiind eficient din punct de vedere militar, nu va putea juca nici un rol pe plan diplomatic, contrazicînd astfel părerea că «Safeguard» ar întări poziția S.U.A. la masa tratativelor. Președintele Nixon ar întări atît prestigiul său cît și securitatea țării dacă ar abandona sistemul A.B.M. și ar acționa cu promptitudine în direcția începerii tratativelor cu Moscova pentru limitarea înarmărilor nucleare".

Referindu-se la faptul că, printr-o coincidență nefericită hotărîrea de a se cere Congresului noi fonduri pentru construirea sistemului A.B.M. a urmat la numai 24 de ore după ratificarea de către Senatul S.U.A. a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, „Newsweek" se întreabă cum va fi primită o astfel de hotărîre de țările cărora marile puteri le cer să renunțe de a obține arme nucleare.

Într-o discuție pe care am avut-o cu Seth Tillman, consilier principal al lui William Fulbright, asupra șanselor proiectului „Safeguard" de a trece prin Senat, domnia sa evidenția următoarele : „Raportul de forțe din Senat este sensibil egal. S-ar putea însă ca, în cele din urmă, balanța să încline în favoarea președintelui Nixon. Nu rezultatul votului este, însă, semnificativ pentru noi, ci faptul că, pentru prima dată în ultimii ani, în Senat s-a reușit să se creeze, fie și pentru puțin timp, o majoritate care să nu mai accepte fără luptă orice cerere a Pentagonului pentru noi fonduri. Este un semn de bun augur pentru grupul senatorilor liberali și, totodată, un indiciu care va da de gîndit noii Administrații în formularea programului ei legislativ".

În Camera Reprezentanților, proiectul A.B.M. are mai multe șanse de a fi adoptat. Și, totuși, și aici un grup de 40 de deputați au început în această săptămînă o serie de audieri cu oameni de știință prin care vor să dovedească inutilitatea acestui proiect.

A doua mare problemă de a cărei grabnică soluționare va depinde în mare măsură caracterul relațiilor între președintele Nixon și Congres este războiul din Vietnam. Pînă în prezent, Administrația republicană nu și-a fixat încă o linie clară de acțiune în vederea stingerii periculosului focar de război din Asia de sud-est, care constituie o piedică serioasă în calea destinderii internaționale cît și a îmbunătățirii relațiilor dintre multe țări ale lumii și S.U.A.

„Devenind președinte al Statelor Unite — scrie «The New York Times» — Richard Nixon a devenit comandant suprem a două războaie moștenite de la Administrația Johnson, războiul din Vietnam și războiul împotriva sărăciei din S.U.A. În discursul său inaugural, președintele s-a angajat să-l înceteze pe primul pentru a-l putea escalada pe celălalt". Noua Administrație, însă, „nu a dat, pînă acum, nici un fel de semne că ar vrea să schimbe poziția Statelor Unite față de războiul din Vietnam" („The Evening Star").

Senatorul William Fulbright, președintele Comitetului senatorial pentru relațiile externe, a protestat recent pe lîngă ministrul apărării Laird declarîndu-i că, după 4 luni și jumătate de la alegerea președintelui Nixon și la peste două luni de la instalarea sa, „națiunea încă mai este nevoită să asculte o placă veche și spartă despre politica Administrației în politica vietnameză". El a cerut ministrului „să pună capăt acestui periculos și tragic joc", „să recunoască faptul că nici acum și niciodată în viitor nu vom putea cîștiga războiul din Vietnam" și că a sosit timpul „să reparăm greșeala făcută, dezescaladînd războiul și încetîndu-l". La aceste cuvinte, ministrul Laird a răspuns : „Dacă nu vom obține un succes la tratativele de la Paris, vă pot asigura că avem alte alternative în ce privește războiul și evoluția sa actuală".

„Alternativele" nedezvăluite de ministrul apărării au provocat îngrijorare în rîndurile opiniei publice americane și printre mulți membri ai Congresului, care au apreciat că este vorba de alternative militare și că va fi greu să se găsească o ocazie mai bună de a se pune capăt războiului ca tratativele în patru de la Paris.

Un alt element care contribuie la intensificarea presiunilor ce se fac asupra noii Administrații pentru a pune capăt războiului din Vietnam este sporirea considerabilă, în ultimele săptămîni, a pierderilor americane în oameni și materiale. Peste 33 000 de tineri americani și-au pierdut viața în Vietnam, un număr aproape egal cu cel înregistrat în războiul din Coreea. Acest fapt l-a determinat pe senatorul McGovern să declare că „singurul obiectiv acceptabil este acela de a se pune imediat capăt uciderilor". La rîndul său, senatorul Edward Kennedy și-a exprimat îngrijorarea față de poziția refractară oricăror acorduri adoptată de delegația guvernului Vietnamului de sud la tratativele de la Paris și a cerut Administrației să spună clar acesteia că „America dorește să se angajeze în negocieri serioase".

Actualul moment este considerat aici foarte favorabil începerii dezescaladării războiului și dezangajării forțelor militare ale S.U.A. „Retragerea trupelor americane din Vietnam, a declarat liderul majorității democrate din Senat, Mike Mansfield, poate începe în acest an, chiar înainte de realizarea vreunui progres substanțial la tratativele de pace de la Paris". Asemenea aprecieri și îndemnuri la o conduită mai realistă își fac loc tot mai des în discursurile oamenilor politici și în paginile presei.

Voința și dezideratele marii majorități a opiniei publice americane, li se opun mai mulți generali de la Pentagon care încă mai speră într-o... victorie în acest război. Li se adaugă principalii deținători de acțiuni ale fabricilor de armament care, în cei patru ani de război, și-au împătrit profiturile. Ei nu consideră încă războiul imposibil de cîștigat și se pronunță pentru „escaladarea obiectivelor", inclusiv pentru reluarea bombardamentelor asupra R. D. Vietnam. Avertizînd împotriva acestui mod de a judeca, Averell Harrimann, fostul șef al delegației S.U.A. la tratativele în patru de la Paris, spunea : „Rezistați prostului obicei de a escalada obiectivele în toiul războiului pentru ca Statele Unite să poată ieși cu bine din tratativele de la Paris. Fără a se ajunge la un acord, nu va fi pace în sud-estul Asiei".

În ce măsură majoritatea Congresului american este pregătită să ceară președintelui să pună capăt războiului ? Pînă în prezent, toate sondajele au dovedit că opinia publică americană se situează pe o poziție mult mai hotărîtă decît reprezentanții ei din forul legislativ suprem al țării, în problema încetării războiului. Vocea ei a început să se audă acum mult mai puternic în sălile impunătorului Capitoliu. În special în Senat a început să încolțească ideea respingerii cererilor de noi fonduri formulate de Pentagon pentru continuarea războiului. În Camera Reprezentanților, a fost organizată miercurea trecută o dezbatere de patru ore în cadrul căreia 40 de vorbitori au contestat justețea priorităților militare stabilite de noua Administrație.

Și în cercurile consilierilor președintelui Nixon au început să apară diferențe de opinii în legătură cu războiul din Vietnam. Unii dintre consilieri, menționează presa americană, se pronunță pentru o retragere masivă de trupe americane din Vietnam spre a se dovedi astfel că Statele Unite doresc, într-adevăr, încetarea războiului și a contribui la progresul tratativelor de la Paris.

„Acum este momentul oportun pentru a împinge tratativele înainte — scrie «Washington Post». Dar dacă președintele va continua să pregătească studii, să stabilească coordonate și să lase treaba nefăcută, s-ar putea trezi în situația acelora care nu mai au unde să se ducă pentru că au pierdut prea mult timp cu îmbrăcatul".

Washington, 25 martie

reflector

MISTERUL ASASINATULUI DE LA MEMPHIS

Nu se ştie dacă scriitorul William Bradford Huie va mai publica sau nu ultima parte a relatării sale despre peregrinările lui James Earl Ray şi despre asasinatul de la Memphis. Ray îi povestise lui Huie că, exact în momentul cînd Martin Luther King a apărut în balconul motelului, el, Ray, şi-a schimbat locul cu „Raoul", personajul misterios care, potrivit declaraţiilor asasinului condamnat, i-a furnizat toţi banii necesari întortocheatelor sale călătorii, cumpărării automobilului şi a altor obiecte de lux etc. Aşadar, Raoul ar fi trecut în camera de baie de la fereastra căreia s-a tras cu puşca cu lunetă în timp ce Ray ar fi fost trimis să-l aştepte la volanul Mustangului alb, cu motorul pornit. Ray ar fi auzit o împuşcătură, după care Raoul ar fi apărut în goană din interiorul motelului, ar fi sărit în automobil, s-ar fi trîntit pe podeaua acestuia şi s-ar fi ascuns sub o pătură. Cu opt colţuri de stradă mai departe — a mai spus Ray — Raoul a sărit din automobil la un stop. De atunci, Ray nu l-a mai văzut niciodată.

Este oare Ray destul de inventiv pentru a fi născocit pur şi simplu toată această istorie şi chiar pe „Raoul" ? „Nimeni altcineva decît Ray nu l-a întîlnit vreodată pe Raoul", a afirmat procurorul la Memphis.

De fapt, adevărul propriu-zis a părut să joace în procesul de la Memphis un rol cu totul secundar. Pe prim plan s-a situat tactica avocaţilor apărării. Primul său avocat, Arthur Hanes, îl sfătuise pe Ray să afirme că a fost implicat fără voia lui într-o conspiraţie. Hanes susţine şi acum că Ray a fost „ţapul ispăşitor al unui complot legat nu numai de politica internă ci şi de cea internaţională". După ce a renunţat la serviciile lui Hanes în favoarea avocatului Percy Foreman, Ray a rămas totuşi convins că „dacă va spune că a fost o conspiraţie, va reieşi că el e nevinovat. Mi-au trebuit luni de zile — afirmă acum Foreman — pînă l-am convins că lucrez în propriul lui interes atunci cînd îl sfătuiesc să nu mai vorbească despre conspiraţie".

În timp ce cazul a fost, după cum se ştie, închis pe linia sugerată de apărare, încep să iasă la iveală elemente noi. Ziarul „New York Post" şi revista „Time" au publicat declaraţiile comerciantului negru John McFerrin, care afirmă că l-a auzit pe un om de afaceri din Memphis ordonînd prin telefon uciderea lui King. „Împuşcaţi-l pe acest cîine pe balcon", ar fi spus omul de afaceri, promiţînd totodată celui căruia îi telefona „5 000 de dolari de la fratele meu din New Orleans". McFerrin informase îndată după asasinat nu numai revista „Time" ci şi pe agenţii F.B.I.-ului şi poliţia locală. Pentru că se temea de represalii, a rugat revista să nu-i dezvăluie prematur declaraţiile, iar „Time" s-a conformat. Cu toate acestea, indivizi necunoscuţi au tras focuri de armă în vitrinele magazinului său. Un avertisment ?

sinteze

Disparităţi economice occidentale

Conf. dr. N. S. Stănescu

Oameni politici şi savanţi, ziarişti şi comentatori, teoreticieni şi practicieni vest-europeni îşi concentrează atenţia în ultima vreme, într-o măsură mereu crescîndă, asupra unei probleme economice şi politice apărută relativ recent : decalajele dintre Statele Unite şi Europa occidentală. Pînă nu de mult, opinia publică se obişnuise cu dezvăluirea gravelor decalaje internaţionale dintre ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate economiceşte, dintre ţările industriale şi cele neindustriale. În ultimul timp, specialiştii au început să pună în evidenţă lipsa de omogenitate ce există în grupul ţărilor occidentale dezvoltate din punct de vedere economic. Mai mult, ei au ajuns să dimensioneze cantitativ şi calitativ distanţele ce separă în momentul de faţă Statele Unite de celelalte ţări ale lumii occidentale, dîndu-le accepţiunea unui adevărat „gap" (prăpastie) care se exprimă, în primul rînd, în decalaje de eficienţă şi rentabilitate, de venit naţional pe locuitor şi, în ultimă instanţă, în decalajele privind standardul de viaţă mediu atins în diversele ţări.

După cum e şi firesc, a constata distanţele nu înseamnă a le şi explica şi interpreta. După cum nici unanimitatea constatării existenţei „gap"-ului economic dintre S.U.A. şi celelalte ţări capitaliste nu exclude cîtuşi de puţin o mare varietate de atitudini faţă de fenomen, care se reduc, în liniile lor generale, la două curente principale. Unii afirmă că economia americană ar fi *„un model"* pentru restul ţărilor dezvoltate ale lumii capitaliste. Ca urmare, fiecare dintre aceste state ar trebui — după părerea lor — să acţioneze în sensul „modelului" american, printr-un soi de mimetism al structurilor economice şi funcţional administrative, pentru a micşora distanţa şi a lichida rămînerea în urmă. Alţi economişti şi oameni de stat vest-europeni apreciază că economia S.U.A. „constituie *o ameninţare* pentru Europa occidentală" şi, ca atare, aceasta are o sarcină defensivă în faţa hegemoniei economice şi politice americane.

Dacă în ultima vreme se constată înteţirea eforturilor de menţinere a hegemoniei americane, nu este mai puţin adevărat că tutela S.U.A. asupra restului lumii capitaliste este mai contestată ca oricînd, nu numai în declaraţiile dar şi în acţiunile a tot mai multe guverne occidentale. Totodată, limitele între care se înscrie posibilitatea de „imitare" a economiei americane se dovedesc pentru celelalte ţări occidentale a fi inimaginabil de strîmte, din cauza particularităţilor istorice şi a nesimultaneităţii dezvoltării lor economice. De aici şi reacţiile vest-europene atît de diferite cînd este vorba de elaborarea soluţiilor pentru atenuarea „gap"-ului : fie că acesta este privit ca o fatalitate împotriva căreia nu s-ar putea lupta, fie că se preconizează mijloace atît de opuse pentru a-l înfrunta, încît apare evidentă unilateralitatea premiselor de la care unii sau alţii dintre specialişti au pornit în aprecierea cauzelor acestui decalaj.

Pentru oricine compară Statele Unite cu celelalte ţări occidentale apare deosebit de limpede că împrejurările istorice şi-au pus amprenta în mare măsură asupra ansamblului economiei fiecărui stat în parte, asupra nivelului atins de fiecare dintre ele în domeniul tehnic. Prin simplificarea lucrurilor, s-a putut ajunge şi la „explicaţii" de genul acelora ce se vîntură şi astăzi într-o anume literatură economică occidentală : „americanul este un om practic, un spirit inventiv" etc., ignorîndu-se parcă în mod intenţionat că această explicaţie psihologică are nevoie ea însăşi de o motivare generată de realităţi materiale. În plus, tendinţa de a căuta cauzele decalajelor economice şi tehnologice dintre statele capitaliste, exclusiv în istoria perioadei postbelice, duce la interpretări atît de unilaterale încît toate lucrurile devin de neînţeles.

În aprecierea cauzelor decalajelor tehnice dintre S.U.A. şi Europa occidentală nu trebuie uitat nici o clipă că o problemă esenţială pentru Statele Unite a fost, la timpul ei, penuria de braţe de muncă, fapt ce a determinat un preţ mai ridicat al forţei de muncă faţă de alte ţări capitaliste. Colonizarea Vestului, atribuirea gratuită sau la sume derizorii a pămîntului pentru agricultură — smuls de la populaţia băştinaşă — toate acestea au contribuit la statornicirea (şi în perioada de după colonizare) a uneia din particularităţile economiei americane şi anume aceea că folosirea forţei de muncă salariate a devenit mai scumpă decît utilizarea mijloacelor tehnice. Ca urmare, pentru asigurarea unor profituri cît mai ridicate, capitaliştii nord-americani au fost mai „interesaţi" — de fapt nevoiţi — să dezvolte puternic şi să introducă pe scară largă tehnica în procesul de producţie. În ce le priveşte, ţările vest-europene se puteau plînge, multă vreme, că au un surplus de forţă de muncă, fapt care nu numai că micşora interesul pentru introducerea rapidă a tehnicii, dar genera şi o acută concurenţă între braţele de muncă existente, ceea ce avea repercusiuni negative asupra mărimii salariilor.

Pe de altă parte, particularitățile structurilor economice, talia întreprinderilor, dimensiunile pieților de aprovizionare și desfacere și-au pus amprenta asupra întregului organism economic. Acestor factori li se adaugă și alții de ordin social-politic intern și internațional mai ales în contextul situației create după cel de-al doilea război mondial, a căror analiză nu face obiectul articolului de față. Rezultatul, foarte complex de altfel, se concretizează atît în elementele materiale ale „gap"-ului — proporția mecanizării și automatizării, folosirea celor mai avansate tehnici, a calculatoarelor electronice etc., ceea ce determină diferențe în ce privește costul unui loc de muncă — cît și în elemente nemateriale ale „gap"-ului — atitudinea față de cercetarea științifică și față de înnoiri tehnice și organizatorice, mentalitatea în problemele organizării proceselor economice etc.

În ansamblul lor, decalajele tehnologice dintre țările occidentale au căpătat dimensiuni atît de importante încît unii economiști nu ezită să vorbească despre o diferențiere a lumii capitaliste într-un grup de state aflate în stadiul „societății industriale", pe de o parte, și un stat (S.U.A.) care ar fi și depășit deja acest stadiu și în care s-ar contura o societate *„post-industrială"*, ce ar putea fi denumită „societate științifică". Judecată astfel, problema decalajelor ar apărea ca fiind mai ales rezultatul unor „politici științifice" elaborate diferențiat în diversele țări capitaliste și care se materializează în amploarea programelor de cercetare și a mijloacelor de finanțare a lor, ca și în direcțiile și scopurile urmărite în cercetarea științifică.

Experții vest-europeni sînt unanimi în a recunoaște că diferențierea dintre S.U.A. și Europa occidentală se exprimă cel puțin în cîteva direcții divergente : mărimea cheltuielilor făcute pentru cercetări științifice, modul de finanțare a acestora, gradul de concentrare a lor, amploarea învățămîntului. La o populație comparabilă, S.U.A. cheltuiesc de cinci ori mai mult pentru cercetare științifică decît țările din Piața comună și de circa trei ori și jumătate mai mult decît totalitatea statelor Europei occidentale. Aceleași decalaje se constată și în ce privește resursele umane dedicate cercetării științifice : în S.U.A. lucrează în acest domeniu 436 000 ingineri și savanți, în vreme ce Europa occidentală dispune numai de 148 000 de persoane cu o asemenea calificare.

Diferențele nu se opresc, însă, aici. După aprecierile experților vest-europeni, însăși tendința ce se manifestă în Europa occidentală și anume aceea ca un număr mult mai mic de savanți și ingineri, în raport cu S.U.A., să se consacre cercetării științifice s-ar explica printr-o multitudine de cauze : lipsa în vestul Europei a unor stimulente materiale suficiente în această activitate față de alte domenii — producție, administrație etc. ; elasticitatea limitată a ofertei de muncă științifică în Europa occidentală, ca și mobilitatea redusă a personalului științific (sisteme restrictive în schimbarea locului de muncă, dificultățile avansării și obținerii de titluri științifice superioare) ; dificultăți în adaptarea instituțiilor vest-europene de învățămînt la exigențele cercetărilor științifice moderne și la creșterea numerică și calitativă a masei de studenți etc.

Străduindu-se să micșoreze avansul care desparte Statele Unite de țările Pieței comune, anumiți economiști din țările C.E.E. au preconizat elaborarea unei „politici comunitare" în domeniul științific. Dacă rezultatele obținute pînă acum sînt modeste, aceasta se explică prin obstacolele financiare și instituționale (insuficiența fondurilor alocate cercetării științifice, numărul mic de cercetători, dificultățile de echivalare a diplomelor și, legat de aceasta, imposibilitatea de a ocupa într-o altă țară a Pieței comune posturi similare celor din țara de proveniență), cît mai ales prin obstacolele de ordin politic, întrucît o asemenea strategie „comunitară" ar fi însemnat crearea unor organisme suprastatale și, deci, transferarea către acestea a unor atribute ale suveranității de stat a țărilor membre.

Dintre științele economice o disciplină apărută nu de multă vreme, „managementul", știința conducerii, a căpătat o importanță atît de deosebită încît s-a ajuns să se afirme că decalajele economice nu ar fi determinate de deosebirile în ce privește tehnica și tehnologia sau nivelul dezvoltării științei ci de „gap"-ul managerial, de diferențele dintre S.U.A. și Europa occidentală în privința conducerii economiei. Unii economiști vest-europeni sînt tentați chiar de a atribui acestui „gap" managerial rolul esențial. Încercînd să sintetizeze cauzele principale ale decalajelor economice dintre Europa occidentală și Statele Unite, Pierre Jouven, vicepreședintele — director general al grupului Péchiney*) (Franța), alături de decalajele tehnologice enumera într-un articol publicat în revista „Humanisme et Entreprise" următorii factori : educarea și formarea cadrelor de conducere, organizarea muncii și a proceselor de producție, mobilitatea forței de muncă, definirea clară a responsabilităților și atribuțiilor în întreprindere. În cadrul unei prezentări destul de idealizate a modului de desfășurare a procesului de producție în S.U.A. care exclude aspectele și implicațiile sale sociale, Pierre Jouven urmărește să facă o comparație în acest domeniu între țările vest-europene și S.U.A. Este un fapt — afirmă el — că în țările vest-europene, managerul, conducătorul firmei, este conceput ca o persoană care are toate atributele puterii în întreprinderea respectivă, pe care el nu le împarte cu nimeni. El este o persoană ale cărei privilegii decurg mai ales din „caracterul familial" al firmei, adică din faptul că este el însuși proprietarul întreprinderii, sau face parte dintre membrii familiei acestuia sau dintre protejații lui. Concepția aceasta — relevă P. Jouven — este deosebită de cea din Statele Unite, unde „managerul" este o persoană ce a primit responsabilități precise într-un angrenaj de conducere.

Din toate acestea nu trebuie, desigur, să se tragă concluzia că întreprinderile americane sînt, în totalitatea lor, conduse în mod riguros științific și că organizarea ansamblului economiei naționale este supusă unei politici economice coordonate și general aplicate. Limitele în această privință sînt generate de însești condițiile social-economice și politice ale orînduirii capitaliste, bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Chiar dacă la nivelul anumitor întreprinderi pot fi aplicate unele criterii științifice de organizare a producției și a muncii, acest lucru întîmpină dificultăți serioase la scara întregii economii a țărilor capitaliste — ceea ce, de altfel, constituie una din principalele forme de manifestare a contradicției fundamentale a capitalismului. Nu trebuie lăsat la o parte nici aspectul social al problemei. În virtutea aceleiași proprietăți private asupra mijloacelor de producție, rezultatele unei asemenea organizări constituie beneficiul posesorilor acestor mijloace de producție.

Revenind la problema decalajelor economice existente între țările vest-europene și S.U.A., rămîne să stabilim, așadar, dacă acest „gap" este tehnologic sau „managerial" ? Într-un anumit sens este și una și alta. Dar nu numai atît. Condițiile specifice existente în S.U.A. față de țările Europei occidentale fac imposibil „fenomenul de imitație". Pentru a micșora distanța ce le desparte de S.U.A., țările vest-europene nu pot pur și simplu să împrumute soluțiile tehnice și „manageriale" americane și să le aplice unor condiții diferite. Tocmai în acest sens pledează acei economiști vest-europeni ce se străduiesc să găsească o cale proprie de propulsare a progresului tehnic, care nu numai să asigure lichidarea rămînerii în urmă din punct de vedere economic, științific și tehnic, dar să și preîntîmpine efectele tot mai evidente ale „fenomenului de dominație" ce a apărut în legătură cu avansul tehnologic și „managerial" american.

Unii economiști și oameni politici vest-europeni, apărători ai ideii de „integrare", afirmă că soluția la problemele „gap"-ului economic dintre S.U.A. și Europa occidentală ar fi oferită de accelerarea proceselor de unificare supranațională a economiilor naționale ale țărilor din Piața comună. O asemenea soluție presupune, însă, crearea unor organisme suprastatale care să hotărască autonom, peste atributele suveranității statelor naționale componente. Dar, ideea știrbirii suveranității nu a găsit prea mulți adepți. Economiști, publiciști, oameni politici, partide, oficialități din țările occidentale s-au ridicat împotriva unor astfel de idei și practica a dovedit că ori de cîte ori s-a încercat crearea unui organism „suprastatal" în cadrul C.E.E., acesta nu s-a realizat sau a rămas în limitele unui caracter mai mult sau mai puțin formal. Este cunoscută — pentru a nu cita decît un singur exemplu — opoziția Franței față de transferarea unor atribute ale autorității sale statale către anumite organisme ale Pieței comune.

Cercuri tot mai numeroase ale opiniei publice vest-europene evidențiază necesitatea menținerii statului național, a respectării suveranității fiecărei țări drept o condiție de prim ordin a progresului economic la scara întregii societăți. Mulți oameni politici din vestul Europei arată că dezvoltarea propriei economii naționale, în condițiile lărgirii cooperării internaționale și ale folosirii avantajelor diviziunii internaționale a muncii, constituie calea lichidării „gap"-ului ivit între economiile diferitelor țări industrializate ale lumii capitaliste, ca și a mult mai profundului „gap" dintre țările dezvoltate și a celor mai puțin dezvoltate economicește ale lumii contemporane. În același timp, largi pături ale opiniei publice occidentale, numeroase partide politice, economiști de frunte, apreciază că procesul micșorării și lichidării „gap"-ului poate fi mult accelerat prin trecerea la o organizare socială superioară, la relații sociale noi, radical opuse relațiilor burgheze de producție.

Consecințele actualului „gap" dintre țările capitaliste dezvoltate sînt multiple, ele răsfrîngîndu-se atît în domeniul economiei — printr-o accentuare a concurenței și a fenomenelor de dominație a unor economii de către alte economii naționale — cît și în domeniul politic — printr-o ascuțire a contradicțiilor și controverselor dintre diversele orientări politice ale statelor capitaliste dezvoltate.

*) Péchiney este unul dintre cele mai importante grupuri financiare care controlează producția și piața aluminiului în lumea capitalistă.

Frei (în 1964): „Acțiuni revoluționare"...

Caldera (în 1968): „Schimbări"...

AMERICA LATINĂ

Democrația creștină în confruntare cu realitatea

◆

Deși a trecut aproape o lună de la alegerile parlamentare din Chile, reevaluările politice la care obligă rezultatele scrutinului încă n-au fost stabilite cu precizie. Liderii partidului de guvernămînt, democrat-creștin, își revin cu greu de pe urma șocului produs de pierderea unui număr însemnat de mandate (23) în camera inferioară a parlamentului, iar concluziile ce decurg din noua configurație a Congresului național sînt încă în fază de formulare. În schimb, la Caracas, social-creștinii (C.O.P.E.I.) par să trăiască încă euforia succesului politic care l-a adus la președinție pe liderul lor, Rafael Caldera.

În presa latino-americană, evenimentele actuale din cele două țări sînt analizate deseori laolaltă ; se stabilesc comparații și similitudini de situații, care decurg nu atît din faptul că ascensiunea lui Rafael Caldera repetă (deși în proporție mai redusă) victoria electorală a lui Frei din septembrie 1964, ci mai ales din constatarea că, în urma alegerii noului președinte al Venezuelei, democrația-creștină deține, acum, pîrghiile puterii în două țări latino-americane. Experiența cu evoluții sinuoase a guvernării democrat-creștine în Chile naște o serie de întrebări privind orientarea partidului democrat-creștin după alegerile de la 2 martie ; există mult interes și se fac numeroase presupuneri în legătură cu soluțiile practice în care se va converti doctrina democrat-creștină în Venezuela. Excluzîndu-se comparațiile și analogiile simplificatoare care nu țin seama de particularitățile și dimensiunile raportului concret de forțe în fiecare din cele două țări, rămîn, totuși, ca un element comun al vieții lor politice, identitățile ideologice ale celor două partide de guvernămînt. Iar modul în care această ideologie a călăuzit programul guvernamental din Chile, în cei aproape patru ani și jumătate care au trecut de la alegerea lui Frei, nu poate să nu reprezinte teme de reflecții și pentru politica noului guvern din Caracas.

Așa-zisa „experiență Frei" a reprezentat pentru prima oară verificarea în practică a doctrinei creștin-democrate în America Latină. Și după trecerea celor patru ani de experiment politic, succesele și eșecurile acestuia continuă să aibă rezonanțe continentale. Bilanțul acestor ani se ilustrează nu numai cu perioada 1964—1969, cînd democrația creștină din Chile a obținut un rol principal pe scena politică latino-americană, ci și cu intensa pregătire anterioară pentru acest rol.

CONTEXTUL UNEI „ALTERNATIVE"

În relieful politic extrem de divers și de accidentat al Americii Latine, apariția democrației creștine are loc în urma seismelor social-economice din perioada de după cel de al doilea război mondial. Înfrîngerea fascismului — care își crease prozeliți și în cîteva țări latino-americane — a avut ca rezultat și asanarea vieții politice din aceste țări, prin eliminarea sau reducerea influenței grupărilor politice de extremă dreaptă. În această atmosferă, propice înnoirilor politice, într-o serie de țări s-a creat climatul favorabil afirmării partidelor democratice și progresiste, care, în unele cazuri, au reușit să se constituie și în echipe guvernamentale. Între 1946 și 1947, Chile a avut un guvern de stînga (cu trei miniștri comuniști). O structură nouă a dobîndit sistemul de guvernare din Uruguay, iar în Venezuela alegerile din 1947 l-au adus la președinție pe scriitorul Romulo Gallegos, exponentul unor tendințe de transformări burghezo-democratice, evidente mai ales în prima etapă a traseului politic parcurs de partidul Acțiunea Democratică. Elemente importante ale unor prefaceri de ordin social și politic s-au încorporat și în curentul peronist din Argentina, ca și în Mișcarea Națională Revoluționară din Bolivia, care a venit la putere pe valurile răscoalei populare din 1935. Satisfacerea unor revendicări economice și sociale de către aceste guverne a fost facilitată și de situația financiară favorabilă a unora din țările respective, rezultat al veniturilor realizate de pe urma exporturilor de materii prime și de produse agroalimentare, achiziționate cu valută forte pe piețele avide ale țărilor pustiite de război. Dar această situație financiară favorabilă, care s-a menținut în anii războiului și în perioada imediat următoare, și-a dovedit în curînd caracterul ei conjunctural, artificial. Prin redresarea economiilor vest-europene și a capacității lor de a satisface consumul intern, „piața de aur" s-a restrîns considerabil pentru țările latino-americane, cu atît mai mult cu cît economiile lor nu au fost fertilizate de revoluția tehnico-științifică ce-și punea tot mai mult amprenta asupra competitivității internaționale. Scăderea veniturilor naționale ale țărilor latino-americane s-a repercutat și asupra situației sociale a maselor. Orientările preconizate de partidele de stînga, — redobîndirea suveranității asupra materiilor prime acaparate de monopolurile nord-americane și schimbarea radicală a structurilor economice și sociale, prin înfăptuirea

reformei agrare și dezvoltarea unor industrii cu capital național, s-au lovit de împotrivirea oligarhiilor interne, de pozițiile puternice ale capitalului străin. Atmosfera războiului rece din această perioadă, întreținută cu sloganul „pericolului comunist", a creat condiții pentru recrudescența forțelor de dreapta. Între anii 1949—1958, Chile cunoaște regimuri în care au predominat orientări potrivnice unei evoluții democratice. În Venezuela, Romulo Gallegos a fost înlăturat printr-o lovitură de stat militară (1948), după care au urmat cei zece ani de dictatură sîngeroasă a lui Perez Jimenez.

Dar amintirea unor perioade de guvernare democratică, cu anumite libertăți și cuceriri sociale, nu putea fi uitată. Ea se face simțită în tensiunea social-politică, în curentul subteran, cu dese erupții, ale mișcărilor populare îndreptate împotriva politicii de dreapta și a dominației neocolonialiste a capitalului nord-american. În cadrul opoziției, partidele de stînga își desfășurau activitatea în condiții foarte grele, lupta, mai ales a comuniștilor, fiind împiedicată de interzicerea sau limitarea activității lor publice. În acest context s-a conturat, în mișcările de opoziție, alternativa „revoluției fără violență" a democrației creștine din Chile, care — mărturisind receptivitate față de doleanțele categoriilor frustrate ale populației — formulase obiective programatice mai moderate decît stînga, dar vizînd, totuși, unele schimbări importante în structurile economice și sociale.

Curentele democrat-creștine trecuseră prin mai multe țări latino-americane (Costa Rica, Mexic, Peru, Argentina), dar influența cea mai mare au dobîndit-o în Chile și Venezuela. Și în Chile, și în Venezuela, democrația creștină se naște în universitățile catolice, unde își încep formația politică și Eduardo Frei și Rafael Caldera. Embrioanele viitoarelor partide se dezvoltă în umbra partidelor conservatoare, dar curînd asupra lor se exercită influența aripii progresiste a clerului catolic. (În Chile, de pildă, unele grupări clericale au inițiat chiar o reformă agrară simbolică, împărțind țăranilor anumite terenuri aparținînd Bisericii). Capitalul politic inițial al democrat-creștinilor l-a constituit atît în Chile, cît și în Venezuela, participarea lor la demascarea și înlăturarea regimurilor de dreapta. Cu stindardul luptei împotriva dreptei se transformă „Falanga Socialistă" din Chile în Partidul democrat-creștin (1957) și în acest sens va evolua din 1946 partidul C.O.P.E.I. din Venezuela, al cărui lider, Rafael Caldera, participă — împreună cu reprezentanții Partidelor Comunist și Acțiunea Democratică — la organizarea acțiunilor pentru răsturnarea dictaturii lui Jimenez.

Politica socială preconizată de democrația creștină proclamă alternativa de care pomeneam mai înainte, țintind, în fond, la înlocuirea stîngii în frontul opoziționist. În Chile, formula „alternativei" n-a afectat pozițiile puternice ale stîngii (formată mai ales din comuniști și socialiști), dar a avut priză în clasele de mijloc și în mediul intelectualității universitare. O anumită influență au dobîndit creștin-democrații și asupra unor pături ale clasei muncitoare, precum și în rîndurile țărănimii. Eduardo Frei și-a ținut primele discursuri politice în cartierele minerilor din Iquique, expunînd public ideile pe care le dezvoltase în teza sa de doctorat : „Regimul salariatului". (La rîndul său, Rafael Caldera își consacrase teza de doctorat „Dreptului muncii"). Deși creștin-democrații obținuseră în Chile succese remarcabile la cîteva ediții ale alegerilor parlamentare, victoria lui Eduardo Frei la scrutinul prezidențial din 1964 a depășit așteptările. Ea a fost explicată mai ales prin formularea atrăgătoare a unor transformări radicale în structurile economice și sociale. La succesul electoral a contribuit și reacția partidelor tradiționale (conservator și liberal) care, neîntrezărind nici o șansă la alegerile prezidențiale, au sprijinit candidatul democrat-creștin, în scopul de a bara o victorie a lui Salvador Allende, desemnat de Frontul Acțiunii Populare, cu influență dominantă comunistă și socialistă. La cîteva luni după scrutinul prezidențial din 1964 urmează alegerile parlamentare (martie 1965), la care democrat-creștinii își sporesc numărul mandatelor de deputați cu 54, obținînd o majoritate confortabilă. După patru ani, în martie 1969, intervine însă un reflux alarmant : 23 de mandate pierdute. Și o masivă abținere de la vot — 29 la sută. Care este explicația ?

EXPERIMENTUL FREI

Ca și partidele democrat-creștine din Europa, și cel din Chile își făurise baza doctrinală din proclamarea „destinului transcedental al persoanei umane", recunoscînd totodată „natura socială și egalitatea esențială a tuturor oamenilor". Așadar, o ideologie a cărei formulare generală este deschisă celor mai contradictorii atitudini politice. Angajîndu-se în concretizarea acestei doctrine, conform făgăduințelor din campania sa electorală, Frei arăta — într-un interviu acordat ziarului spaniol „A.B.C." imediat după alegerea sa — că „deosebirile dintre democrația creștină chiliană și cea europeană decurg din realitățile sociale și economice proprii Republicii Chile. Aceste realități cer din partea Partidului democrat-creștin chilian adoptarea de măsuri interne, implicînd schimbări de structură revoluționare și recuperarea progresivă a bogățiilor naturale exploatate de străinătate. În domeniul extern, trebuia prevăzută o politică de non-aliniere și stabilirea raporturilor comerciale cu toate țările, oricare ar fi regimul lor politic și social".

Programul guvernamental a concretizat aceste obiective în cîteva linii directoare principale. Bilanțul activității în aceste direcții, activul și pasivul lui, explică și menținerea partidului democrat-creștin ca principala forță politică din Chile, dar și descreșterea influenței sale, oglindită de rezultatele alegerilor din martie 1969.

Așa cum reiese și din declarația-program a lui Frei, citată mai sus, democrația creștină chiliană a luat în considerare una din principalele revendicări ale națiunii : recuperarea bogăției principale a țării, cuprul, sursă de venituri mai mari pentru monopolurile străine (Anaconda și Kennecot Copper Company) decît pentru chilieni. Frontul Acțiunii Populare propusese, ca o măsură radicală, naționalizarea minelor de cupru, dar alternativa democrației creștine s-a exprimat în legea „chilenizării cuprului". „Chilenizarea" prevede participarea majoritară a statului, într-un procent de cel puțin 51 la sută, la exploatarea, prelucrarea și valorificarea minereului de cupru. La sfîrșitul anului 1967, deci la jumătatea mandatului prezidențial al lui Frei, statul obținuse, prin răscumpărare, cota de 51 la sută din acțiunile uneia din cele două mari mine („El Teniente"). Am avut ocazia să vizitez această mină în perioada lansării unor importante programe de modernizare și de lărgire a capacității lor productive și să constat preocupări serioase generate de extinderea pozițiilor naționale în întreaga industrie a cuprului. Am ascultat, însă, și păreri destul de sceptice cu privire la ritmul „participării majoritare" la mina „Chuquicamata" unde, din cauza lipsei de resurse financiare, statul nu și-a putut asigura decît 25 la sută din acțiuni.

Cu toate acestea, autoritățile prezintă tabloul unei evoluții pozitive a veniturilor realizate de pe urma creșterii rolului statului în industria cuprului. Dintr-o declarație făcută de președintele Băncii Centrale Chiliene, Carlos Massad, cu privire la balanța de plăți a țării pe anul 1968, rezultă că redevențele plătite statului de monopolurile străine au crescut de la 119,8 milioane de dolari în 1964, la 190,6 milioane în 1968. Se reproșează însă partidului de guvernămînt nu numai de către opoziție, dar și de elemente mai radicale ale democrației creștine, faptul că, în controlul activităților din industria cuprului, pozițiile monopolurilor nu au fost limitate în proporția prevăzută de angajamentele din programul guvernamental.

Unul din principalele obiective social-economice ale guvernării democrat-creștine a fost exprimat în legea reformei agrare, care prevede înfăptuirea unei profunde transformări în structura proprietății agrare, cu implicații de mare importanță atît pentru modernizarea acestei ramuri importante a economiei, cît și pentru lichidarea marilor inegalități sociale pe care le impune sistemul uriașelor „haciendas". Partidele comunist și socialist au sprijinit în parlament proiectul reformei agrare, elaborat de democrația creștină, iar criticile actuale ale stîngii se adresează lipsei de fermitate a guvernului în aplicarea legii, împiedicată de obstrucția și sabotajul marilor latifundiari. Din cele 21 milioane de hectare cît însumează terenurile arabile și pădurile, au fost expropriate doar 1,3 milioane ha. Au beneficiat de reforma agrară numai 10 000 de familii, cifră mult inferioară chiar și prevederilor guvernamentale de aplicare, pe etape, a reformei agrare.

Pe plan social, se pot remarca realizări importante în domeniul educației școlare și al construcției de locuințe. Se apreciază ca un remarcabil succes reforma învățămîntului, prin care rețeaua școlară și programele instrucțiunii publice sînt puse în acord cu necesitățile dezvoltării naționale. Totodată, eforturile pentru reducerea analfabetismului au avut ca rezultat scăderea procentajului neștiutorilor de carte la 14 la sută.

S-ar putea enumera încă o serie de transformări cu efecte pozitive asupra societății chiliene. Ceea ce a determinat, însă, scăderea voturilor acordate

democrației creștine la alegerile de la 2 martie 1969 este, poate, în primul rînd, faptul că transformările economice în care s-a angajat guvernul nu se înfăptuiesc în respectul deplin al celor proclamate în 1964, iar eficiența lor socială nu este pe măsura așteptărilor pe care le-a trezit.

UN RAPORT DIRECT

Reliefînd carențele în aplicarea programului guvernamental, rezultatele alegerilor din Chile au pus și mai mult în lumină procesul de polarizare din interiorul Partidului democrat-creștin, cu o compoziție eterogenă în cadrul căreia se manifestă atît tendințe spre compromisuri cu „ordinea veche" (pe care Frei își propusese, în 1964, s-o schimbe radical), cît și opiniile grupărilor care cer aplicarea fără ezitări a reformei agrare, consolidarea rapidă a sectorului de stat din economie și măsuri hotărîte pentru exercitarea deplină a suveranității naționale asupra bogățiilor țării. Liderul acestor grupări, Jacques Choncholl, fost director al Institutului pentru reforma agrară, și conducătorii Federației tineretului democrat-creștin atribuie pierderile la ultimul scrutin inconsecvenței în aplicarea programului cu care au fost cîștigate alegerile parlamentare din 1965.

Scrutinul a dovedit creșterea influenței partidelor de stînga care și-au sporit considerabil mandatele, dar și o anumită revenire a forțelor de dreapta, reunite în Partidul național. Nemaiavînd majoritatea absolută în Congres, Partidul democrat-creștin este pus în situația de a-și preciza alianțele parlamentare de viitor.

Președintele Partidului democrat-creștin, Renan Fuentealba, declara, la 15 martie, că guvernul este conștient de necesitatea de a-și „reajusta și dinamiza acțiunea". La Santiago se consideră că, în parlament, guvernul va solicita colaborarea acelor forțe de stînga care au dovedit poziție constructivă în abordarea unor probleme legate de schimbări structurale în viața politică și socială. Tot Fuentealba aprecia că „creștin-democrații și comuniștii sînt deseori de acord asupra unor probleme concrete", iar „comuniștii susțin de multe ori propuneri democrat-creștine care implică o modificare a ordinii existente".

Înseamnă asemenea declarații o angajare viitoare a democrației-creștine pe o cale mai radicală sau dilemele ei vor continua să dăinuie? În tot cazul, evoluția experienței Frei este urmărită ca o manifestare interesantă a unei guvernări aparte în ansamblul regimurilor latino-americane. Această atenție este cu atît mai mare în Venezuela, în condițiile venirii la putere a Partidului social-creștin. Cu toate afinitățile doctrinare dintre partidele creștin-democrate din cele două țări, Caldera a accentuat, în repetate rînduri, caracteristicile proprii ale politicii sale, care nu va putea fi judecată prin comparație cu programul guvernului Frei. Subliniere dictată, posibil, și de prudență, pentru că, în campania electorală, adversarii C.O.P.E.I. „au desfăcut bucată cu bucată experiența Frei", după cum se exprima un corespondent, punînd sub lupă laturile ei considerate negative. Precaut, în sensul să nu se angajeze în acțiuni de anvergură care poate nu vor fi duse la îndeplinire (în parlament C.O.P.E.I. nu deține majoritatea pe care democrația-creștină chiliană o obținuse în 1965), Rafael Caldera studiază încă formulele practice ale guvernării sale. Dacă Frei a propus, în 1964, „acțiuni revoluționare", Caldera s-a angajat cu lozinca „schimbării" (cambio), a cărei concretizare în acțiuni politice va fi cunoscută abia în perioada care urmează. Tocmai de aceea ne-am și oprit mai puțin, în cadrul acestui articol, asupra politicii democrației-creștine din Venezuela, ea fiind încă la startul activității de principal partid guvernamental.

Ca opțiuni principale comune ale celor două partide democrat-creștine se remarcă cele privind unele direcții cheie ale orientării externe: diversificarea relațiilor comerciale, democratizarea relațiilor din cadrul Organizației Statelor Americane (O.S.A.), dezvoltarea colaborării internaționale. Ca și Frei în 1964, Rafael Caldera a proclamat „politica de deschidere" a orientării externe, declarînd că Venezuela va stabili relații economice și politice și cu țări care au alte ideologii decît cele care stau la baza Constituției venezuelane. Această politică de „deschidere internațională" a celor două partide democrat-creștine contribuie la normalizarea și evoluția pozitivă a relațiilor internaționale, fiind unul din domeniile principale în cadrul căruia, în Chile, de pildă, autoritățile guvernamentale și forțele de stînga au conlucrat fructuos.

Evoluțiile pozițiilor deținute de democrația creștină latino-americană și perspectivele acestora sînt în raport direct cu modul în care sînt concepute și soluționate problemele majore, de interes vital, pentru popoarele latino-americane. America Latină trece printr-o etapă în care eficiența eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, cu toate implicațiile acestui proces în viața internă și în relațiile internaționale, devine criteriu principal de apreciere a politicii în general. Modernizarea economiilor naționale și afirmarea unor concepții proprii — corespunzătoare intereselor naționale — în orientarea programelor de dezvoltare reprezintă astăzi probleme cardinale pentru latino-americani. Se impune ca o necesitate obiectivă și corelarea acestor aspirații cu un rol tot mai activ în viața internațională, prin cultivarea pe o scară mai largă a legăturilor economice și politice, prin efortul de a reașeza relațiile cu S.U.A., în spiritul ideilor de egalitate în drepturi și avantaj reciproc, care cuceresc teren tot mai larg în sfera raporturilor dintre state.

Democrația creștină latino-americană și-a formulat programe tocmai prin luarea în considerare a unora din aceste mari probleme ale Americii Latine contemporane. Destinele politice ale democrației creștine din Chile și viitorul ei în Venezuela par să depindă în foarte mare măsură de consecvența în realizarea schimbărilor de fond promise.

Eugen POP

reflector

DOI GIGANȚI

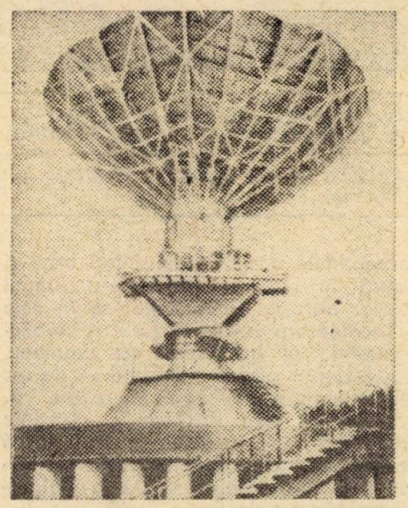

În fotografia alăturată — reflectorul stațiunii „Orbita" din Cita (Uniunea Sovietică), folosit pentru captarea și retransmiterea programelor de televiziune ale postului central din Moscova. Are peste o sută de tone și este fixat pe un pilon de oțel în jurul căruia sînt amplasate instalațiile anexe respective.

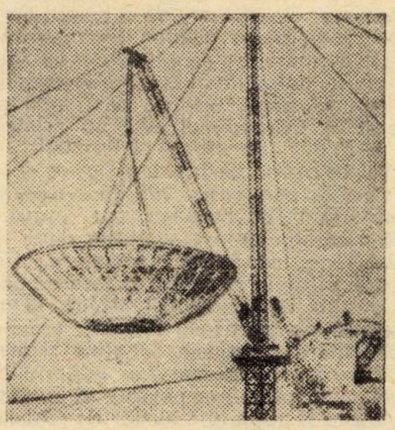

„Farfuria" pe care o vedeți suspendată pe cabluri are 63 de tone. Este marele reflector (28 de metri diametru) montat recent la centrul de telecomunicații Pleumeur-Bodou (Franța), pentru captarea emisiunilor noului satelit Intelsat-3.

UN NEOBIȘNUIT TATĂ DE FAMILIE

Ishimael Owiro din sudul Nyanzei (Kenya) este un „pater familias" ieșit din comun. Cu cele 11 soții și cei 66 de copii ai săi, Owiro populează întregul sat Rangira. Grădinița de copii este frecventată exclusiv de 20 de copii Owiro, iar școala comunală din Rangira este cunoscută în regiune drept „școala Owiro", la ea învățînd 37 de membri ai acestei mari familii.

În fața cuptorului de carbid (la fabrica de produse chimice din Hamhîn)

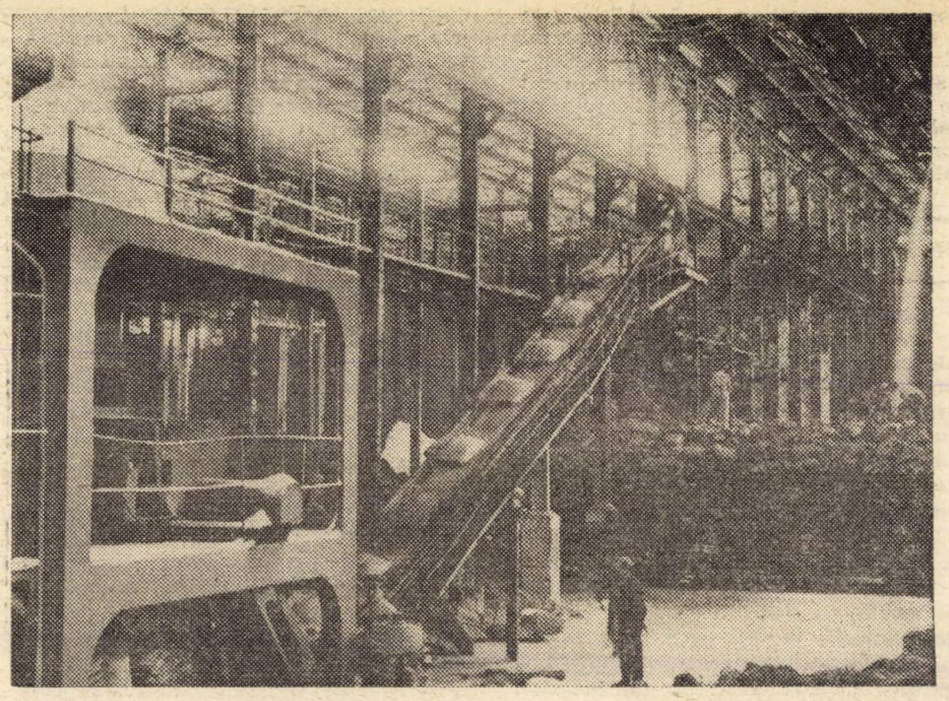

Fabrica de îngrășăminte chimice din Phenian

reportaj pe glob

R. P. D. Coreeană

OAMENI ȘI RITMURI

D. Baboian

Serpentinele capricioase și iuți urcă și coboară în ritm amețitor de-a lungul coastelor abrupte, încolăcindu-se în cele mai neașteptate forme în jurul grumazului puternic al înălțimilor de cremene. Peisajul, de un pitoresc inefabil — de loc exotic — amintind imagini știute din Valea Prahovei, este forfecat în secvențe fugare de o mînă nevăzută ce ține parcă să accentueze deliberat senzația de neprevăzut, frumusețea insolită a călătoriei spre Marea de Est.

Hamhînul a dispărut de mult cu magistrala lui largă, tivită de o parte și de alta cu șiruri de blocuri noi ce te petrec pînă la ieșirea din cetatea de foc. Acum, pneurile neastîmpărate ne proiectează direct în căușul munților, de care sînt legate atîtea legende vechi și atîtea pagini ale istoriei mai recente a poporului coreean. De cîte ori, de-a lungul timpurilor, meterezele acestea n-au stăvilit drumul dușmanului, de cîte ori n-au salvat țara de calamități ! În timp de război, în timp de pace, muntele este iubit și venerat în Coreea ; el este un prieten de nădejde, generos, nedezmințit. În adîncul coloșilor de piatră și lut se află un imens tezaur (peste 300 de varietăți de minereuri), pe care hărnicia proverbială a coreenilor îl convertește diurn în realizări ale producției socialiste. În anii grei ai luptelor pentru eliberarea patriei de sub jugul ocupației străine, detașamentele de partizani, forțele armate revoluționare și uzinele de arme și muniții și-au găsit cel mai bun adăpost în acești munți ale căror povîrnișuri au fost bătute zile și nopți fără număr de șenilele tancurilor, de coloanele patrioților înarmați. Serpentinele pe care le străbatem acum în decorul de basm ce ne înconjoară au fost tocate metru cu metru de bombardierele americane. Dar nici un moment liniile de aprovizionare a frontului n-au putut fi întrerupte. Pentru că muntele avea, la rîndul său, prieteni și apărători. Unul din ei se află acum, aici, lîngă mine. Mînuiește volanul cu siguranță sau mai curînd cu virtuozitate. Omul gonește spre țintă, ca și cum s-ar afla pe autostradă, nu pe această panglică îngustă de lut păstos, suspendată între cer și pămînt.

„N-AVEM TIMP DE PIERDUT !"

— Nici o grijă : tovarășul Kim are experiență. Este mare colecționar de... kilometri.

Colegul Pak, care ne însoțește, este — nu încape vorbă — un om de duh ; totuși, asigurările lui mi se par cel puțin de circumstanță. Ritmul neobișnuit al cursei pe serpentine mă obsedează în continuare. O oră, două. Pînă ce poposim într-un sat de munte cu căsuțe-pagodă.

— M-am obișnuit cu viteza, ține să se explice șoferul. Războiul m-a învățat și meseria și... viteza.

Mi-am amintit de o convorbire la Phenian ; cineva îmi povestise despre eroismul șoferilor coreeni. În anii războiului (1950—1953), ei au jucat un rol important și, în multe cazuri, hotărîtor în menținerea fluxului continuu al transporturilor militare. Dacă s-ar face — mi s-a spus — totalul kilometrilor parcurși de mașinile militare în timpul luptelor, pe front și în spatele frontului, s-ar obține o distanță echivalentă cu 6 000 de ocoluri în jurul globului pămîntesc.

Taciturnul de la volan are acum chef de vorbă :

— Știți, noi, coreenii, n-avem timp de pierdut. Nici la volan, nici în școli, nici în fabrici, nici pe ogoare. Ne-am obișnuit cu viteza. Și asta se simte, se vede. Nu ?

Pledoaria aceasta pătimașă pentru întrecerea cu timpul mi s-a părut revelatoare. În cele cîteva săptămîni pe care le-am petrecut în Coreea socialistă, am întîlnit-o concretizată în o mie și una de variante ale voinței oamenilor de a ajunge din urmă timpul, de a ține pasul cu el, de a-l depăși în numele intereselor majore ale „țării dimineților pure".

Ca să realizezi în 1969 o producție de aproape 50 de ori mai mare față de cea din urmă cu 20—30 de ani, ca să reclădești din temelii o țară transformată în „pămînt pîrjolit" de un război purtat cu mijloace moderne și ca să asiguri urcușul pe treptele civilizației, trebuie să imprimi, într-adevăr, un ritm deosebit în toate compartimentele, să mobilizezi toate resursele materiale și morale de care dispune țara. Ritmul acesta deosebit, promovat de politica Partidului Muncii din Coreea, și la care s-a referit în atîtea rînduri tovarășul Kim Ir Sen, poartă nume diferite, simbolul său fiind invariabil — „Cenlima". Imaginea calului înaripat, care te poartă „iute ca gîndul", peste munți și peste ape însuflețind totul în cale, este omniprezentă în viața de fiecare zi a coreenilor. La Phenian, în dreptul colinei eroice Morambon, în punctul cel mai înalt al orașului, se înalță, ca pe o rampă de lansare, monumentul calului Cenlima. Uzina de excavatoare poartă numele „Cenlima". În toată țara, mii de brigăzi „Cenlima" realizează succese în producție. Nu este vorba de întreceri obișnuite între diferite unități de producție, între colective, ci de o competiție cu propriile realizări.

Ca gazetar, ai vrea să traduci în cifre statistice rezultatele efortului acesta colectiv pe linie ascendentă. Nu le obții ușor, pentru că o seamă de motive obiective impuse de condițiile speciale în care se află R.P.D. Coreeană — cu hotarul său neliniștit din sud — determină uneori gazdele să adopte o atitudine circumspectă. Prietenii coreeni îți oferă, totuși, cîteva date și cifre globale, comparative, cu ajutorul cărora pot fi redate, în mare, dimensiunile prefacerilor socialiste

Mecanizare în orezării

Dimineața pe Marea de Est

în cele mai importante domenii. Ce poate fi, bunăoară, mai concludent decît faptul că, într-o țară în care, pînă în urmă cu cîteva decenii, fabricile se numărau pe degete, a răsărit o viguroasă industrie a construcțiilor de mașini, ce acoperă nu mai puțin de 90 la sută din necesitățile interne? Numai în cursul anului trecut au intrat în funcțiune 50 de noi unități industriale. Puterea instalată a centralelor electrice a crescut față de 1945 de cinci ori, iar producția de energie electrică trece de 17 miliarde kWh. 20 000 000 tone de cărbune anual înseamnă o creștere masivă (de 10 ori) a extracției, după cum construirea unui număr de 40 000 canale de irigație explică o seamă de succese în dezvoltarea agriculturii.

PUNCT TERMINUS : BUKCION

N-am numărat orele. Mai multe decît bănuisem, ele s-au scurs totuși pe nesimțite, dăruindu-ne în final spectacolul de neuitat al mării care apare ca un evantai de oglinzi cu luciri de argint sub soarele înalt. Înaintăm într-o vale de un verde ireal, în care culturile terasate coboară, asemeni unor cuverturi în falduri grele, pînă la mare.

Sosim la Bukcion spre amiază. În program figurează vizitarea unei gospodării agricole colective de categoria „Cenlima". După ce am ieșit din strîmtoarea munților, mașina ne poartă prin orezării de dimensiuni considerabile, parcelate simetric în forme geometrice perfecte. La prima vedere, nu realizezi poate în ce constă, de fapt, bogăția Bukcionului. Nimic neobișnuit, totul într-o aparentă nemișcare. Doar cînd îți arunci privirea spre pantele ce domină litoralul, îți dai seama că vegetația neobișnuit de bogată care le acoperă nu poate fi decît opera acelorași oameni harnici, care știu să smulgă mării fîșii de sol roditor, să-și cațere plantațiile pe înălțimi.

Președintele cooperativei „Munhua" (cultură) ne iese în întîmpinare cu un zîmbet larg și se prezintă scurt : Ion. Însoțitorii noștri surprind nedumerirea pe care abia ne-o stăpînim.

— Are un nume românesc, dar e coreean get-beget, ne spune colegul Pak.

Aflăm că pe tovarășul Ion îl cheamă de fapt Li Ion și că este încă din 1955 președinte al acestei gospodării fruntașe. Sîntem invitați în sala de oaspeți — o pagodă primitoare, cu mese scunde și lungi, cu perniță în loc de scaune și cu rogojini tradiționale în loc de covoare.

„Munhua" s-a născut în 1953 din unirea în colectiv a unui număr de numai 24 familii, majoritatea formate din urmași ai unor ostași căzuți pe front. În trei ani, gospodăria și-a mărit simțitor rîndurile ; în 1956 intraseră în colectivă încă 430 de familii, totalizînd 2100 de oameni. După alți doi ani, „Munhua" cuprinde patru sate colectivizate. Plantațiile de orez reprezintă 225 de hectare, iar livezile — 129 ha din totalul de pămînt fertil, care se ridică la peste 400 de hectare. Nici aici oamenii n-au timp de pierdut. Se lucrează intens. Și se construiește. Casele noi ale colectiviștilor apar ca un șirag de perle la liziera pădurilor de pini.

Dealurile din împrejurimi au fost luate cu asalt pentru extinderea terenurilor cultivabile. Sînt uimitoare ingeniozitatea și rapiditatea cu care țăranii coreeni realizează culturile terasate. Pompe puternice acționate de curent electric trimit pînă la 300 m înălțime apa care înlocuiește ploaia în perioadele de secetă — ca aceea din vara trecută — și nu numai atunci.

— Care este producția medie la hectar ?

— 5,7 tone la hectarul de orez, 25 de tone la fructe, ne răspunde tovarășul Li Ion.

Oricum, cifrele sînt superioare celor din restul țării, iar cooperativa „Munhua" își merită pe deplin faima.

Așa cum a reieșit din dezbaterile recentei Consfătuiri pe țară a muncitorilor din agricultura coreeană, anul trecut producția de cereale a înregistrat o creștere de 11 la sută în raport cu cea din 1967. La orez, principala cultură a țării, s-a înregistrat un spor mediu la hectar de 13 la sută față de anul precedent.

După o masă cu 30 de feluri, servită cu o revărsare de ospitalitate în casa unui cooperator din Bukcion, președintele ne-a rugat să primim la plecare un „mic dar" : o mare ladă cu mere. Cine a văzut vreodată, cine a mușcat vreodată dintr-un măr de Bukcion nu-i poate uita nici culoarea, nici aroma unică.

Umbrele violete ale înserării coborau peste dealurile Bukcionului cînd, pe drumul de întoarcere, același pasionat al vitezei, tovarășul Kim, ne îndemna să deslușim contururile așezărilor de gospodari pașnici, care se pregăteau pentru orele nocturne de odihnă, înaintea unei noi zile de muncă. În țara aceasta, în care și duminica este zi de lucru, ritmurile cotidiene sînt pe măsura dăruirii oamenilor.

Construcția socialistă a R.P.D. Coreene are particularități multiple și interesante. Ceea ce mi s-a părut că predomină este imensa voință a poporului coreean de a-și împlini, cu toate forțele de care dispune, năzuințele de înflorire a patriei, asigurarea independenței și suveranității sale naționale, grăbirea momentului unificării depline a patriei.

O imagine premergătoare invaziei: președintele Webster purtat pe brațe de populație

ANGUILLA — anatomia unei invazii

„Operația Sheepskin": debarcarea parașutiștilor britanici

În vremurile îndepărtate, cînd piraţii bîntuiau Antilele Mici, faptul că insula Anguilla (suprafaţă — 81 km², populaţie actuală — aproximativ 6 000 de oameni) nu dispunea de porturi naturale, i-a asigurat o existenţă relativ liniştită. Desigur, trebuie să menţionăm o încercare, cu două veacuri şi jumătate în urmă, de a adăuga această insulă posesiunilor franceze din regiune; încercarea a eşuat, cei 60 de apărători ai insulei rezistînd celor 600 de invadatori.

Anguillezii ar avea, în aceste zile, motive să se gîndească nostalgic la veacurile piraţilor. După aproape doi ani de tensiune, în zorii zilei de 19 martie, Anguilla a fost invadată şi ocupată.

Începînd din 1824, autorităţile britanice răspunzătoare pentru Anguilla şi-au avut sediul cu 115 km mai la sud, la Basseterre, în insula St Kitts. Tot de aici era administrată şi insula Nevis, aflată la sud de St Kitts. Autorităţile engleze au apreciat că această organizare administrativă poate continua, hotărînd, la începutul anului 1967, crearea „statului asociat" St Kitts — Nevis — Anguilla. Ca şi în cazul altor federaţii de inspiraţie britanică, s-au ivit dificultăţi.

Capitala a rămas la Basseterre, iar primul ministru al guvernului autonom (relaţiile externe şi problemele militare continuau să fie de resortul guvernului englez), Bradshaw, nu avea reputaţia de a simpatiza Anguilla şi locuitorii ei. I se atribuie chiar promisiunea de a transforma această insulă într-un deşert. Fapt este că în timp ce pe insula St Kitts (de două ori mai întinsă decît Anguilla) există kilometri de şosea, canalizare, telefon — Anguilla nu dispune decît de puţine sute de metri de drum pavat.

În mai 1967, cei şapte poliţişti care reprezentau autoritatea guvernului din Basseterre au fost expulzaţi şi Anguilla a anunţat că iese din federaţie. În iulie 1967, un referendum (numai cinci voturi împotrivă) a confirmat independenţa republicii Anguilla. A fost arborat un drapel pe care erau reprezentaţi delfini. Curînd după aceasta, preşedintele Peter Adams a fost înlocuit. Răspunzînd invitaţiei britanice de a discuta situaţia creată, Adams a acceptat revenirea în federaţie, cerînd doar garanţia prezenţei unor forţe de ordine provenind din mai multe teritorii caraibe, forţă care să prevină eventuale represalii ale guvernului din St Kitts. Mulţimea prezentă la aeroport la întoarcerea lui Adams l-a demis pe loc, preşedinte devenind Ronald Webster.

Printr-un acord realizat în 1967, funcţionarul englez Anthony Lee a stat pe insulă din ianuarie 1968 pînă în ianuarie 1969, în calitate de delegat al metropolei. Activitatea sa, închinată tot reconcilierii cu St Kitts, a dus la o întîlnire Bradshaw — Webster, în octombrie 1968, la Londra. În prezenţa reprezentanţilor britanici, Bradshaw i-a cerut lui Webster ca Anguilla „să revină în genunchi în Federaţie" — sugestie, desigur, neacceptată. La sfîrşitul termenului de un an, Anthony Lee a fost invitat să părăsească Anguilla.

Din acest moment, lucrurile s-au precipitat. Marea Britanie a încetat să acorde insulei ajutoarele destinate dezvoltării economice. La Basseterre, Bradshaw adresa demersuri tot mai presante guvernului de la Londra, solicitînd o operaţiune poliţienească.

În cele din urmă, Londra a anunţat noi propuneri pe care urma să le prezinte William Whitlock, subsecretar parlamentar la ministerul de externe şi pentru problemele Commonwealthului.

La 11 martie, Whitlock a sosit cu avionul, aşteptat fiind la aeroport de Webster şi aproximativ 300 de anguillezi. Primirea a fost amicală, cel puţin în primele momente. Apoi, s-a văzut că Whitlock nu-i acordă atenţie lui Webster, — cu implicaţia evidentă că nu-l recunoaşte ca lider al insulei. El a anunţat pur şi simplu instalarea unui „comisar al coroanei", acelaşi Anthony Lee, împreună cu care s-a îndreptat spre clădirea vacantă a tribunalului pentru a lua masa. În timpul mesei, însă, un grup de localnici şi-au manifestat zgomotos nemulţumirea. S-au tras patru focuri de armă — după unii, asupra pereţilor, după alte relatări, pur şi simplu în aer. Apoi, Webster a pătruns în clădire şi l-a informat pe Whitlock că va trebui să părăsească insula în jumătate de oră.

La Londra, Whitlock a explicat că nu a dorit să pericliteze viaţa însoţitorilor săi, că insula pare controlată de elemente „de genul Mafiei americane" şi că Webster însuşi i s-ar fi părut intimidat. Explicaţiile subliniau elemente de natură să justifice o intervenţie armată. De altfel, s-a aflat curînd că această intervenţie era în pregătire.

Desigur, detaliile nu au fost cunoscute de la început — încă în ziua de 18 martie, ministrul de externe Stewart încerca să nu dezvăluie parlamentului intenţiile guvernului. Aşa cum s-a aflat ulterior, pregătirile începuseră de patru zile. Vineri 14 martie a fost ziua în care hotărîrea a fost adoptată în cursul unei reuniuni guvernamentale. Sîmbătă 15 — locotenent-colonelul Dawnay, comandantul batalionului 2 al regimentului de paraşutişti, s-a deplasat în apropiere de Anguilla, pe insula Antigua, care urma să reprezinte baza operaţiei combinate. De aici, el a telegrafiat planul de acţiune, care a fost aprobat. În cursul zilei de luni 17, paraşutişti aflaţi în subordinea sa au început să fie transportaţi în Antigua, unde se aflau gata de acţiune fregatele „Minerva", „Rhyl" şi „Rothesay".

După avertismente repetate împotriva eventualităţii invaziei, preşedintele Webster a procedat la efectuarea unor exerciţii militare la sfîrşitul săptămînii, precum şi la expulzarea celor patru supuşi britanici aflaţi pe insulă (pentru ca protejarea lor să nu poată servi drept pretext pentru intervenţia britanică). Marţi 18, Webster se declara dispus să negocieze şi renunţase la ideea împotrivirii armate în cazul unei invazii; forţele armate ale Anguillei erau apreciate la cel mult 250 de oameni înarmaţi cu carabine, revolvere şi puşti de vînătoare — arme acumulate începînd din mai 1967, ca măsură de prevedere faţă de o posibilă acţiune a guvernului din St Kitts.

În zorii zilei de 19 martie, aproximativ 250 de militari englezi au sosit pe insulă cu elicoptere şi bărci pneumatice; i-au urmat îndeaproape aproape 50 de poliţişti recrutaţi voluntar din brigada de intervenţie londoneză şi comandaţi de comisarul Andrew Way de la Scotland Yard. Militarii erau înarmaţi cu puşti automate, mitraliere şi grenade cu gaze lacrimogene. Toată această desfăşurare de forţe a purtat denumirea de cod „Sheepskin" — piele de oaie.

Zilele următoare au fost agitate. În parlamentul englez ministrul de externe a avut din nou o sarcină dificilă. Deputatul laburist Austen Albu a întrebat dacă guvernul intenţionează să intervină ori de cîte ori nu-i vor conveni partenerii de afaceri ai unui „stat asociat". Predecesorul lui Stewart, George Brown, a dorit să ştie cum va fi explicat faptul că Marea Britanie intervine într-un teritoriu locuit de o populaţie de culoare (Anguilla) dar este mult mai moderat faţă de Rhodesia „albă". Un deputat conservator a felicitat guvernul pentru că şi-a găsit un inamic pe măsură. Dl Stewart nu a putut face multe promisiuni: speră că trupele se vor putea retrage curînd; forţele poliţieneşti au îndatorirea să aresteze pe suspecţi (s-a precizat că asocierea cu Mafia e excesivă, formula mai corectă fiind „elemente compromise şi posedînd arme"), să confişte armele localnicilor şi să educe o forţă poliţienească autohtonă, ceea ce va dura mai mult; iar „împuternicitul coroanei" Anthony Lee ar

urma să rămînă pe insulă — după aprecierea ministrului de externe englez — cîțiva ani.

În acest timp, manifestele britanice difuzate pe insulă nu au avut — deși precizau că „nu se urmărește revenirea la un regim nedorit" — succesul așteptat. Este ceea ce au dovedit la sfîrșitul săptămînii trecute demonstrațiile populației — soldate cu ciocniri cu forțele de ordine.

Acestea sînt faptele, iar interpretarea lor nu prezintă dificultăți. Mai întîi, poziția guvernului englez nu poate fi justificată. Anumite incompatibilități între Anguilla și St Kitts erau ușor de anticipat ; federalizarea nu era o soluție recomandată de multe succese, iar separarea unei insule de altele două, aflate la 115 kilometri, nu echivala cu o încurajare a secesiunilor. La argumentul că asocierea cu St Kitts ar contribui la dezvoltarea economică, un consilier al lui Ronald Webster răspundea că nici asocierea de trei sute de ani cu întregul imperiu britanic nu a adus această dezvoltare.

În al doilea rînd, „elementele suspecte" sînt destul de fantomatice. Numele date pînă acum aparțin unui preot baptist din S.U.A., unui mic industriaș american și fiilor săi, unui alt mic industriaș stabilit pe insulă de opt ani (cum de a devenit suspect numai acum ?) ș.a.m.d. Sursele de informații cu privire la „elementele dubioase" sînt : poliția americană, care știe că unii membri ai Mafiei au vizitat Antilele Mici (dar nu a precizat dacă și Anguilla) și dl Whitlock, neplăcut impresionat de un scurt incident pe care în bună măsură îl provocase chiar el („Times" scria că „în mod deosebit, dl Whitlock pare să se fi purtat cu aroganță și să fi insultat pe conducătorii **de facto** ai populației din Anguilla, fără să-și dea măcar seama că face acest lucru"). Să adăugăm că, după expulzarea lui Lee în ianuarie dar cu 5 săptămîni înainte de incidentul Whitlock, trupe engleze aeropurtate au efectuat în apropiere, în arhipelagul Bahamas, un exercițiu similar debarcării cu participarea fregatei „Rhyl". În sfîrșit, caracterul represiv și vindicativ al acțiunii este demonstrat de faptul că, ignorîndu-se ofertele de negocieri făcute pînă în ultimul moment, trupele au fost trimise pentru a instala un împuternicit care fusese expulzat de două ori din Anguilla.

După aceste constatări, acțiunea militară din Anguilla rămîne, în mod evident, un caz regretabil de recurgere la forță în vederea soluționării unui diferend. Această caracterizare este valabilă pentru mai toate aspectele situației : dreptul asumat de țara care intervine de a aprecia din afară situația internă asupra căreia se intervine (declarațiile oficiale engleze afirmă, fără dovezi, că realizarea dorințelor majorității ar fi fost blocată de o minoritate și că s-a intervenit împotriva acestei minorități) ; demonstrația de forță propriu-zisă, pregătită în secret ; încercarea de a negocia de pe poziții de forță. Cazul acestei insule de numai 80 km² pe care au ocupat-o cîteva companii ilustrează fenomenul pernicios al recurgerii la forță în lumea contemporană, injustiția și, în ultimă analiză, ineficiența unor asemenea acte.

Mihai MATEI

Armata, unul din factorii atotputernici în viața politică portugheză

Ce s-a schimbat la Lisabona?

Eveniment-surpriză pe scena politică lusitană, consemnat de toate agențiile de presă europene : o adunare organizată de grupările de opoziție (3 000 de participanți) a avut loc recent în localitatea Oporto. Motivele pentru care guvernul condus de Marcello Caetano și-ar fi dat tacit consimțămîntul la o asemenea acțiune nu sînt cunoscute. Se presupune însă că această acceptare face parte din ceea ce unii au denumit „procesul liberalizării în doze mici", amorsat acum cîteva luni, o dată cu înlocuirea în postul de prim-ministru a lui Oliveira Salazar cu Marcello Caetano. De fapt, ce s-a schimbat în viața politică a acestei țări din extremul apusean al Europei ?

„Anul crucial" al vieții politice portugheze — astfel calificaseră unii comentatori, la începuturile lui, anul portughez 1969. Se refereau, cînd îl etichetau astfel, la evenimentul principal al anului — alegerile legislative din noiembrie — așteptat mai întîi cu speranțe, apoi cu neîncredere de populația lusitană. Speranțele s-au născut la 26 septembrie 1968, o dată cu înlocuirea, fără șocuri politice, a lui Oliveira Salazar cu fostul rector al Universității din Lisabona, prof. doctor Marcello Caetano. Înlocuirea — rezultat al unui compromis intervenit între diversele fracțiuni ce guvernaseră cu Salazar, — dar mai ales primul discurs al noului șef al cabinetului nu îndreptățeau decît în parte asemenea speranțe.

Deși dovedită — cel puțin pînă acum — o simplă mutație de persoane, o schimbare totuși s-a produs : domnia „dictatorului timid" — cum i se spunea lui Salazar — s-a încheiat ; o nouă epocă — e desigur prea devreme s-o denumim „caetanistă" — a fost în orice caz inaugurată. Evenimentul-surpriză, pe care-l consemnam mai sus, s-a produs.

„OPERAȚIUNEA CAETANO"

„Succesorul pe care l-aș putea desemna — îi plăcea lui Salazar să spună adesea — va avea propriii săi dușmani, dar îi va moșteni și pe-ai mei". E posibil ca dr. Caetano să fi moștenit dușmanii lui Salazar, dar se pare că „dizgrația relativă" pe care a cunoscut-o timp de cîțiva ani — ultimii — ca și abilitatea ce-l caracterizează i-au scăzut oarecum numărul dușmanilor proprii. Beneficiind de simpatia cercurilor de afaceri, acceptat de ierarhia catolică și de cardinalul Cerejeira, prieten din copilărie al lui Salazar, Marcello Caetano era — fapt de loc neglijabil — și candidatul preferat al funcționarilor de la Ambasada S.U.A. la Lisabona. Ceea ce nu prevăzuse însă Salazar era faptul că unii dintre prietenii lui puteau deveni într-o zi dușmanii succesorului său. Căci candidatura lui Caetano s-a lovit de opoziția fățișă a cîtorva miniștri și a fost combătută deschis de poliția politică (P.I.D.E.), organizație ce dispune de mijloace de presiune considerabile. Mota Veiga, ministrul de stat pe lîngă președinție, teoretic omul nr. 2 al regimului, Pablo Rodriguez, subsecretar de stat, inspirator al comandourilor teroriste și organizator al represiunii față de intelectuali, Antunes Varela, fostul ministru al justiției, Silva Pais, director al P.I.D.E., — iată numai cîțiva din cei care au refuzat să cauționeze „operațiunea Caetano".

Dar timpul presa. Șeful statului major al armatei, Deslandes, s-a hotărît să sprijine „din rațiune de stat" candi-

datura lui Marcello Caetano. Iar Uniunea Națională, singura formațiune politică autorizată, și-a amintit că, într-o vreme, Caetano și-a asumat conducerea Uniunii, fapt ce reprezenta pentru ea o garanție a continuității.

Aceleași forțe, cei trei atotputernici seniori portughezi — banul, biserica și armata — care l-au sprijinit și condus din umbră timp de aproape o jumătate de veac pe Salazar, dirijează astăzi viața politică a țării.

Doctorul Caetano nu poate urma decît linia cunoscută și este greu de presupus că va acționa altfel decît o cer interesele actualului regim. Declarațiile și actele de pînă acum — inclusiv programul guvernamental — demonstrează că urmașul lui Salazar nu intenționează să se abată de la principiile de bază ale politicii predecesorului său. Dar spre deosebire de invizibilul dictator „Doutor" Salazar, fostul rector, Marcello Caetano, caută să ducă o politică mai maleabilă, presărată cu unele reforme, în general neesențiale. „Permanența marilor linii ale politicii portugheze și a formulelor constituționale — declara Caetano — nu va împiedica guvernul să recurgă, cînd va considera util, la reformele necesare". În cursul celor aproape cinci luni nu s-a observat însă nici o modificare sensibilă în ce privește politica internă sau cea externă a țării. Dar numai simplul fapt că se poate vorbi astăzi în Portugalia de „reforme" dă, cel puțin temporar, iluzia unei „liberalizări".

Unele măsuri cu caracter limitat, ca noua lege electorală prin care se acordă drept de vot femeilor, sau eliberarea din exil a liderului grupării de opoziție Acțiunea democratică și socialistă, Mario Soares, sînt, în ultimă instanță, neesențiale. Structurile statului corporatist rămîn, politica de război în coloniile „de peste mare" continuă ; lupta împotriva comunismului constituie unul din obiectivele principale ale regimului. Programul noului prim-ministru poate fi rezumat printr-un cuvînt : continuitate ; dar cu intenția de adaptare a unui regim „salazarist fără Salazar" necesităților unui „capitalism mai modern". Se percepea, încă de la primul discurs, existența unei dorințe de a se rupe cu imobilismul celor 40 de ani. Continuitatea regimului — declara Caetano — va fi asigurată „dar nu în imobilismul mărturisit al unei adeziuni încăpățînate la soluțiile deja adoptate".

„NU AM SOLUȚII. TREBUIE SĂ LE CĂUTĂM"

Moștenirea pe care a preluat-o fostul rector universitar este o țară slăbită, vlăguită de războaiele coloniale, în care capitalul străin a dobîndit poziții puternice. Cu o industrie aproape inexistentă, cu structuri agricole de tip cvasifeudal (0,9 la sută din proprietarii agricoli dețin 51 la sută din suprafața totală a terenurilor arabile, iar 800 000 de țărani sînt lipsiți de pămînt) — Portugalia este, în acest an 1969, una din țările cele mai slab dezvoltate de pe continent. În același timp, pentru a face față cheltuielilor cu războaiele din „provinciile" de dincolo de mare (peste 40 la sută din bugetul țării este alocat cheltuielilor militare), Salazar, în cei 40 de ani de domnie, a făcut concesii din ce în ce mai substanțiale capitalului străin. Un cotidian portughez cita, într-un singur articol, 64 de societăți străine ale căror capitaluri sînt investite în țară (numai prințul de Liechtenstein a devenit proprietarul a 500 ha de teren în provincia Algarve, între Albufeira și Armaçao de Pera). „Aceasta este moștenirea cea mai grea din istoria Portugaliei" — recunoștea Caetano cu ocazia investiturii. „Nu am soluții, trebuie să le căutăm". Dar Marcello Caetano nu a căutat — cel puțin pînă acum — soluții, preferînd să recurgă la vechile formule. În alocuțiunea de la 27 septembrie 1968, el afirma că vor fi excluse din cadrul regimului său acele persoane care încearcă „să supună țara unor ideologii contrare misiunii civilizatoare a Portugaliei", reluînd teza salazaristă potrivit căreia „Portugalia nu poate abandona coloniile sale". Aceasta nu a fost o simplă declarație, căci bugetul publicat la 31 decembrie la Lisabona prevedea că „cheltuielile extraordinare" consacrate apărării naționale vor atinge în 1969 suma record de 6 339 miliarde escudos, cu 226 milioane escudos mai mult decît în 1968. 60 la sută din această sumă va fi destinată războaielor coloniale din Angola, Mozambic și Guineea-Bissao. În același timp, actualul regim de la Lisabona pare dispus să continue politica N.A.T.O., vizita de la 18 noiembrie a fostului secretar de stat al S.U.A., Dean Rusk, la Lisabona, fiind interpretată tocmai în acest sens.

Noi soluții n-au fost deci căutate. Dominat de cei trei „puternici seniori", lui Caetano nu-i va fi ușor să le afle. Deocamdată, capătă însă contururi și se dezvoltă în Portugalia o opoziție care și-a găsit, în ciuda celei aproape jumătate de veac de dispersare, o comunitate de vederi în problemele fundamentale : încetarea războiului colonial și democratizarea vieții interne, eliberarea deținuților politici, crearea unui cadru legal în care toate partidele de opoziție să-și poată desfășura activitatea. Opoziția populară față de politica actualului regim își are rădăcinile în tragica experiență a celor 40 de ani, a unui sistem-amestec de paternalism autoritar și puritan, de fascism și feudalism. Partidul Comunist Portughez — deși în ilegalitate — singurul partid cu un program și cu o largă activitate de masă, arătînd că dispariția lui Salazar de pe scena politică portugheză nu înseamnă sfîrșitul sistemului, subliniază că „numai poporul portughez, masele populare, acțiunea unită și organizată a democraților portughezi, numai dezlănțuirea unei mari și puternice mișcări naționale pentru libertate vor putea instaura în Portugalia un regim democratic".

Elementul nou de care trebuie ținut seama este schimbarea de atitudine apărută în chiar sectoarele considerate conservatoare : armata și clerul. Anumiți ofițeri își manifestă deja îndoieli în privința evoluției politicii coloniale din Africa a regimului ; ei sînt — constata „Le Monde Diplomatique" — „conștienți că apără în Africa interesele capitalismului internațional, mai ales investițiile americane". Însăși una din cele mai puternice personalități ecleziastice, cardinalul Lisabonei, Cerejeira, a dat citire unui document elaborat de un grup de catolici în care este condamnată politica colonialistă a guvernului. „Atîta vreme cît guvernul nu va pune capăt războiului colonial din Africa — se arată în document — este inutil să se vorbească despre reforme liberale în interiorul țării". Comentînd toate aceste luări de poziții, același ziar conchidea : e neîndoios că o nemulțumire generală s-a declanșat în Portugalia.

Rodica DUMITRESCU

reflector

GARRISON PERSEVEREAZĂ

În noiembrie, Jim Garrison urmează să se prezinte în fața alegătorilor, care vor decide dacă să-i reînnoiască sau nu mandatul de procuror al statului Louisiana. Pentru a nu fi dat uitării de opinia publică și încercînd să se reabiliteze după răsunătorul eșec al încercării sale de a determina condamnarea lui Clay Shaw, a luat-o de la început : l-a pus din nou sub acuzare pe Shaw, învinuindu-l că a mințit sub prestare de jurămînt atunci cînd a declarat că nu i-a cunoscut pe Lee Harvey Oswald și pe David Ferrie. Shaw, pe care avocații l-au costat pînă acum 100 000 de dolari, a compărut deci din nou în fața tribunalului, declarîndu-se și de data aceasta nevinovat. Totodată, a făcut cunoscut că va intenta și el un proces fie lui Garrison, fie grupului de bogați oameni de afaceri intitulat melodramatic „Adevăr și Consecințe", care finanțează și stimulează acțiunile procurorului.

Între timp, Garrison a început să se războiască și cu cei pe care se bizuise în zadar : a dat în judecată pe avocatul Dean Andrews, despre care s-a dovedit că a depus mărturie falsă în sprijinul tezelor lui Garrison, precum și pe un membru al propriului său personal, Tom Bethell, pe care îl acuză că a procurat în mod ilegal apărării o copie a „planului de atac" al acuzării.

„ORAȘUL HIPPY"

Pe harta S.U.A. a apărut o nouă așezare urbană — Drop City din Colorado — construită pe maidanele năpădite de ierburi și mărăcini de la marginea localității Trinidad. Noii „proprietari" au locuit acolo mai întîi în automobilele lor uzate, apoi

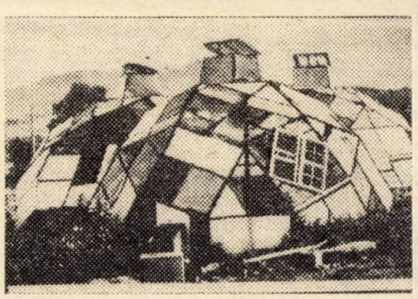

le-au demontat, folosindu-le ca materiale de construcție. „Vilele" au forma unor cupole geodezice, cu scheletele din lemn, peste care au fost îmbinate bucăți de tablă triunghiulare. Locatarii sînt, toți, hippies.

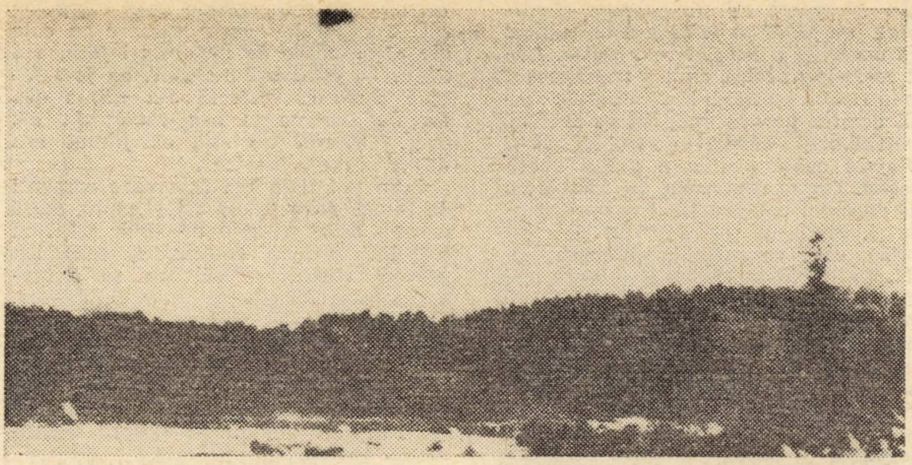

Luna fotografiată prin expunere prelungită

Fotografiile — o dovadă a existenţei „farfuriilor zburătoare“ ?

Răspunsul Comisiei Condon

(3)

„Acest farsor genial putea să vîndă milioane de cărţi celor dornici să creadă că cineva din spaţiul extraterestru a parcurs milioane de mile pentru dubiosul privilegiu de a conversa prin telepatie cu un fost grataragiu. După prima sa carte, Adamski a publicat încă un volum dar acesta n-a mai fost acceptat la fel de uşor. În primul rînd,

Vezi „Lumea“ nr .12 şi 13.

unii dintre „martorii“ la aşa-zisa reîntîlnire cu fata aurie dintr-o galaxie îndepărtată şi-au schimbat punctul de vedere atît în privinţa lui George cît şi în privinţa poveştii sale. Poate şi mai important era faptul că alţi cîţiva contactaţi se grăbiseră să tipărească baliverne despre felul în care au călătorit în nave extraterestre şi au conversat cu cei ce le conduceau. George Adamski a murit în 1963 în urma unui atac de inimă. Pe atunci se oferea să-i înveţe pe oameni cum să viziteze planetele Venus şi Marte prin... autohipnoză contra sumei de 50 de dolari.

George I a avut mulţi imitatori în decursul anilor. În general, ei au urmat lecţia stabilită de norocosul pionier : nu intra în amănunte, rezumă-te la generalităţi. Întîlnirile cu oamenii din spaţiu trebuie să aibă loc în puncte cît mai izolate. Nici un fel de martori. Aţi văzut ce s-a întîmplat cu Adamski şi cu martorii lui !

În Anglia, un individ a produs ceea ce el a spus că ar fi fotografia unui om din spaţiu. Se pare că englezul şi-a amintit să-l fotografieze tocmai cînd omul din spaţiu îi întorsese spatele grăbindu-se să se întoarcă la nava lui. Fotografia arată un bărbat înalt şi subţire îmbrăcat în ceva care seamănă cu un costum negru de scafandru. Nici o fotografie a aşa-zisei nave sau a feţei omului care să poată servi la identificare... numai obişnuita poveste vagă şi obişnuita fotografie neconcludentă.

Din Europa au venit două fotografii ale unei creaturi mici semănînd cu un om, alături de un obiect în formă de disc biconvex. A fost făcută, chipurile, cînd nava a aterizat pe zăpadă aproape de vîrful unui munte iar fotograful se afla acolo din întîmplare... etc. Fotografia este în mod evident un fals. Nu încape nici o îndoială că e vorba de cîteva obiecte mici aranjate pe o masă. E un lucru de care orice fotograf cu experienţă îşi dă seama ime-

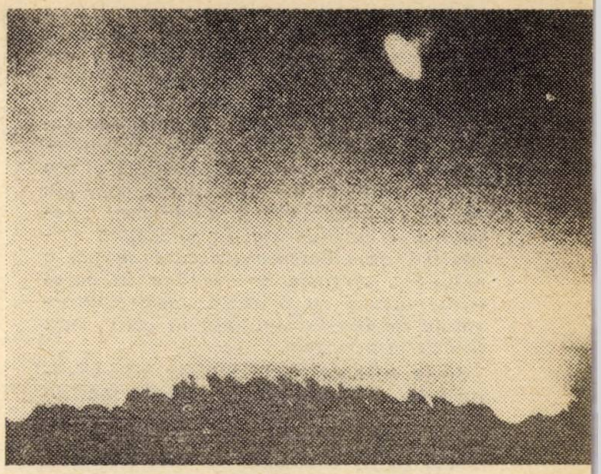

Obiectul care apare pe imagine a fost socotit a fi o „farfurie zburătoare“. De fapt, este vorba de o pată produsă pe pelicula fotografică la developare

Obiect neidentificat ? Nu, ci o simplă pată pe peliculă determinată de reflectarea în lentila fotografică a unei lămpi de pe stradă

diat. Dar fotografiile s-au vîndut în întreaga lume unora care nu-şi dădeau seama ce era cu ele sau unora cărora nu le păsa“.

Urmează poveşti, una mai abracadabrantă decît cealaltă : despre un fermier din vestul mijlociu care, după ce a lipsit două săptămîni de la ferma sa, a povestit că şi le-a petrecut pe Marte, de unde a adus şi un cîine marţian, foarte asemănător de altfel cu cîinii de pe planeta noastră ; despre un tînăr fermier din Brazilia a istorisit cum a fost sedus de o făptură blondă, coborîtă de pe o farfurie zburătoare. În Australia s-a întîmplat ceva asemănător cu domnişoara Marlene, în vîrstă de 24 de ani etc.

„Una dintre cele mai puţin cunoscute figuri din lumea contactaţilor este un individ care pretinde că a fost luat de o farfurie zburătoare care l-a dus dintr-un deşert situat în sud-vestul Statelor Unite pînă la New York şi înapoi în circa opt minute. Pretinsa lui călătorie, ca şi cea a fermierului, care s-a dus pe planeta „ascunsă dincolo de soare“, demonstrează performanţa fantastică a acestor O.Z.N.-uri : cînd au la bord contactaţi, zboară cu viteza minciunii !“

Ironia cheltuită de Frank Edwards la adresa „contactaţilor“ ar putea să-l determine pe cititorul neprevenit să presupună că autorul se detaşează net de cei ce acordă crezare existenţei unor „farfurii zburătoare locuite“. Ei bine, nu. Deşi nu relatează nici un caz de vizitatori extratereştri pe care să-l prezinte ca real, atunci cînd îşi pune singur întrebarea : „Ce fel de creaturi conduc O.Z.N.-urile“, dă următorul răspuns : *„Practic, toate cazurile demne de crezare au descris acelaşi tip de creatură : fiinţe mici, asemănătoare cu oamenii, numite în mod comun «humanoizi» şi purtînd de obicei îmbrăcăminte de tip salopetă dintr-un material alb sau strălucitor şi adesea căşti transparente. Au fost puţine alte cazuri în care martorii au vorbit despre «monştri» cu înfăţişări diferite dar acestea sînt rarităţi. Întrucît e posibil ca O.Z.N.-urile să nu aibă toate aceeaşi origine, este de presupus că sînt conduse de mai multe feluri de operatori, humanoizii fiind cei ce predomină. Nu putem respinge nici ipoteza că aşa-zişii humanoizi nu sînt proiectanţii sau con-*

structorii navei pe care o conduc. Unele descrieri făcute de la mică distanță menționează faptul că au gheare ; interpretăm prezența ghearelor ca neprielnică preciziei necesare pentru construirea O.Z.N.-urilor și a componentelor lor. De aceea, s-ar putea ca humanoizii să fie în realitate creaturi aflate pe o treaptă socială mai joasă, capabile să fie educate pentru a conduce navele, dar considerate de societatea respectivă ca elemente de care se poate dispensa. Aceasta ar semăna în oarecare măsură cu primele noastre experiențe de lansări spațiale în care s-au folosit cimpanzei".

Care este de fapt „teoria" NICAP-ului ? Ea decurge nemijlocit din teoriile care prezentau farfuriile zburătoare ca arme secrete. Pămîntul ar fi supravegheat în permanență de una sau mai multe civilizații extraterestre, care urmăresc ca, după ce-și vor fi terminat „operațiunea de cercetare", investigațiile preliminare, să debarce pe planeta noastră. Se urmărește crearea unei atmosfere de teroare permanentă, de groază față de un necunoscut care ne pîndește, este neîndoielnic mai puternic decît noi și împotriva căruia nu putem face nimic. Forțele aeriene — și aici nu este vorba numai de cele din Statele Unite, ci de cele din întreaga lume — ar cunoaște acest adevăr groaznic și implacabil și ar complota să-l ascundă opiniei publice pentru a nu provoca panică.

Exemplul modului contradictoriu și lipsit de orice justificare logică sau științifică în care e tratată problema „humanoizilor" este ilustrativ pentru toate demonstrațiile N.I.C.A.P.-ului. Îndeobște — atît în cartea lui Frank Edwards cît și în celelalte cărți de aceeași orientare — sînt descrise cu lux de amănunte apariții O.Z.N. pe care autorii le prezintă drept „edificatoare", sînt ocolite cu grijă sau pur și simplu ignorate orice adevăruri științifice de natură să pună în evidență absurditatea teoretizărilor, și apoi se recurge la insinuări de felul celor menționate mai sus.

■

Considerînd că am acordat suficient spațiu — poate chiar mai mult decît meritau — fanaticilor farfuriilor zburătoare, să trecem la prezentarea constatărilor și concluziilor raportului Condon.

Proiectul Colorado a studiat trei categorii de cazuri concrete în care fuseseră semnalate apariții de obiecte zburătoare neidentificate : 1) cazurile deosebit de interesante anterioare începerii investigațiilor de către echipa condusă de prof. Edward Condon ; 2) cele anchetate la fața locului de către echipe de experți ai proiectului și 3) fotografii ale unor obiecte zburătoare neidentificate. În ce privește sursele de informații, au fost luate în considerare următoarele categorii de sesizări : cazuri descrise și lăsate nerezolvate de proiectul Cartea Albastră, cazuri semnalate de organizațiile particulare N.I.C.A.P. și A.P.R.O. și de profesorul McDonald, partizan convins al originii extraterestre a farfuriilor zburătoare, precum și diverse sesizări primite direct de membrii grupului Colorado. Într-un capitol al raportului Condon consacrat studiilor pe teren și semnat de dr. Ray Craig, sînt trecute în revistă tipurile cele mai obișnuite de cazuri studiate. Foarte adesea, lipsa oricărei probe materiale sau de altă natură făcea ca orice investigație să fie neconcludentă.

„În apropiere de Haynesville (Louisiana), de pildă, o familie a comunicat că a observat o lumină care pulsa. Inițial roșie-portocalie, ea s-a transformat într-o strălucire albă. Reflectoarele mașinii acestei familii au pălit în fața ei. Conducătorul mașinii a trebuit să-și protejeze ochii pentru a putea vedea șoseaua. Cu aproximativ un kilometru mai departe, conducătorul a oprit mașina și, dîndu-se jos, a privit din nou lumina, care revenise la culoarea inițială. Cu aproximativ cinci minute mai tîrziu, cînd a părăsit locul, lumina era încă acolo. Deși echipa noastră de teren a supravegheat din aer întreaga zonă, așteptînd ca fenomenul să reapară, și cu toate că principalul martor a continuat să cerceteze zona după ce echipa a plecat, nu a apărut nici o nouă informație și sursa a rămas neidentificată. În alt caz, un observator singuratic a comunicat că mașina sa a fost oprită în loc de un O.Z.N. pe care-l observase trecînd deasupra șoselei prin fața automobilului. Deși, în general, proiectul nu a investigat cazurile semnalate de un singur observator, acesta ne oferea posibilitatea de a controla mașina pentru a constata dacă a fost supusă influenței unui cîmp magnetic puternic. Cercetările noastre au arătat că nu. În lipsa altor mijloace de a obține informații suplimentare, echipa a plecat, lăsînd deschisă problema dacă persoana respectivă a avut sau nu vreo experiență de genul celei descrise de ea și ce anume a reprezentat".

O mare parte dintre sesizările venite din surse diverse s-au dovedit a fi simple înșelătorii, farse, încercări de a induce în eroare comisia. De multe ori, echipele de cercetare au fost invitate la fața locului nu de farsori ci de credulii induși în eroare de aceștia.

„O dată, persoana implicată era serios îngrijorată că Proiectul Colorado ar putea ajunge la concluzia inexistenței farfuriilor zburătoare. Indiferent dacă această preocupare a reprezentat sau nu un factor determinant în producerea fotografiilor pe care le-a prezentat, persoana respectivă merita în mod normal cea mai înaltă încredere. Este vorba de un ofițer trecut de curînd în retragere și care deține acum o funcție civilă de răspundere. Este un bărbat de peste 40 de ani, deosebit de respectat de către cei ce-l cunosc. Din dosarele forțelor aeriene rezultă că a fost ofițer timp de 16 ani, ajungînd la gradul de pilot comandant. În anul 1965 a înregistrat peste 150 ore de zbor cu un avion C-47. El a prezentat două fotografii în culori ale unei farfurii zburătoare, susținînd că le-a făcut din avionul militar C-47, pe care-l pilota. Pe fotografii se vedea în mod clar un obiect solid în formă de farfurie. El afirmă că a făcut fotografiile în 1966, cînd nu mai făcea parte dintre piloți, dar a condus avionul «în mod neoficial» în timp ce se afla la bord ca pasager. Din cauza acestei împrejurări speciale, pretindea el, nu a raportat incidentul O.Z.N. forțelor aeriene. Deși acest argument pare logic, era ciudat că nici un alt pasager al avionului nu a raportat despre acest O.Z.N. Ofițerul afirma că celălalt pilot, care nu se afla în cabina de comandă, nu știa despre fotografiile făcute de el. Cu toate că ofițerul părea o persoană de încredere, cercetările au dezvăluit că fotografiile nu au fost luate probabil în momentul sau în locul pretinse de el. Deși el susținea că de-abia a avut timp să facă cele două fotografii prin fereastra avionului, numerele clișeelor arată că ele nu au fost fotografiate unul după altul. Comparînd aceste numere cu cele ale altor clișee de pe același film, s-a văzut că fotografiile O.Z.N. au fost făcute după ce ofițerul s-a retras din forțele aeriene și s-a mutat în alt oraș. Ofițerul nu știa că filmul era numerotat din fabrică".

Cum pot fi induși în eroare oamenii de bună credință ? Foarte simplu, după cum a demonstrat-o un tînăr pilot al forțelor aeriene americane; care i-a propus coechipierului său să determine falsa apariție a unor O.Z.N.-uri. Folosind în mod abil reflectorul avionului, în combinație cu luminile care se vedeau de pe pămînt, ei au determinat stranii fenomene luminoase. Toți participanții la o partidă de vînătoare au raportat amănunțit despre misterioasa apariție.

Ray Craig arată că foarte adesea se lansează baloane cu aer cald, avînd în interior lumînări mici pentru a menține ridicată temperatura aerului. Cei ce le privesc de pe pămînt comunică apoi că au văzut cum se stingeau luminile una cîte una și chiar cum O.Z.N.-ul „lasă să picure în urma sa dîre strălucitoare de lumină". În raport este descrisă o asemenea farsă organizată — probabil nu întîmplător — la 1 aprilie 1967. Așa-zisele O.Z.N.-uri au fost observate și semnalate de studenți, de profesori universitari, de gospodine și chiar și de unul dintre cei mai cunoscuți savanți americani. Semnalările au luat o asemenea amploare și au căpătat o asemenea publicitate, încît cei care puseseră la cale farsa de 1 aprilie (era vorba de cîțiva studenți) s-au hotărît să informeze Proiectul Colorado de rolul lor în această acțiune. Alteori se întîmplă însă ca o glumă de acest gen să ia o asemenea amploare încît autorul ei să se jeneze să-și mai dezvăluie identitatea sau să nu fie crezut cînd declară adevărul. Este, astfel, descris cazul unui paznic în vîrstă care, plictisindu-se în timpul orelor de serviciu, și-a descărcat pistolul într-un rezervor de petrol folosit ca ladă de gunoi. Deși se afla într-un loc izolat, era totuși în raza orașului Los Angeles. Fie pentru a explica acest foc ilegal de armă, fie pentru a produce senzație, a inventat un O.Z.N. de toată frumusețea : un obiect în formă de trabuc, lung de circa 30 de metri, de care gloanțele ricoșau căzînd pe pămînt. El reușise, chipurile, să adune patru dintre ele :

„Acest domn a fost uluit de reacția pe care a produs-o povestea lui, răspîndită de radio și de televiziune în toată țara. El și soția sa erau chemați la telefon din cele mai îndepărtate colțuri ale Statelor Unite. Poliția, cercetători civili și Proiectul Colorado au deschis anchete. Nici măcar după ce a recunoscut în fața poliției că, de fapt, trăsese în rezervorul de petrol, în care se vedeau, de altfel, găurile făcute de gloanțe, el n-a mai reușit să scape de ecoul O.Z.N.-ului născocit de el însuși, dată fiind publicitatea de care se bucurase".

■

Nu toți cei ce văd false farfurii zburătoare sînt de rea credință. Uneori, aflăm din raport, este vorba de interpretarea naivă a unor fenomene obișnuite. O persoană care privise prin binoclu planeta Venus, aflată în momentul respectiv la 15° deasupra orizontului, a comunicat că, de cîteva ori pe săptămînă, în partea de vest apare o lumină verde, mare cît o clădire cu două etaje, uneori rotundă, alteori

alungită, la care se pot distinge şi ferestre. Cînd membrii Proiectului Colorado i-au explicat că vede planeta Venus, el *„a recunoscut că lumina semăna cu o planetă, dar a spus că, dacă n-ar fi văzut-o cu alte ocazii, cînd se vedea mai aproape şi mai mare, n-ar fi ştiut că, de fapt, este vorba de un O.Z.N.“*.

În sfîrşit, autorul trece în revistă alte cauze de eroare : zborurile secrete ale unor avioane militare care fac să apară, în special în apropierea bazelor aeriene, ciudate lumini în mişcare. Atunci cînd aviaţia militară refuză să recunoască existenţa respectivelor zboruri sau experimente, zvonurile despre O.Z.N. apar şi se amplifică în mod firesc. Mai există şi categoria numită de Ray Craig „non evenimente“. Este vorba de aşa-zisele prevestiri : persoane care susţin că sînt dotate cu puteri psihice speciale anunţă că li s-a „comunicat“ apropiata apariţie a unor O.Z.N.-uri. Proiectul Colorado a fost atît de meticulos în cercetarea tuturor faptelor care i s-au semnalat, încît a mers pînă la a accepta şi informaţiile de acest tip. Bineînţeles, respectivele prorociri nu s-au materializat niciodată.

Un capitol special îl reprezintă fotografiile. În capitolul consacrat analizării probelor fotografice şi semnat de William K. Hartmann, se spune : *„Prima fotografie O.Z.N. a fost făcută la 4 iulie 1947, la Seattle. Obiectul a fost identificat ca un balon meteorologic. Această primă fotografie este tipică pentru probele fotografice care s-au acumulat de atunci în cantităţi considerabile : însoţea «un val» de semnalări vizuale şi era neconcludent pentru stabilirea existenţei vreunui obiect zburător extraordinar. Deşi proba fotografică poate fi considerată mai valabilă decît mărturiile verbale, experienţa a demonstrat că nu se poate presupune că fotografia unui disc spaţial ar fi mai credibilă decît un raport verbal. Chiar dacă ar fi adevărat că aparatul de fotografiat nu minte, fotografii mint uneori. O fotografie ar putea să fie mai interesantă decît o relatare verbală ; într-adevăr, dacă am şti că farfuriile zburătoare există, documentele fotografice ar fi extrem de valoroase pentru a stabili ce proprietăţi au. Dat fiind însă că nu există dovada existenţei unor asemenea obiecte zburătoare, ceea ce ne preocupă în stadiul actual este credibilitatea fotografiilor. Cel mai convingător caz de probă fotografică ar presupune nu numai fotografii multiple, ci şi fotografi multipli, fără legătură între ei şi fără să se cunoască unul pe altul, aflaţi la distanţe considerabile (de preferinţă zeci de kilometri) şi ale căror fotografii să se poată demonstra că reprezintă acelaşi O.Z.N. Proiectul Colorado nu cunoaşte nici un asemenea caz.*

Întrebarea centrală pe care ne-o punem atunci cînd studiem fotografiile O.Z.N. este : are vreo valoare probatorie în stabilirea existenţei farfuriilor zburătoare ? O întrebare de importanţă categoric secundară (şi care duce la argumentări neconcludente) ar fi : care este explicaţia finală a fiecărei fotografii ?“

Înainte de a trece la clasificarea fotografiilor studiate, William Hartmann analizează problema calităţii lor. După părerea lui, dacă ar apărea o singură fotografie care să indice fără putinţă de îndoială existenţa unui fenomen pînă acum necunoscut, această fotografie ar dobîndi implicit o importanţă mai mare decît totalitatea fotografiilor O.Z.N. de pînă acum. El arată că aproape toate aceste fotografii sînt de o calitate foarte proastă. Unele fotografii sînt neclare pentru că aparatul a fost prost reglat în funcţie de distanţa faţă de obiect. Altele sînt prost prelucrate. Nu pot fi luate în considerare, arată el, fotografiile executate noaptea, în care se vede numai un punct luminos sau o lumină difuză amorfă, fără nici un punct de reper în mediul înconjurător. Şi fotografiile făcute ziua, care înfăţişează obiecte extrem de mici, nedistincte, sînt neconcludente. În sfîrşit, cel mai adesea, anchetatorii au fost puşi în situaţia de a nu putea cerceta negativele, fiindcă fuseseră distruse sau parţial deteriorate.

Ce arată fotografiile ? Prea adesea, fenomene naturale *„bine cunoscute de către diversele ramuri ale lumii ştiinţifice dar puţin cunoscute de publicul larg“*. E vorba de fenomene meteorologice, astronomice sau de simple efecte fotografice. Fotografia unor nori lenticulari apăruţi în Brazilia şi reprodusă de noi în numărul precedent reprezintă un exemplu excelent de iluzie optică. Norii de acest tip apar uneori unul deasupra altuia, ca un teanc de farfurii. O.Z.N.-urile sînt de multe ori pur şi simplu asemenea nori. Oricărei persoane familiarizate cu astronomia, fotografii ca aceasta pe care o reproducem alăturat sînt foarte uşor de explicat. Este vorba de o fotografie a Lunii obţinută prin expunere îndelungată. Datorită mişcării de rotaţie a Pămîntului, Luna pare un obiect de dimensiuni şi forme schimbate. Totuşi, asemenea fotografii ale Lunii şi planetei Venus au căpătat o mare publicitate în martie 1966, fiind prezentate în presa americană ca fotografii O.Z.N.

„O serie de efecte pur fotografice — se arată în raport — *pot produce imagini care să fie luate drept O.Z.N.-uri. Foarte comune sînt două categorii de asemenea efecte. Prima rezultă din deteriorarea filmului. Eventuale încreţituri sau o apăsare neobişnuită produc imagini întunecate pe negativ şi pete luminoase pe fotografii. Un film deteriorat de chimicale în timpul developării poate prezenta pete luminoase sau întunecate. A doua categorie este determinată de o reflectare internă a luminii în aparatul fotografic sau de o sclipire a lentilei produsă de pătrunderea nedorită a unor raze de lumină. Multe fotografii O.Z.N. care s-au bucurat de o mare publicitate sînt în mod indiscutabil rezultatul unei sclipiri a lentilei“*. Reproducem alăturat, din arhiva fotografică a Proiectului Colorado, două exemple de O.Z.N.-uri identificate ca defecte ale filmului şi un exemplu de sclipire a lentilei.

După părerea lui William Hartmann, trucajele fotografice reprezintă o problemă atît de delicată, încît nu s-a hazardat niciodată să eticheteze definitiv o fotografie drept o mistificare, deşi a ajuns la concluzia că această ipoteză este în multe cazuri aproape certă.

■

„Cîteodată — scrie el — *o fotografie fabricată aparent pentru amuzamentul prietenilor are ca rezultat final o semnalare de O.Z.N. amplă şi detaliată. Prietenii iau fotografia în serios şi povestesc şi altora despre ea. Se întîmplă ca un ziar local să reproducă atît fotografia cît şi povestea însoţitoare. De acolo poate fi difuzată în întreaga ţară de către agenţiile de presă sau de către organizaţii particulare ca A.P.R.O. şi N.I.C.A.P. Dat fiind interesul evident al unor persoane, cele mai multe dintre ele tinere, de a pleda cauza existenţei «farfuriilor zburătoare» prin fotografii trucate, trebuie să fii extrem de vigilent faţă de orice aşa-zisă fotografie O.Z.N., care poate fi produsă cu uşurinţă“*.

Trucajele sînt împărţite de autor în două categorii : cele „fizice“, care prezintă un obiect real oarecare, şi cele „optice“, care reprezintă o falsă imagine obţinută prin mijloace optice. Procedeele folosite în acest scop sînt retuşarea negativelor, dubla expunere, suprapunerea imaginilor etc. Autorul însuşi a produs, pentru a demonstra rezultatele obţinute prin asemenea metode, cîteva fotografii reprezentînd „farfurii zburătoare“ de toată frumuseţea.

Proiectul Colorado a studiat 35 de documente fotografice din perioada 1966—1968, precum şi alte 18 fotografii mai vechi. Iată sinteza concluziilor obţinute după examinarea lor atentă :

S-a dovedit probabilitatea trucajului	**9**	**cazuri**
Fenomene naturale greşit identificate	**7**	**„**
Date insuficiente pentru a permite o analiză (fotografii de noapte, puncte luminoase, pete amorfe etc.)	**12**	**„**
Date neconcludente (obiecte neidentificate neobişnuite, fără posibilitatea de a fi analizate ; eventual trucaje)	**7**	**„**
Neidentificate după analiză (obiecte reale foarte ciudate)	**0**	**„**
Total	**35**	**„**

Deosebit de interesante sînt procedeele folosite de anchetatori pentru a verifica autenticitatea aşa-ziselor documente fotografice. La început, ele au fost evaluate după cîteva criterii generale pentru a stabili dacă merită să fie luate cît de cît în consideraţie. Anchetatorii se străduiau să obţină răspunsuri satisfăcătoare la următoarele întrebări : diverşii factori fotografici — claritate, contrast etc. — şi mărturia însoţitoare se îmbină în aşa fel încît cazul să pară credibil ? Există vreun fenomen cunoscut care poate fi acceptat în mod raţional ca explicînd cazul observat ? Poate fi considerat acest caz ca provenind dintr-o sursă de bună credinţă ? Autorul pune la dispoziţie şi negativele ? Filmul de pe care au fost developate fotografiile este întreg ? Luminile şi umbrele de pe fotografie sînt distribuite în mod firesc ? Confirmă fotografiile declaraţiile martorului ? Lumina corespunde cu ora şi direcţia în care se afirmă că a apărut O.Z.N.-ul ?

Felicia ANTIP

(Va urma)

Zborul APOLLO — 9

Timp de zece zile, o oră și 43 de minute, Apollo-9 a zburat în jurul Pămîntului cu echipajul lui format din trei persoane : Scott, Schweickart și McDivitt. Misiunea lor : să fie „astronauții de încercare" ai modulului lunar LEM, pe bordul căruia, în iulie, doi americani vor atinge suprafața Lunii.

Redăm, aici, dialogul, remarcabil prin calmul și umorul lui, care a avut loc între astronauți, precum și între ei și centrele Houston și Kennedy, în cursul celor mai periculoase momente ale acestui zbor.

DIALOGUL „MINGEA" — „PĂIANJENUL"

Ora 1,48 dimineața (ora americană) 5 martie. Apollo-9 începe a 25-a evoluție în jurul Pămîntului. Peste două ore și 50 de minute, astronauții vor deschide compartimentul de trecere dintre modulul lunar și cabina-mamă Apollo-9.

Houston : Bună dimineața, Apollo-9. Nu vă supărați că vă trezim. De altfel, sînteți prea departe de noi ca să răspundeți la amabilul nostru apel cu lovituri de picioare !

Ora 1,58 : Echipajul lui Apollo-9 ia micul dejun. Au trecut 29 ore și 38 minute de cînd se află în zbor.

Ora 2,10 : Examen medical : doctorul Charles Berry intră în contact cu echipajul. Nimeni nu are guturai. Dar astronauții au nasurile înfundate din cauza oxigenului pe care-l respiră. Doctorul Berry le recomandă să-și facă aerosoli. Dave Scott anunță că, de la decolare, a dormit 6 ore în prima noapte și 4 ore în a doua. McDivitt nu a dormit decît două ore în prima noapte. Dar în a doua a dormit 7 ore. Cît despre Schweickart, el a dormit, liniștit, cîte 7 ore în fiecare noapte.

Ora 3,21 : Apollo se apropie de sfîrșitul celei de-a 26-a evoluții (în total 41 ore și 2 minute de zbor). Echipajul primește instrucțiuni cu privire la manevra pe care urmează s-o efectueze cu LEM, precum și cu privire la manipularea instrumentelor optice aflate pe bordul modulului lunar. În acest scop i se comunică poziția a diferite stele, printre care Sirius.

Ora 3,51 : Apollo trece deasupra insulelor Canare. Echipajul se pregătește să deschidă supapa ce duce la tunelul dintre cabină și modulul lunar.

Ora 4,29 : Se precizează pentru presă că, de acum înainte, LEM va avea numele de cod „Păianjen", în timp ce capsula Apollo va fi supranumită „Mingea de cauciuc". În acest moment, o mică lovitură de teatru. E ora 4,39 dimineața. McDivitt anunță că lucrurile nu decurg atît de repede cum era prevăzut.

Apollo : Alo ! Houston. Să știți că nu am început încă să deschidem tunelul dintre LEM și capsulă. De aceea, sîntem puțin în întîrziere față de orarul prevăzut.

Ora 5,20. Apollo : Gata ! Tunelul a fost, în sfîrșit, deschis. De acum înainte, totul

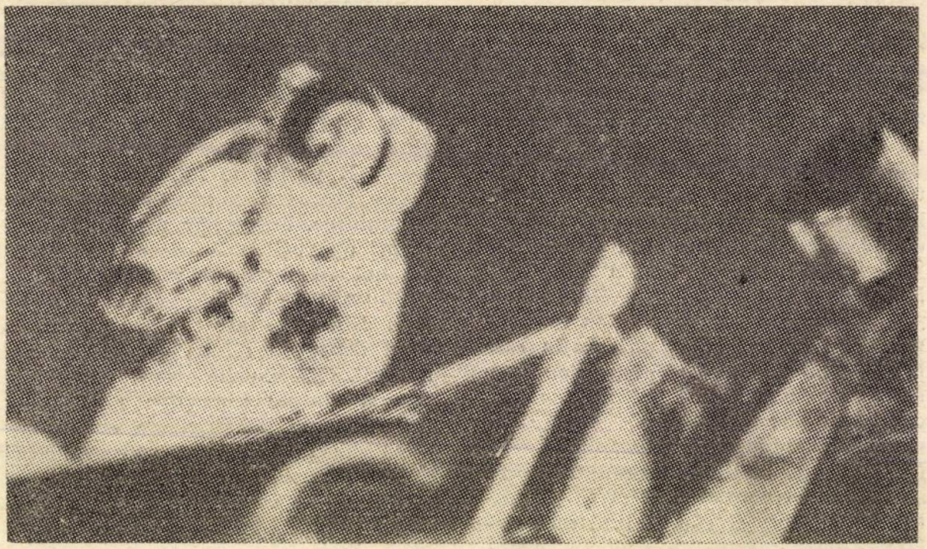

Schweickart în timpul „plimbării" sale în spațiul cosmic

decurge conform prevederilor. McDivitt precizează că stabilizatorul este „ca nou". Dimpotrivă, anumite instrumente optice, printre care sextantul de pe LEM, precum și telescopul, au trebuit să fie mai mult sau mai puțin reparate de McDivitt înainte de a funcționa.

Ora 5,50. Apollo : Alo ! Houston. Vă confirmăm că Schweickart se află acum în LEM.

Apollo zboară de 43 ore și 52 minute. La ora 6,03 au avut loc primele apeluri între „Păianjen" și „Minge".

Păianjenul : Alo ! E o gălăgie infernală pe lungimea noastră de undă „S".

Mingea : Rămîneți totuși pe această lungime. Vă auzim bine de aici.

Kennedy : Atenție „Mingea", am vrea să știm ce faceți acolo sus.

Mingea : Sîntem pe cale să începem manevrele pe bordul lui LEM. Erau prevăzute la 43 ore și 8 minute după plecare și acum au trecut 44 ore și 6 minute. Faceți scăderea și veți vedea cît am întîrziat.

Ora 6,13 : Dificultăți de legătură între Houston, Păianjen și Minge. Către ora 6,26 comunicațiile au fost restabilite și se desfășoară bine.

Ora 6,26. Păianjenul : (Vorbește McDivitt). Salutare copii, vă voi vedea mai tîrziu. Închid ușa lui LEM.

Mingea : Vezi-ți de drum și profită.

Păianjenul : N-avea grijă. Vom face tot posibilul, dar dacă ai ști ce foame îmi e !

Mingea : Masa de seară va fi servită cînd veți termina misiunea.

Ora 7,02. Houston : Păianjenule, am vrea să știm cînd veți desfășura trenul de aterizare al modulului lunar.

Păianjenul : Imediat.

Ora 7,12 : Mingea confirmă că a văzut desfășurîndu-se labele lui LEM.

Ora 7,38. Păianjenul către Kennedy : Aș vrea să vă vorbesc în particular.

Kennedy : Repetați, vă rog.

Păianjenul : Vreau să vă vorbesc în particular, vă rog.

Kennedy : De acord, întrerupem circuitul public. Gata. Vorbește. McDivitt explică atunci că Schweickart, aflat pe LEM, are greață și că se simte foarte prost.

Ora 8,21 : Un comunicat de presă, transmis de centrul de control al lui Apollo, anunță că Schweickart se simte acum mult mai bine. Comunicatul preci-

zează că greața a încetat și că, de acum înainte, totul merge bine. Echipajul și centrul de control sînt de acord ca zborul să continue conform prevederilor.

Ora 8,24 : Houston cheamă Păianjenul și îi cere să-și branșeze circuitul de televiziune.

Houston : Atenție, Păianjenule, vei apărea pe ecran !

Ora 8,28. Houston : Minunat, bravo, Păianjenule ! Imaginea e bună. Rusty Schweickart se vede foarte bine.

Ora 8,32. Houston : Ei ! Rusty ! Mă auzi ? Vrei să ridici brațul stîng ? Așa ! Perfect ! Te vedem foarte bine. (Emisiunea de televiziune durează 6 minute și 45 secunde).

Ora 8,39 : Apollo-9 a trecut pe deasupra Madridului. Raport medical : cei doi astronauți de pe bordul lui LEM, McDivitt și Schweickart, au un ritm cardiac de aproximativ 100 bătăi pe minut și, respectiv, de aproximativ 85. Dave Scott, pe bordul postului de pilotaj, are aproximativ 70 de bătăi pe minut.

Ora 9,59 pînă la 10,19 : În timp ce Apollo zboară deasupra Pacificului, a Statelor Unite, a Atlanticului, apoi a Africii, se verifică buna funcționare a sistemului de control al motoarelor capsulei, precum și a sistemelor de ghidare și a radarelor.

Ora 10,52 : Houston anunță că, după cum i se pare, a reperat o scurgere pe conductele de heliu.

Ora 11,12 : După verificarea făcută de astronauți și de tehnicienii din Houston, se constată că fusese o alarmă falsă.

Ora 11,50 : McDivitt, căruia îi este din nou foame, nu mai poate răbda.

Păianjenul : Ascultați, voi cei de jos, din Houston, trebuie să mănînc ceva. De azi dimineață n-am înghițit decît o punguliță cu salată de fructe. Sînt pe cale să cad din picioare de foame.

Ora 11,52. Houston : Bine, mănîncă liniștit.

Ora 12 : Apollo zboară de 50 ore și 2 minute. Un comunicat de presă anunță că McDivitt, care-și ia dejunul, se va întoarce apoi pe bordul cabinei de pilotaj, în timp ce Schweickart va rămîne în LEM încă o oră.

Ora 13,30 : Houston anunță că Schweickart s-a înapoiat pe bordul capsulei Apollo. Un nou control cardiac. Schweickart : pulsul 60 bătăi pe minut ; Scott : 63 ; McDivitt : 75.

Ora 14,34 : Un raport medical arată că astronauții continuă să aibă nasul înfundat. Toți își pulverizează în nări un produs numit „Afrin". În plus, în prima zi de zbor, Schweickart a luat două comprimate de Marezin. În aceeași zi a luat și un comprimat de Seconal. A doua zi a mai luat un comprimat de Seconal. În sfîrșit, a treia zi a luat un comprimat de Lomatil. Ceilalți doi membri ai echipajului nu au luat comprimate. Acum, prima parte a experiențelor de pe bordul lui LEM s-a încheiat.

■

Ora 4,50 dimineața, 6 martie : Deșteptarea echipajului lui Apollo-9. Azi va începe a doua serie de experiențe pe bordul lui LEM.

Ora 8,22. Houston : Aici centrul de control al lui Apollo. Am ajuns la 70 ore și 2 minute de zbor. Am aflat că Schweickart se află acum pe bordul lui LEM.

Apollo către Houston : Ne aflăm la punctul 12 al programului nostru. În acest moment, Schweickart intră în tunelul care duce spre LEM. Știți, durează cam mult să pui în funcție blestematul ăsta de tunel. De fapt, am început să lucrăm cu o întîrziere de 15 minute.

Păianjenul (Schweickart) : Nu mai pot să mă mișc. Mă încurc în conducte. Și ferestrele sînt foarte calde. Pot să opresc încălzirea ferestrelor ?

Houston : Oprește !

Ora 10,09. Păianjenul (McDivitt) : Bine ! Uite ce vom face acum : Schweickart va ieși în spațiu și se va obișnui cu ceea ce i se întîmplă. Apoi eu îi voi face cîteva fotografii. Dacă totul merge bine, va putea să încerce și el să facă fotografii !

Ceva mai tîrziu, pe cînd Schweickart „merge" în spațiu :

Ora 11,19. Schweickart (care plutește în vid) : Văd California inferioară. Ce peisaj frumos ! Numai să-mi fi rămas film nefolosit în aparatul de fotografiat. A ! Mai am. În momentul în care zborul lui Apollo atinge 73 ore, 49 minute și 24 secunde, se află că astronauții se înapoiază „acasă", adică pe bordul capsulei Apollo. Compartimentul de trecere al lui LEM este închis. Apoi, după o lungă perioadă consacrată în special problemelor de navigație, astronauții de pe Apollo reiau contactul cu Houston.

Ora 11,41 : Aici McDivitt. Am de pus o întrebare pentru mîine. Cînd vom rezolva problemele noastre cu LEM, vom avea în cabina de pilotaj o cantitate uriașă de deșeuri și tot felul de lucruri de evacuat, printre altele toate pungile de plastic cu mîncarea pe care am consumat-o. Iată care este întrebarea : aș dori să iau o pungă și să arunc totul înăuntru. Apoi voi lăsa punga în LEM atunci cînd îl vom abandona în spațiu. Știți, trebuie neapărat să scăpăm de tot gunoiul ăsta.

Houston : E o idee foarte bună.

Apollo : N-avem timp să ne jucăm de-a gospodinele. Și sîntem literalmente inundați de aceste obiecte care ne încurcă.

Houston (sarcastic) : Înțelegem, măsurăm efortul și munca voastră.

Apollo : Apropo, în acest moment luăm apă de pe LEM deoarece are gust mai bun. Nu face bule și putem să bem mai ușor fără să ne umfle ca un balon.

Ora 15,16 : 77 ore și 27 minute de zbor. Echipajul verifică circuitele care leagă LEM de postul de pilotaj. Apoi ziua trece cu diferite verificări.

■

Ora 6,09, 7 martie : Houston dă, în sfîrșit, semnalul pentru manevra de despărțire a lui Apollo de LEM, pe bordul căruia McDivitt și Schweickart au luat loc pentru ultima oară.

Ora 6,34. Mingea către Păianjen : Gata, ești liber.

Păianjenul : Sînt liber ? În ce direcție mă îndrept în raport cu tine ?

Mingea : Spre spate.

Ora 6,44. Mingea : Aveți o mașină foarte frumoasă.

Păianjenul : Și a dumitale e foarte frumoasă, domnule Apollo.

Peste cîteva momente :

Păianjenul : Acum nu văd decît nasul dumitale.

Ora 6,54 : Păianjenul și Mingea sînt la 15 metri unul de altul, pe deasupra Madridului. Manevra de despărțire a avut loc în a 92-a oră de zbor, plus 39 minute și 30 secunde.

Ora 7,14 : Apollo-9 se află deasupra Oceanului Indian.

Mingea către Păianjen : Văd foarte clar jeturile rachetelor tale de direcție. Seamănă cu o jerbă mare de flăcări. Luminează tot cerul.

În acest moment, astronauții se află deasupra insulelor Canare.

Ora 7,42 : Rachetele direcționale de pe LEM sînt puse din nou în funcțiune.

Păianjenul (comentează) : Am fost cam zdruncinați, dar merge.

Ora 8,04. Mingea : Unde ne aflăm în raport cu Pămîntul ?

Houston : Vă aflați deasupra Americii Centrale.

Păianjenul : Și eu unde mă aflu în raport cu Mingea ?

Mingea : Te afli la 43 km de mine.

Ora 9,17 : Houston dă Păianjenului semnalul pentru manevra de îndepărtare maximă.

Mingea : O.K., Păianjenule, poți să-ți aprinzi focurile de poziție.

Păianjenul : N-a mai rămas decît un minut. Punerea în funcțiune a fost efectuată.

Piloții constată că propulsoarele merg bine. Cei doi sateliți se îndepărtează unul de celălalt. În curînd, între ei va fi o distanță de 170 km. Apoi va începe manevra de înapoiere. Va fi necesar ca cele două vehicule să se apropie, apoi să se unească din nou.

Ora 12,30 : Se trece deasupra insulelor Hawai. Apollo și LEM nu mai sînt decît la 3 000 de metri unul de celălalt.

Mingea către Păianjen : Te văd în fața mea, frontal, ca o serie de mici puncte galbene. O ! Dar ești pe dos !

Păianjenul : Da, tocmai mă gîndeam că unul din noi doi nu stă cum trebuie...

Houston : Ei, ce se aude, mașinuța-sport merge bine ?

Păianjenul : Merge bine.

După cîteva momente se produce jonctiunea.

Păianjenul către Houston : Țin să vă spun că sistemul de control al zborului este perfect. Mulțumesc tuturor.

Ora 13,01 : La Houston bucuria este mare. După încheierea acestei părți din program, zborul lui Apollo-9 va continua aproape o săptămînă. La 13 martie, ora 12,01, el se va încheia în apele Atlanticului, la o mică distanță de portavionul „Guadalcanal".

The New York Times

James Reston

PRIORITĂȚILE PREȘEDINTELUI NIXON

CURSA înarmărilor constituie, desigur, cea mai importantă problemă politică din lumea de astăzi, întrucît ea înghite bani și influențează toate celelalte probleme : sărăcia, problema rasială, problema slujbelor și locuințelor, atît în Statele Unite cît și în alte țări.

Acesta este motivul pentru care acțiunea președintelui Nixon de a investi șase sau șapte miliarde dolari într-un sistem de rachete antibalistice a stîrnit un interes atît de puternic. Se punea întrebarea dacă el va vedea și va privi în față problema arzătoare a politicii mondiale sau va căuta să o ocolească. Astăzi, răspunsul este clar : a ocolit-o. Nu a răsturnat hotărîrea Administrației Johnson de a construi un sistem de rachete antibalistice, ci a modificat-o. A scos sistemul din orașe, unde fiecare amplasament al rachetelor respective ar fi reprezentat un centru al demonstrațiilor studențești, transferîndu-le la bazele militare din Montana și Dakota de nord, unde studenții și demonstrațiile sînt mai puțin vizibile și mai puțin populare.

Pe scurt, el i-a indus în eroare și i-a dezarmat pe criticii săi printr-o clarificare înșelătoare a politicii sale, dar nu a fost cu adevărat preocupat de problema majoră a dezarmării. Ca și președintele Johnson, el s-a ocupat de aspectul tactic al problemei, nu de problemă însăși. Pentru cei ce studiază politica internă și relațiile publice, ca și pentru adepții manierelor elegante, conferința de presă a președintelui Nixon cu privire la A.B.M. a reprezentat o performanță fascinantă. A fost însă o acțiune tactică, nu politică, reducînd marea problemă a cursei înarmărilor la o controversă politică națională cu privire la tehnicile președintelui.

Washingtonul este un oraș în care problemele personale și politice sînt trăite cu mare intensitate. La începutul unei noi administrații, el se arată mai interesat de caracterul și de personalitatea noului președinte decît de politica sa. Îl urmărește cînd se află sub presiune, spre a vedea dacă va fi suficient de îndrăzneț pentru a adopta o cale diferită — pentru a se ocupa de realități nu de politica zilei — sau dacă va modifica doar vechile metode printr-un stil diferit. În privința A.B.M., este clar că Nixon a urmat tiparul politic tradițional.

Acest lucru a neliniștit unele persoane experimentate din capitală. Ele nu știu ce atitudine să adopte în privința A.B.M. și înțeleg argumentele pro și contra compromisului lui Nixon, dar ridică și unele întrebări fundamentale.

Dacă președintele hotărăște să țină seama de Pentagon și de Congres, care doresc controversatul sistem A.B.M., deși costă atît de mult, ce va face el în privința problemei mult mai dificile a încheierii păcii în Vietnam, împotriva opoziției acelorași forțe de la Capitol Hill și Pentagon ? Argumentele prezentate de asistenții președintelui Nixon în această problemă sînt foarte interesante. Ei declară că problema cu adevărat importantă pentru președintele Nixon este nu racheta antibalistică, ci Vietnamul. Ei își exprimă regretul că A.B.M.-ul a trebuit să reprezinte prima hotărîre majoră a lui Nixon, căci în privința A.B.M. el pare să facă un compromis, în timp ce în privința Vietnamului, insistă aceleași persoane, el se va arăta cu adevărat îndrăzneț și va determina o schimbare de politică pînă la sfîrșitul acestui an, ceea ce va pune capăt pierderilor de vieți omenești și va aduce sfîrșitul războiului într-un fel sau altul.

S-ar putea ca acest lucru să fie adevărat. Atitudinea publică de amabilitate și compromis față de toată lumea, pe care a arborat-o președintele Nixon, ar putea reprezenta de fapt un paravan pentru o politică de natură să rezolve probleme cu adevărat importante cum sînt cursa înarmărilor, pacea în Vietnam și o nouă politică și noi priorități pentru orașele americane. Dar la Washington prea puține persoane consideră toate acestea ca reprezentînd viitorul Administrației Nixon.

Hotărîrea cu privire la A.B.M. i-a convins pe numeroși observatori de la Washington că președintele Nixon are tendința să privească problemele mondiale în funcție de condițiile politice interne, că intenționează să folosească bunele maniere, bunele relații publice și norocul pentru a provoca schimbări fundamentale în țară și în străinătate; dar oamenii cei mai experimentați manifestă îndoieli.

Ei nu se arată deosebit de preocupați de hotărîrea lui Nixon de a construi sistemul A.B.M., în schimb sînt preocupați în privința lui Nixon însuși. Într-adevăr, problemele cu adevărat importante — cursa înarmărilor, terminarea războiului, conflictele rasiale și sărăcia — reprezintă probleme radicale, chiar disperate, care necesită politici îndrăznețe și radicale. Ei sînt îngrijorați deoarece prima hotărîre importantă a lui Nixon a indicat nu o atitudine îndrăzneață sau filozofică față de problema pe care o avea de rezolvat, ci o concepție despre lume strîmtă, politicianistă și tactică.

CONFIRMADO

BUENOS AIRES

TURNEUL EUROPEAN AL LUI COSTA MENDEZ

ARGENTINA nu a fost niciodată într-un totul de acord cu tradiționala imagine pe care o au Europa și Statele Unite despre America Latină. Tocmai acest lucru își propune să-l clarifice ministrul afacerilor externe, Costa Mendez, în cele 20 de zile cît va dura turneul său prin cîteva țări europene.

Atac al patrioților sud-vietnamezi în provincia Quang Tri

„Nu sînt multe prilejurile în care un ministru de externe argentinian să fi vizitat Europa doar pentru a începe un dialog politic", a afirmat unul din consilierii ministrului. Este cert că ministrul de externe argentinian își propune în mod ferm să evite discutarea problemelor economice în cursul călătoriei sale : este vorba de un domeniu în care el recunoaște total competența și capacitatea ministrului economiei. În schimb, Costa Mendez va încerca să sublinieze imaginea unei țări moderne, care manifestă dorința de a participa activ la viața internațională.

Vizitele în Franța și în R. F. a Germaniei nu vor fi pentru ministrul de externe decît reîntîlniri cu vechi cunoștințe — Michel Debré și Willy Brandt (acesta din urmă a vizitat Buenos Aires anul trecut). Relațiile cu ambele țări trec printr-o conjunctură excelentă, care ne va permite să prezentăm în continuare dorințele noastre de apropiere. Costa Mendez va purta discuții în acest sens și cu ministrul de externe italian Pietro Nenni, de asemenea, cu premierul Mariano Rumor : ambii au semnalat președintelui Nixon importanța Americii Latine, cu ocazia vizitei sale recente la Roma. Rezultatul acestor convorbiri va constitui în mod sigur una din temele contactelor din capitala italiană.

Ulterior, va avea loc o tradițională, deși simptomatică, audiență la papa Paul al VI-lea, călătoria încheindu-se la Madrid, capitala unei alte țări cu care Argentina menține o prietenie sinceră și fără prejudecăți.

Dar, fără îndoială, aspectul cel mai proeminent al turneului ministrului afacerilor externe argentinian îl constituie escala sa la București. „Este o excelentă ocazie pentru a sfîrși cu ideea vînătorii de vrăjitoare. Țara noastră poate să mențină foarte bune relații și să facă comerț cu toate națiunile lumii care ne respectă" — a relatat o persoană apropiată de Palatul San Martin, sediul ministerului afacerilor externe al Argentinei. Vizita va avea loc între 2 și 4 aprilie a.c., la invitația ministrului de externe român, dl Corneliu Mănescu, transmisă cu ocazia vizitei sale efectuată anul trecut în Argentina. Atunci, cei doi miniștri au constatat apropieri, în special în apărarea fermă a principiului neintervenției. Participanții la acele întîlniri sînt de părere că există condiții prielnice pentru desfășurarea vizitei la momentul indicat : acest moment pare să fi sosit, cu toate că escala unui ministru de externe argentinian într-o țară socialistă va fi o surpriză pentru multe sectoare interne.

Chiar dacă turneul lui Costa Mendez nu are ca obiectiv obținerea unor rezultate concrete, importanța acesteia rezidă în a asculta și explica, în a face cunoscute aspirații, planuri și probleme. Ea va marca o dată în plus prezența Argentinei în Europa, unul din obiectivele majore ale politicii externe argentiniene.

The Japan Times
All the News Without Fear or Favor

TOKIO

PARTIDELE POLITICE ȘI ANUL 1970

SERIA de convenții ale principalelor partide politice ale Japoniei, care au început la sfîrșitul lunii ianuarie, s-au încheiat la mijlocul lunii februarie prin întrunirea națională a Partidului democrat-socialist. În ce privește Partidul comunist, el a avut o importantă întrunire a Comitetului său Central.

Tema centrală a tuturor acestor întruniri a fost așa-numita „problemă 1970" sau atitudinea pe care o va adopta fiecare partid față de tratatul de securitate S.U.A.-Japonia, care urmează să fie revizuit în iunie 1970.

Urmînd exemplul altor partide, Partidul democrat-socialist a adoptat și el o platformă în problema tratatului de securitate, punctul cheie al acesteia constituindu-l apelul pentru eliminarea articolului VI al tratatului de securitate, care prevede staționarea de trupe americane în Japonia.

Pe scurt, Partidul democrat-socialist cere desființarea bazelor S.U.A. din Japonia. Acest lucru este conform vechii poziții a partidului, care susține „staționarea trupelor S.U.A. în Japonia numai în perioade de pericol". Cu alte cuvinte, Partidul democrat-socialist dorește un tratat de securitate care nu implică staționarea permanentă a trupelor americane în această țară.

Socialiștii democrați nu doresc abrogarea tratatului de securitate. Ei doresc ca acest tratat să continue, dar ca Japonia să-și asume răspunderea propriei sale apărări. Ei consideră că bazele S.U.A. din Japonia nu servesc decît la crearea de fricțiuni între Japonia și Statele Unite și lipsesc pe japonezi de voința de a se apăra ei înșiși, provocînd totodată continue fricțiuni interne.

Care este poziția altor partide față de tratatul de securitate ?

Partidul liberal-democrat este în favoarea continuării tratatului de securitate, pe care îl consideră indispensabil păcii și securității Japoniei. Există toate indicațiile că el va căuta o prelungire automată a acestui pact.

Diametral opuse poziției Partidului liberal-democrat sînt partidele socialist și comunist, care cer abrogarea tratatului și intenționează să lanseze masive apeluri și demonstrații publice pentru realizarea acestui scop. Pe de altă parte, Partidul Comeito cere abrogarea tratatului în mod treptat, nu neapărat cu începere din anul viitor. Totuși, ca prim pas, Partidul Comeito dorește ca bazele S.U.A. din Japonia să fie desființate și a lansat o campanie națională în acest scop.

Așadar, politica diferitelor partide față de tratatul de securitate este cunoscută. În cazul în care Dieta va fi dizolvată, campania electorală va fi, fără îndoială, dusă pe baza acestor politici. Totuși, spre deosebire de situația din 1960, cînd lupta cu privire la tratatul de securitate s-a dat între Partidul liberal-democrat, pe de o parte, și partidele socialist și comunist, pe de altă parte, campania din 1970 este mai complexă prin aceea că două partide

Demonstrație în Japonia pentru retrocedarea Okinawei

adoptă o cale de mijloc între principalii protagoniști.

Cu alte cuvinte, alegătorul are un cîmp mai larg de alegere în această privință și, implicit, un cîmp mai complicat de alegere. Totuși, Partidul democrat-socialist și Partidul Comeito nu se vor mulțumi, probabil, cu pozițiile lor de mijloc, deși ar trebui să-și exprime pozițiile în mod îndrăzneț și clar, încadrîndu-le totodată în întregul context al politicii japoneze postbelice. Pentru că nu este suficient ca partidele să vorbească doar de principii și să declare că vor urmări abrogarea sau continuarea tratatului.

Realitatea este că se simte nevoia unui cadru mai larg de referire, de încadrare a imaginei Japoniei în întreaga problemă a Asiei.

Continentul se află în ajunul unor mari schimbări. Ce se va întîmpla cu războiul din Vietnam? Care va fi poziția față de R. P. Chineză ? Ce politică va urma în Asia Administrația Nixon ?

Poporul japonez dorește să cunoască modul în care răspunsurile la aceste întrebări îl va afecta și cere partidelor politice să-și precizeze poziția față de ansamblul problemelor anului 1970.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ROLUL DIFICIL AL LUI HUSSEIN

CÎND VORBEȘTE despre Orientul Mijlociu, lumea se gîndește de obicei la Israel, la Nasser și la elementele de comando palestiniene. În multe privințe însă, rolul cel mai dificil este cel al regelui Iordaniei, Hussein. Într-o discuție pe care am avut-o zilele trecute la palatul lui din Amman, regele mi-a explicat în mod clar că va juca acest rol cu seriozitate, cu grijă și cu spirit de pătrundere.

Hussein are un rol critic deoarece se află implicat, în mod efectiv, în toate dificultățile. Într-un fel sau altul, țara și tronul său au de-a face cu toate forțele active din Orientul Mijlociu.

În primul rînd, Hussein este preocupat de Israel. Cea mai importantă parte a țării sale (malul vestic al Iordanului) și principalul său oraș (Ierusalimul) se află sub ocupație israeliană. Mai mult de jumătate din populația de pe teritoriul rămas este formată din palestinieni care, în marea lor majoritate, trăiesc cu gîndul de a reveni la căminele de unde au plecat ca urmare a presiunii israeliene.

În plus, Hussein este angrenat alături de noile forțe politice din Orientul Mijlociu — fedainii sau grupurile de comando palestiniene. Oamenii lor, îmbrăcați în uniforme de camuflaj, străbat străzile Ammanului, păzesc anumite birouri, conduc școli și clinici într-un mod care sugerează că au — sau cel puțin sînt convinși că au — drepturi speciale.

În sfîrșit, Hussein este un lider arab recunoscut, acceptat ca atare de către ceilalți conducători arabi.

Menționînd toate aceste angrenaje diferite, regele acordă în mod clar prioritate păcii cu Israelul. În cercurile palatului, se dezminte că ar fi avut loc convorbiri directe cu înalți funcționari israelieni, dar este clar că s-au produs numeroase contacte indirecte, prin diferite terțe părți. Este clar că regele este dispus să negocieze cu israelienii prin mediatorul O.N.U., Gunnar Jarring.

În schimbul retragerii Israelului din teritoriile ocupate, el este dispus să facă o serie de schimbări în ceea ce reprezenta statu quo-ul înainte de izbucnirea războiului de șase zile, în iunie 1967. În privința malului vestic al Iordanului care reprezintă cel mai bun punct de plecare pentru acțiunile arabe împotriva Israelului, el menționează posibilitatea demilitarizării acestei zone ca „o metodă bună de a promova securitatea".

În ceea ce privește Ierusalimul, regele declară că va fi „foarte greu" pentru el să abandoneze suveranitatea asupra părții arabe, dar este dispus să analizeze unele aranjamente, inclusiv o supraveghere internațională și un guvern local mixt pentru a menține orașul deschis israelienilor și celorlalți. El declară că „orașul păcii nu ar trebui să devină un obstacol în calea păcii".

În privința palestinienilor, regele este convins că, în orice încercare de putere, armata sa ar putea să-i pună la punct pe fedaini. El nu pare să se gîndească să se transforme într-un „rege al grupurilor de comando", într-un „stat partizan", așa cum au sugerat unii. Ar dori, totuși, să evite orice fel de alegere extremă.

Hussein își exprimă speranța că palestinienii vor continua să trăiască, așa cum se exprimă el, „în sînul familiei iordaniene". Sub această umbrelă, el ar fi dispus să acorde palestinienilor „o autoguvernare sporită" pe o porțiune a malului vestic al Iordanului. Regele este convins că, printr-un asemenea aranjament, presiunile ar scădea și ar deveni posibilă o pace durabilă.

În ceea ce privește restul lumii, principala preocupare a regelui este aceea de a merge în pas cu ceilalți lideri arabi, în special cu președintele Nasser. El nu dorește ca, încheind pace de unul singur, să fie acuzat ca făcînd jocul israelienilor. Din acest motiv, preferă să nu anunțe unele garanții ce i-au fost date de Statele Unite cu privire la viitoarele frontiere ale Iordaniei. El declară : „Eu sînt asociat cu o tendință din lumea arabă ; președintele Nasser este asociat cu alta. Toate tendințele ar trebui să facă pace între ele".

În ceea ce privește marile puteri, regele ar dori să mențină legăturile strînse pe care le-a întreținut cu Statele Unite.

Deosebit de remarcabile în toate acestea sînt flexibilitatea și moderația regelui Hussein. El este dispus să ia în considerare un alt punct de vedere și, în plus, nu insistă să se ajungă de îndată la un aranjament și nu acționează ca și cînd regimul său se va prăbuși dacă nu obține ceea ce dorește. Deși este de părere că ar fi foarte important „să se facă un început" în privința unui acord, el este pregătit pentru un proces evolutiv îndelungat. Această calmă concepție pare să fie postura adecvată care trebuie adoptată în această regiune — și chiar de guvernul Statelor Unite.

Joseph KRAFT

jeune afrique

„LUMEA A TREIA" ȘI „EXODUL COMPETENȚELOR"

NOUA MIGRAȚIE a elitelor profesionale din numeroase țări în curs de dezvoltare, în direcția cîtorva mari țări dezvoltate, nu se mai caracterizează prin deplasările izolate ale cîtorva specialiști, ci printr-un exod continuu care sporește într-un ritm tot mai rapid. Statele Unite, Canada, Anglia sînt țările care înregistrează cel mai ridicat nivel de imigrare în ceea ce privește specialiștii provenind din țările slab dezvoltate. Statele Unite au recrutat între 1962 și 1967 un număr de 81 300 specialiști și tehnicieni originari din țările „lumii a treia", adică 45 la sută din totalul elitei străine imigrate în Statele Unite în cursul acestei perioade. În timp ce în cursul anului 1952, birourile de imigrație americane înregistrau 2 000 de noi imigranți, specialiști și tehnicieni din țările în curs de dezvoltare, ele primeau numai în anul 1967 un număr de 23 710, din care 1 000 africani. Procentajul specialiștilor africani în raport cu totalul imigranților de aceeași origine admiși în Statele Unite a crescut de la 10,5 la sută în 1952 la 22 la sută în 1967, ceea ce reprezintă cea mai rapidă evoluție în acest sens și procentajul cel mai ridicat.

Imigrația în Canada provine în mod tradițional îndeosebi din Europa. Se constată, însă, o tot mai puternică tendință de a se recruta un număr din ce în ce mai mare de specialiști din țările în curs de dezvoltare. Astfel, între 1964 și 1967 au imigrat în Canada 6 557 cadre și tehnicieni originari din 17 țări slab dezvoltate.

În ceea ce privește Anglia, în 1966, numărul total al imigranților specializați a ajuns la 5 425 persoane, din care 5 141 provin din țări în curs de dezvoltare, membre ale Commonwealthului. Se consideră că Anglia contează pe imigrație pentru a acoperi mai mult de o treime din necesitățile sale de personal medical.

Un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății, din 31 iulie 1968, arată că aproximativ 100 de persoane originare din Camerun exercită medicina în afara granițelor Camerunului, îndeosebi în Franța, și numai 47 în Camerun. După o anchetă particulară făcută în 1965, 12 000 de studenți din Africa sud-sahariană au rămas în Franța împreună cu familiile lor.

Exodul de specialiști și tehnicieni reprezintă o pierdere considerabilă pentru țările slab dezvoltate, unde învățămîntul este subvenționat în mare măsură de stat și unde învățămîntul superior este foarte costisitor, ca urmare a folosirii unui personal aproape în întregime străin. Dacă se ia drept bază cifra de 20 000 de dolari care ar reprezenta — după aprecierile subcomitetului tehnic de cercetări al Camerei Reprezentanților din S.U.A. — costul mediu al studiilor și formării unui specialist în țările pe cale de dezvoltare, se pare că aceste țări au cheltuit în zadar, de la cel de al doilea război mondial încoace, peste 4 miliarde de dolari pentru elita imigrată numai în Statele Unite. Există pierderi și mai importante, care nu pot fi reprezentate în cifre și care se referă la contribuția pe care personalul calificat emigrat ar fi putut-o aduce dezvoltării naționale, nu numai pe plan profesional, dar și datorită facultăților sale creatoare și spiritului său de inițiativă.

Pînă acum, prea puține guverne din „lumea a treia" au adoptat măsuri pentru a stăvili această „fugă a competențelor". Totuși, unele dintre ele au instituit măsuri pozitive care ar trebui preluate pretutindeni în „lumea a treia". Este cazul unor țări ca Tanzania, care cere studenților săi în străinătate să depună o cauțiune, drept garanție a revenirii lor în țară, sau ca familiile lor să accepte să plătească o indemnizație în cazul în care ei ar refuza să se înapoieze. Alte țări nu eliberează pașapoarte studenților lor decît pentru a le permite să facă anumite studii, de obicei tehnice și științifice, ținîndu-se seama de necesitățile naționale. Astfel, India nu eliberează pașapoarte pentru studii juridice. În cazuri extrem de rare, pașapoartele studenților sînt reținute la ambasada țării interesate pînă la plecarea lor. Tailanda, India și Iranul țin pe studenți la curent, prin intermediul ambasadelor lor, cu posibilitățile de obținere de slujbe în țările respective. Iranul a ușurat în mod considerabil obligațiile de serviciu militar studenților săi reîntorși în țară. Kenya a obținut revenirea a vreo 170 de studenți grație turneelor sale de recrutare.

Institutul columbian de specializare superioară în străinătate cere bursierilor săi 2 ani de muncă în țară în schimbul fiecărui an de studii în străinătate. În America Latină a fost inițiată și o altă măsură. Întreprinderile străine, însărcinate să construiască importante lucrări de infrastructură, sînt obligate să-și recruteze o parte din cadrele lor din personalul specializat din rîndurile cetățenilor reveniți din străinătate. Aceștia trebuie să obțină condiții similare cu acelea ale cadrelor străine.

Africa are nevoie imperioasă de specialiștii ei

reflector

PROCESUL RAY NU S-A ÎNCHIS

Cînd s-a acceptat recunoașterea de către James Earl Ray a vinovăției sale, cazul său a fost încheiat într-un mod pe cît de nepotrivit pe atît de lipsit de sens. Nu se pune problema că nu s-ar fi făcut dreptate — nu există nici o îndoială că Ray a fost cu adevărat vinovat. Dar moartea lui Martin Luther King n-a implicat numai pe ucigaș și pe cel ucis.

Există, în primul rînd, problema complotului pe care însuși Ray (după ce a dat unele amănunte unui scriitor în afara procesului) a refuzat în mod explicit să-l excludă. Din această cauză, nici judecătorul Preston Battle nu l-a exclus atunci cînd i-a permis lui Ray să-și schimbe declarația de la „nevinovat" la „vinovat"; nu a exclus-o nici F.B.I.-ul, care își va continua cercetările. Pînă acum nu există suficiente dovezi de complot, de natură să justifice urmăriri judiciare, dar există totuși destule pentru a menține cazul în atenția agențiilor de investigații și, desigur, a opiniei publice.

Ținînd seama de climatul emoțional existent astăzi în S.U.A. această umbră asupra verdictului în cazul Ray, această temere că mai rămîn multe de descoperit sînt deosebit de neprielnice. De fapt, se poate spune că sînt mai rele chiar decît îndoielile neînlăturate cu privire la Raportul Warren, în cazul morții președintelui Kennedy, căci acolo nu a existat un grup bine precizat din Statele Unite care să poată fi identificat atît de clar cu actul lui Oswald, așa cum pot fi identificați (cel puțin ca spirit) rasiștii cu acțiunea lui Ray.

În împrejurările date, nici măcar un proces complet al lui Ray nu i-ar fi scos probabil la iveală pe conspiratori. Dar ar fi fost posibil ca Ray însuși să fie interogat în privința lor; aluziile sale ar fi putut fi amplificate sau distruse cu ajutorul mărturiilor; ar fi putut fi cercetată problema încurcată a resurselor sale financiare. În cazul că teoria conspirației ar fi căzut, ar fi putut cel puțin să fie explicată, într-o formă oficială, starea de spirit a lui Ray și motivele sale.

Astfel, uciderea lui Martin Luther King nu poate fi uitată o dată cu condamnarea ucigașului. Nefericita atmosferă de rasism în care a avut loc continuă să reprezinte un motiv de adîncă îngrijorare pe plan național. Este necesar să se cerceteze fără nici un fel de rezerve persoanele sau grupurile care ar fi putut să fie implicate în această acțiune. Din fericire, James Earl Ray mai este în viață și se află la închisoare. Mărturia sa personală nu a fost întreruptă prin deces, așa cum s-a întîmplat cu Oswald. S-ar putea ca, așa cum a declarat judecătorul Battle, citîndu-l pe Shakespeare, adevărul să „vorbească cu un glas miraculos". Populația Statelor Unite, organismele americane de aplicare a legilor și presa țării trebuie să contribuie ca această voce să se facă auzită.

(După **International Herald Tribune**)

Süddeutsche Zeitung

EXERCIȚII IMPUSE ȘI EXERCIȚII LIBERE

ÎN GERMANA lor uneori înțepată și în spatele frazelor lor adesea strunjite cu trudă, politicienii de la Bonn doresc mai mult să ascundă lucrurile decît să le lămurească. Două exemple din ultimele zile ne-au permis să presimțim cît de camuflat se vor desfășura dezbaterile generale din Bundestag cu prilejul celei de a doua citiri a bugetului. Rainer Barzel a declarat textual: „Fracțiunea din Bundestag a U.C.D.-U.C.S. sprijină inițiativa președintelui său, care l-a invitat pe președintele fracțiunii social-democrate din Bundestag la o amplă și urgentă discuție în legătură cu legislația actuală și cu realizarea programului marii coaliții". Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă: „Din partea cancelarului nostru federal și a președintelui partidului, nu mai avem nimic de așteptat. Dacă în ultimele nouă săptămîni de dezbateri vrem să mai realizăm ceva, trebuie să ne apucăm singuri de treabă". Un citat al lui Willy Brandt sună cam la fel. El a spus: „N-am deloc o părere bună despre a face opoziție în sînul coaliției, astfel cum apare tot mai accentuat la ministrul finanțelor în calitatea sa de președinte al U.C.S.". În realitate, președintele P.S.D. a vrut să spună: „Dorim ca, pînă în ziua alegerilor, coaliția să funcționeze. Dacă nu se poate, nu este din vina noastră".

În fapt, social-democrații au fost cei care, în condițiunile schimbate prin alegerea ca președinte al lui Heinemann, au dat numaidecît de înțeles că doresc să continue marea coaliție pînă la sfîrșitul normal din ziua alegerilor; de altfel, de cîteva luni, Kiesinger a început să nu mai strîngă frînele, deoarece a recunoscut că nu mai are a media între cei doi parteneri și că, astfel, rolul său de mediator este în mare măsură încheiat. De o conducere a marii coaliții de către Kiesinger nici nu mai poate fi vorba și, dacă în lunile ce vor urma, se vor mai lua hotărîri concrete, atunci nu se va putea spune că ele s-au realizat deoarece cancelarul federal a făcut ceva în acest scop, ci mai curînd, deoarece Kiesinger nu a făcut nimic în acest scop.

În toate cazurile, Kiesinger se retranșează în spatele afirmației că temele actualmente în discuție nu fac parte din programul guvernamental și de aceea nu sînt de competența sa. Fracțiunea P.S.D. are și ea răspunsul pregătit, iar U.C.D.-U.C.S. trebuie, de fapt, să vadă cum va ieși din propriile ei divergențe: cînd stai și asculți criticile din cele două fracțiuni ale partidului creștin, ai impresia că și pentru ele prețul inactivității — în comparație cu țelul de a menține coaliția pînă după runda finală și fără perturbații serioase — devine treptat prea ridicat.

De cînd continuarea marii coaliții după alegerile din toamnă nu mai este atît de clară cum părea numai cu cîteva luni în urmă, fronturile din sînul partidelor și între partide sînt mai confuze decît înainte. O parte a U.C.D. avînd în vedere o coaliție posibilă cu Partidul liber-democrat, dorește să-i cruțe cît mai mult în campania electorală pe liberali, și să facă din P.S.D. ținta tuturor atacurilor. În schimb, majoritatea social-democraților nu vrea să strice relațiile cu U.C.D.-U.C.S., deși se gîndește mai mult decît înainte la o coaliție guvernamentală cu Partidul liber-democrat. Iar liber-democrații nu par foarte interesați să se definească fronturile opuse ale „celor doi mari", deoarece consideră că, în ceea ce-i privește, au cele mai mari șanse în rolul de opoziție împotriva unui bloc U.C.D.-U.C.S. și P.S.D.

De aceea, nu ar fi de mirare dacă dezbaterile bugetare se vor descompune, ca și la diferitele discipline sportive, într-o parte impusă și una liber aleasă. Exercițiul impus ar fi apărarea situației actuale, cel liber ales — o prezentare a viitoarelor posibilități. În calitate de arbitru, alegătorii se vor pronunța de-abia peste șase luni. În opoziție cu sportul, în politică nu există însă reguli fixe privind partea impusă și cea liber aleasă în clasamentul final.

Cursa este, în orice caz, mai deschisă decît oricînd. Aceasta ascunde în același timp și primejdia și șansa ca unul din favoriți să se transforme brusc în outsider și invers. Ceea ce mărește desigur și farmecul, dar și tensiunea competiției. Nu e imposibil chiar ca unii să-și piardă rezistența nervoasă înainte de vreme, poate chiar încă în actualele dezbateri.

Hans REISER

În Berlinul occidental au avut loc noi manifestații de protest împotriva așa-numitului partid național-democrat de tendință neonazistă

Carlos Rafael RODRIGUEZ

membru al Secretariatului C.C. al P.C. din Cuba, ministru de stat

Săptămîna aceasta a sosit la București, în calitate de conducător al delegației economice guvernamentale cubaneze la sesiunea Comisiei mixte româno-cubaneze de colaborare economică și tehnico-științifică, dr. Carlos Rafael Rodriguez, membru al Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba, ministru de stat.

Carlos Rafael Rodriguez s-a născut în anul 1913, în orașul Cienfuegos. După absolvirea, în orașul natal, a cursurilor primare, secundare și preuniversitare, Rodriguez își continuă studiile la Universitatea din Havana, obținînd titlul de doctor în drept și științe sociale cu calificativul „summa cum laude", precum și premiul național Gonzalez la Nuza, în calitate de șef de promoție. Încă de la vîrsta de 17 ani, ia parte la mișcările studențești îndreptate împotriva regimului despotic al lui Gerardo Machado. Datorită activității sale energice, este ales membru al directoriului studențesc. În anul 1933 intră în rîndurile mișcării comuniste. Se afirmă printre conducătorii organizației democrate studențești, organizată de Partidul Comunist în cadrul Universității din Havana. În 1939, este desemnat de Partidul Comunist aflat în ilegalitate să facă parte din conducerea partidului Uniunea revoluționară — formație politică legală, sub semnul căreia partidul putea participa la lupta electorală. Este prezent la acțiunile pentru unificarea forțelor comuniste și progresiste în cadrul Partidului Socialist Popular. Din 1953, Carlos Rafael Rodriguez, este membru al Biroului Executiv Național al Partidului Socialist Popular. În timpul revoluției armate, activează la Sierra Maestra ca reprezentant al C.C. al Partidului Socialist Popular pe lîngă Comandamentul insurecțional. După triumful revoluției armate, a fost ales membru al Direcțiunii naționale a Organizațiilor revoluționare integrate, condusă de Fidel Castro.

Carlos Rafael Rodriguez desfășoară o bogată activitate în domeniul ideologic în calitate de director al ziarului „Hoy" și de membru al conducerii revistei teoretice „Cuba socialistă", alături de Fidel Castro, Osvaldo Dorticos, Blas Roca și Fabio Grobart. Din 1965, este membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba și al Secretariatului C.C. al P.C. din Cuba. Tot din același an, Carlos Rafael Rodriguez este ministru de stat și președinte al Comisiei naționale de colaborare economică și tehnico-științifică.

V. S.

poșta redacției

MODULUL LUNAR

Dr. Victor Weich, Șimleul Silvaniei. 1) Sediul principal și secretariatul general al Interpolului se află la Paris, în cartierul Saint-Cloud. Adunarea generală a Organizației internaționale a poliției criminale se

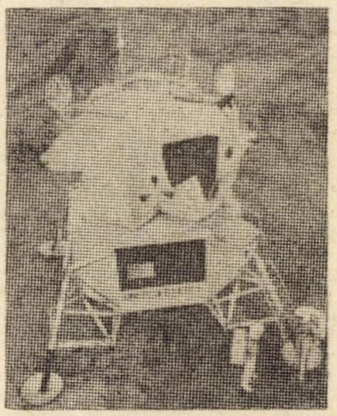

întrunește anual, de fiecare dată în altă capitală. 2) Modulul lunar al lui Apollo-9, „păianjenul" care va arde în atmosferă, a costat circa trei milioane de dolari.

PASAJUL DE NORD-VEST

Ing. D. Ionescu, București. 1) Întrucît faimosul pasaj de nord-vest căutat de vechii navigatori n-a fost descoperit niciodată, insulele canadiene din zona arctică și marea înghețată din jurul lor n-au stîrnit un interes deosebit. Indiferența a încetat însă o dată cu descoperirea marilor zăcăminte de petrol din Alaska. (Vedeți „Poșta redacției" din nr. 12/1969). La vară, tancul petrolier american „Manhattan" va încerca să-și croiască drum printre ghețuri din Pacific pînă în Atlantic. Organizatorii expediției au invitat societatea canadiană „Panarctic Oils" să participe la tentativa de explorare. În parlamentul canadian a stîrnit nemulțumire faptul că, în Statele Unite, s-a sugerat că insulele arctice n-ar aparține în mod legal Canadei. Guvernul canadian a arătat însă că pretențiile au fost emise de companii americane de petrol, nu de guvernul Statelor Unite. „Bineînțeles — a spus premierul Pierre Elliott Trudeau în fața parlamentului — noi ne afirmăm suveranitatea asupra tuturor teritoriilor din nord, dar această suveranitate va trebui să fie recunoscută în mod juridic pe plan internațional. Nu cred că vor exista dificultăți în privința pămîntului propriu-zis. S-a ridicat însă o problemă în ce privește apa și gheața : este vorba de ape interne sau teritoriale ? E o problemă destul de dificilă". Dacă apele respective formează o mare internă, ele sînt exclusiv sub jurisdicția Canadei. Dacă însă constituie o mare teritorială, nu sînt supuse unei asemenea jurisdicții naționale. 2) Printre statele arabe, R.A.U., Iordania și Libanul au acceptat ca bază a reglementării situației din Orientul Mijlociu rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 ; Siria, Irakul și Algeria n-au acceptat-o.

GARRISON, SIRHAN, RAPORTUL WARREN

Ing. Maria Alexandru, București. 1) După cum scrieți și dv., „ridicola acțiune a lui Garrison nu merita atenția acordată de către un public avid de a cunoaște adevărul". 2) Credem că raportul Warren reprezintă o lucrare prea stufoasă și prea specioasă pentru a fi primit cu interes de publicul român. 3) În Statele Unite, numărul celor care nu pun la îndoială concluziile raportului Warren este aproximativ egal cu al celor care îl pun la îndoială. 4) Declarația lui Sirhan, citată în nr. 11/1969 („Am făcut-o pentru țara mea"), se referă nu la Statele Unite, ci la Iordania. Noi am relatat despre toate aspectele semnificative ale acestui caz și vom continua s-o facem în măsura în care vor ieși la iveală elemente noi. 5) Calendarul principalelor cuceriri ale spațiului cosmic, solicitat de dv., a apărut la „Poșta redacției" în nr. 3/1969. El cuprindea, bineînțeles, și performanța lui Alan Shepard.

JACQUELINE BOUVIER ONASSIS

Gheorghe N. Luxandra, comuna Stîlpeni, județul Argeș, Nelu Botez, Medgidia : 1) Nici un membru al familiei Kennedy nu este prezent la Los Angeles unde se desfășoară procesul lui Sirhan. 2) Cei trei avocați ai lui Sirhan și-au asumat de bună voie sarcina de a-l apăra, fără a fi remunerați pentru aceasta. 3) Văduva președintelui Kennedy a renunțat să mai poarte numele fostului ei soț. Numele pe care îl folosește acum este Jacqueline Bouvier Onassis (Bouvier fiind numele ei de fată). Cei doi copii învață la New York : Caroline, care are 11 ani, la școala catolică „Sacred Heart Seminary", iar John, în vîrstă de 8 ani, la „Collegiate School". Unele ziare americane anunțaseră că Jacqueline Onassis a cumpărat o vilă în Elveția și că ar intenționa să-și transfere copiii la școli din această țară. Fosta ei secretară de la Casa Albă, Nancy Tuckerman, a dezmințit însă zvonul că cei doi copii vor părăsi școlile din New York. Jacqueline Bouvier Onassis locuiește în prezent la New York împreună cu soțul și copiii ei. De curînd, a devenit președinta de onoare a Centrului pentru copii handicapați „Robert Kennedy" din New York.

Iov Volănescu, comuna Hașmaș, județul Arad. Apreciem în mod deosebit interesul pe care-l manifestați pentru popularizarea și răspîndirea revistei noastre. Vom reflecta la propunerea dv.

ȚĂRILE COMMONWEALTHULUI

Dumitru Negrea, Sînnicolaul Mare, județul Timiș. Lista statelor din Commonwealth, cu menționarea suprafețelor și populațiilor respective, a fost reprodusă de noi după ziarul „Le Monde". Scopul urmărit era prezentarea unui tablou global al Commonwealthului. S-ar putea ca unele cifre să fie diferite de cele pe care le puteți găsi în alte surse. În privința suprafețelor, lucrul se explică probabil prin aproximația transformării unităților de măsură englezești în cele din sistemul metric. Numărul populației fiecărei țări se schimbă de la an la an. Așadar, trebuie ținut seama de anul recensămîntului citat.

PUBLICAȚII ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Citind în revista „Lumea" nr. 11/1969 răspunsul dat lui Ion Cristoi din Anina, doresc să fac cîteva precizări și completări : Într-adevăr, în R.S.F. Iugoslavia apare, în limba română, ziarul „Libertatea", editat însă nu la Novisad, ci la Pancevo, într-o regiune locuită de mulți români. Tot la Pancevo apare și o revistă pentru tineret — „Bucuria copiilor" — și se editează tot în limba română, la începutul fiecărui an, „Almanahul anului" și „Calendarul poporului".

Ionel SÎRBU
Cluj

BREVETE COMUNITARE

Petre Cristea, București. După cum se știe, brevetele industriale sînt acordate de state. În informația citată de dv. este vorba de proiectul de a se omologa automat în statele Pieței comune (și eventual în cele ale A.E.L.S.) brevetele industriale acordate de oricare dintre statele membre.

BANUL MĂRĂCINE

Toader Iordache, comuna Parova, județul Bacău. Nu sîntem în măsură să confirmăm sau să infirmăm legenda potrivit căreia Banul Mărăcine ar fi fost un personaj real, ar fi plecat în Franța și ar fi de fapt unul dintre strămoșii poetului Pierre Ronsard. În cazul legendelor de acest gen, verificarea faptelor este extrem de dificilă și, în orice caz, nu intră în preocupările și în sfera de competență a revistei noastre.

FRANCESCO CAAMANO

Gheorghiță A. Mărgineanu, comuna Vîlcele, județul Buzău. 1) Nu se știe unde a plecat Francesco Caamano după dispariția sa de la Londra. Prezența sa nu a fost semnalată în nici o altă țară. 2) Pentru cifrele care vă interesează, consultați Anuarul statistic.

LADY BIRD

Nadia Ștefănescu, București. Lady Bird nu este un titlu de noblețe (în Statele Unite nici nu există asemenea titluri), ci pur și simplu prenumele soției fostului președinte Lyndon Johnson.

Ion Mușat, Ploiești. Harta solicitată de dv. a apărut la „Poșta redacției" în nr. 1/1969.

Dr. Adrian Eliescu, Calafat. Într-adevăr, în 1945, rege al Angliei era George al VI-lea, care a încetat din viață la 6 februarie 1952, după 15 ani de domnie.

Ion C. Zaharia, Dorohoi, Iacob Ghiuță, Fălticeni. Prezentarea raportului Condon va răspunde întrebărilor dv.

Mitiță Chirea, comuna Pieleși, județul Dolj. Alegerea președintelui R. F. a Germaniei s-a desfășurat fără nici un fel de incidente.

Titina Mihai, Galați. Vă vom satisface interesul pentru situația politică și economică a Australiei printr-un articol pe tema propusă de dv.

Mihai Gavriliu, Bacău. Problema este prea complexă pentru a fi elucidată într-un răspuns la „Poșta redacției". După cum reiese din scrisoarea dv., urmăriți cu deosebită atenție rubrica noastră „Din activitatea partidelor comuniste și muncitorești". În cadrul acestei rubrici au apărut și vor mai apărea materiale în legătură cu temele care vă preocupă.

Traian Belu, comuna Mușcești, județul Olt. Propunerea dv. de a publica biografiile marilor oratori ai lumii este greu de realizat în condițiile revistei noastre, întrucît se depărtează de profilul ei. Așteptăm alte sugestii sau întrebări.

Grigore T. Stan, comuna Vînători, județul Galați. Podul peste Dunăre, dintre Giurgiu și Ruse, este amenajat atît pentru transportul feroviar cît și pentru transportul rutier.

Teodor Rus și Vasile Mureșan, Baia Sprie, județul Maramureș. 1) Stenogramele conferințelor de la Yalta și Teheran, publicate de revista „Magazin istoric" în cursul anului trecut, vă pot edifica asupra măsurilor inițiate de puterile aliate pentru a preveni reînvierea nazismului. 2) Da, dar de o anvergură mai mică.

Iancu Petcu, Sighișoara, Anghel C. Dumitru, Roșiorii de Vede, Leo Rubin, Baia Mare, Nicolae Grofșorean, Timișoara, Gh. Gligore, Brașov. La „Poșta redacției" publicăm toate cererile de cumpărare a unor numere vechi sau colecții întregi. Nu avem posibilitatea de a insera și alte anunțuri.

poșta redacției

EPILOG LA „PUEBLO"

Ion Ghineț, Anina, județul Caraș-Severin. Căpitanul navei spion „Pueblo", Lloyd Bucher, și membrii echipajului au fost anchetați timp de opt săptămîni de o comisie specială formată din cinci amirali. Obiectivul urmărit de comisie era de a stabili dacă a fost sau nu violat regulamentul marinei americane, care stipulează ca nici un comandant să nu-și predea nava fără a rezista. În funcție de concluziile comisiei de anchetă, se va hotărî dacă Bucher urmează sau nu să fie deferit curții marțiale.

Prof. I. Muche, Constanța. 1) Conferința de la Bandung din 1955 a formulat următoarele cinci principii ale coexistenței pașnice : respectul mutual al integrității teritoriale și suveranității fiecărei țări ; neagresiunea ; neamestecul în treburile interne ale celorlalte țări ; egalitatea ; coexistența pașnică. 2) Statutul de la Westminster din 1931 prevede că „dominioanele sînt comunități autonome în interiorul Imperiului Britanic, avînd statut egal, în nici un fel subordonate unul altuia în privința afacerilor interne sau externe, deși unite prin supunerea comună față de coroană și asociate în mod liber ca membri ai Commonwealthului britanic al națiunilor".

Gheorghe P. Negru, elev, comuna Osica de Sud, județul Olt. 1) Viața și activitatea secretarului general al O.N.U., U Thant, au fost evocate la rubrica „Profil" în nr. 46/1966. 2) Statele fondatoare ale O.N.U. au fost Uniunea Sovietică, Statele Unite, Anglia, Franța și China. 3) Lista completă a președinților Adunării Generale a O.N.U. a apărut la „Poșta redacției" în nr. 50/1967. 4) Sperăm că articolele noastre despre „Apollo-9" v-au edificat pe deplin.

PROCESUL CONTERGAN

Gh. Moruzan, Bîrlad. În procesul conterganului (thalidomida), accentul a căzut pe primejdia pe care o reprezintă punerea în vînzare a unor produse farmaceutice insuficient controlate. S-a pus în evidență, pentru prima oară într-un proces public, un aspect relativ nou al farmacologiei : necesitatea de a se examina anticipat nu numai efectele colaterale ale unui medicament asupra celui căruia îi este administrat, ci și eventuala lui influență genetică. Conterganul s-a dovedit a fi cu atît mai primejdios cu cît era bine suportat de cei ce-l luau. Efectele nocive au putut fi constatate abia mult mai tîrziu, cînd au început să se nască copii diformi pentru că mamele lor luaseră contergan.

A. Lascar, București, Dorian Marinescu-Jeneres, Breaza, județul Prahova. După cum am mai comunicat, nu răspundem la întrebările concursului Comitetului Național pentru Apărarea Păcii.

PRIMA CURSĂ AERIANĂ PARIS—BUCUREȘTI

Victor Marincea, Brașov. Prima cursă aviatică de pasageri Paris-București a avut loc la 19 octombrie 1921. Un biplan francez, condus de aviatorul Deullin, a străbătut atunci distanța dintre capitala Franței și București în 12 ore, făcînd trei escale. A avut la bord doi pasageri. În fotografie se vede avionul în momentul aterizării la Pipera. Cursele permanente pe această rută au început în primăvara anului 1922, compania Air France inaugurîndu-și cu ele activitatea internațională.

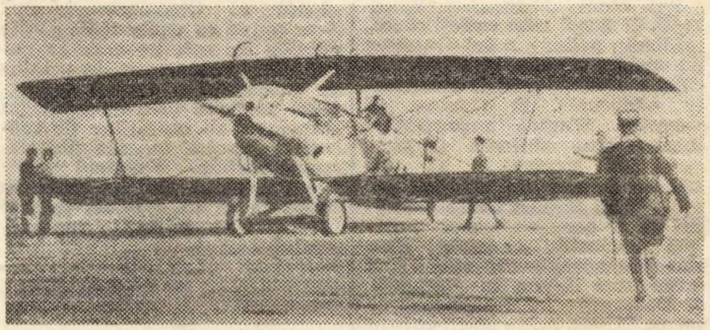

COMANDANTUL FORȚELOR N.A.T.O.

Gh. Comănescu, Timișoara. Generalul Lyman Lemnitzer, care și-a dat demisia din funcția de comandant suprem al forțelor N.A.T.O. din Europa întrucît intenționează să treacă în retragere, îndeplinea această funcție de la 1 ianuarie 1963. La 1 iulie, el va fi înlocuit de generalul Andrew Goodpaster, în vîrstă de 54 de ani. Amîndoi sînt americani. Sugestia de a se încredința comandamentul forțelor supreme ale N.A.T.O. unui general vest-european, urmînd ca funcția de secretar general să revină în schimb unui american, nu a fost luată în considerare. Generalul Lemnitzer a fost, în timpul celui de-al doilea război mondial, adjunct al șefului de stat-major al generalului Eisenhower și s-a ocupat în special cu pregătirea debarcării aliate în Africa de nord. În martie 1945, a fost trimis în secret în Elveția pentru a trata capitularea forțelor germane din Italia și Austria. În timpul războiului din Coreea, a comandat o divizie de infanterie. În 1952, a fost numit șef de stat-major adjunct al forțelor terestre, iar în 1955, comandant suprem al forțelor terestre americane din Extremul Orient. Între 1960 și 1962 a fost președinte al Comitetului mixt al șefilor de stat-major. Generalul Andrew Goodpaster a luptat în cel de-al doilea război mondial pe frontul italian. Între 1950 și 1954 a fost adjunct al șefului de stat-major al comandamentului nord-atlantic, din 1954 pînă în 1961 a făcut parte din statul major al forțelor S.U.A., în 1961—1962 a comandat o divizie staționată în R.F.G. Între 1962 și 1966 a lucrat la statul major american, iar în momentul de față este adjunct al comandantului suprem al forțelor americane din Vietnam.

BERLINUL OCCIDENTAL

Simion Cristea, Timișoara. 1) După cum se arată și în Apelul statelor participante la Tratatul de la Varșovia către toate statele europene, „Berlinul occidental are un statut special și nu aparține Republicii Federale a Germaniei". 2) Toate relațiile solicitate de dv. în legătură cu sistemul monetar occidental sînt cuprinse în articolele noastre pe această temă publicate în „Lumea" numerele 13, 41, 48 și 49/1968 și 12/1969.

EXPEDIȚIILE LUI HEYERDAHL

George Grigorean, București. 1) Mijlocul de locomoție diferă, dar organizarea expediției este asemănătoare. Citind sau recitind cartea lui Thor Heyerdahl — „Kon-Tiki" — în care a povestit călătoria sa de pe coasta americană a Pacificului pînă la Insula Paștelui, vă veți edifica asupra elementelor pe care le are în comun cu noua sa expediție peste Atlantic. 2) Despre atacul de la Pearl Harbor și despre diverse aspecte ale războiului americano-japonez am relatat în repetate rînduri. Nu este exclus să revenim, dar deocamdată nu sîntem în măsură să vă facem promisiuni concrete.

CULTE RELIGIOASE

Ioan Mununar, Sighetul Marmației. 1) În Statele Unite există peste 250 de culte și secte religioase, dintre care 90 cu peste 50 000 de membri fiecare. Potrivit Almanahului bisericilor americane, în anul 1963 existau în S.U.A. circa 67 de milioane de protestanți, 45 de milioane de catolici, 5,5 milioane de membri ai cultului mozaic, 3 milioane de creștini ortodocși, 500 000 de membri ai unor biserici creștine de rit vechi, 60 000 de budiști. 2) În prezent, principala ramură a economiei statului Alaska este industria peștelui, urmată de industria forestieră și, abia pe locul trei, industria extractivă și a petrolului. După cum am arătat într-un număr precedent, industria petrolului tinde să treacă pe primul loc. „Goana după aur", începută în anul 1898, este un fenomen al trecutului. 3) Indonezia este formată din 3 000 de insule, în mare parte nelocuite și acoperite de o abundentă vegetație naturală.

Dumitru Cozma, elev, Suceava. În serialul „Căderea Parisului", publicat de noi în anul 1967, veți găsi referiri la rolul jucat de Heusinger în evitarea distrugerii capitalei Franței de către trupele naziste în retragere.

Anton Budău, comuna Satu Nou, județul Bacău. Vă mulțumim pentru atenție observații privind forma corectă a unor denumiri în limba latină.

Nic. C. Nuțu, comuna Rîureni, județul Vîlcea. Despre proiectele de lărgire și adîncire a albiei Canalului de Suez, revista noastră a relatat în repetate rînduri. Celelalte probleme ridicate în ampla dv. scrisoare se încadrează mai curînd în profilul revistei „Știință și tehnică".

Dumitru Ionescu, Arad. Cu cîțiva ani în urmă, a apărut în limba română cartea „Conștiința", consacrată persecutării profesorului Robert Oppenheimer. De asemenea, Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" din București a pus în scenă piesa „Cazul Oppenheimer" de H. Kiephardt.

Gheorghe Papiță, comuna Litca, județul Sălaj. 1) Studentul cehoslovac Jan Pallach era orfan de tată. Mama lui este vînzătoare într-un magazin. 2) Chombe continuă să fie reținut în Algeria.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții